

revista economică

22^{30 V}
1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Biblioteca Jud. Flămăz. Deva
S. LA C. E. LE T. E. A

UNIREA
simbol
al luptei poporului nostru
pentru
independența și suveranitate

ZILE ISTORICE ÎN DEZVOLTAREA COLABORĂRII FRĂȚEȘTI ROMÂN- COREENE

ÎN TREGUL popor român a întâmpinat cu deosebită satisfacție și bucurie, cu calde sentimente frățești vizita oficială în țara noastră a delegației de partid și guvernamentale a R.P.D. Coreene, condusă de tovarășul Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene. Moment de excepțională însemnătate în cronică relațiilor româno-coreene, această vizită a constituit o nouă contribuție remarcabilă la amplificarea cooperării pe multiple planuri și întărirea prieteniei și colaborării frățești dintre cele două țări și popoare. În persoana înaltului oaspete am salutat pe eminentul conducător al eroicului popor coreean de care poporul nostru se simte legat printr-o indestructibilă prietenie și solidaritate internaționalistă, prin comunitatea de orînduire, de ideologie, prin țelurile comune ale făuririi noii orînduiri, prin lupta comună pentru triumful idealurilor socialismului și păcii.

Vizita președintelui Kim Ir Sen în Republica Socialistă România, ca și vizita întreprinsă în 1971 de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Republica Populară Democrată Coreeană, amplele și rodnicile convorbiri purtate de cei doi șefi de state, documentele și acordurile semnate deschid perspective tot mai largi colaborării multilaterale și solidarității militante dintre partidele și țările noastre, în interesul celor două popoare, precum și al cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în întreaga lume.

CERINȚE ECONOMICE OBIECTIVE ALE DESĂVÎRȘIRII UNITĂȚII STATULUI NAȚIONAL ROMÂN (I)

LA 28 MAI întreg poporul nostru a sărbătorit împlinirea a 375 de ani de la înfăptuirea, pentru întâia oară, după secole de restriște, a unității politice a românilor de pe ambele părți ale Carpaților într-un singur stat. Uniți prin relații economice neîntrerupte, prin același grai și port, prin conștiința originii comune și prin arzătoarea aspirație spre libertate și unitate națională, românii din Țara Românească, Transilvania și Moldova și-au văzut împlinit visul în anul 1600 sub sceptrul viteazului Mihai apărătorul și eliberatorul țărilor române de sub opresiunea imperiului otoman. Partidul Comunist Român, continuatorul celor mai nobile tradiții revoluționare de libertate socială și națională, a inițiat sărbătorirea acestui important eveniment al istoriei poporului nostru. Aniversarea celor 375 de ani de la Unirea sub Mihai Viteazul, impresionanta cuvântare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Alba Iulia,

flustrează strălucit faptul că dăinuie de-a pururi în mintea și inima poporului român prinosul recunoștinței pentru înaintașii care s-au luptat vitejește pentru apărarea pământului sfânt al țării, pentru unitatea și libertatea ei. Mîndru de tradițiile sale de luptă pentru libertate și independență, poporul nostru este unit într-o singură suflare în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care îl conduce cu înțelepciune pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului pe pământul României.

Unitatea de viață economică a românilor de-a lungul veacurilor și mileniiilor a stat în permanență la baza consolidării conștiinței lor naționale și a ideii de unitate și independență. În cele ce urmează publicăm prima parte a studiului dr. Ioan Tiberian referitor la caracterul complementar al economiei celor trei țări române și continuitatea legăturilor economice dintre ele.

CERCETAREA istoriei dovedește că țările române de pe ambele versante ale Carpaților, Țara Românească, Moldova și Transilvania, s-au dezvoltat de-a lungul secolelor în strînsă legătură una cu alta, ca urmare a unității geografice, a unității economice, a formelor de viață materială și spirituală comune, a unității poporului român și a limbii sale. Pe acest temelie au apărut și s-au maturizat trăsăturile națiunii noastre. Închegarea națiunii române, ca și procesul de desăvîrșire a unității de stat a poporului nostru au o temelie obiectivă în permanența legăturilor economice, politice și culturale între țările române, legături care au reprezentat osatura în jurul căreia s-au ridicat și consolidat conștiința de sine, cultura națională, o activitate politică îndreptată spre transpunerea în viață a idealului independenței și unității naționale. Dezvoltarea economică unitară a constituit factorul esențial ce a determinat unirea țărilor române, desăvîrșirea unității statului național unitar român. „Cea dintîi unire a românilor — scria Nicolae Iorga — a existat, cînd în capul cărturarilor nu răsărise această idee, în unitatea perfectă a vieții economice, așternută pe unitatea perfectă a vieții generale și Ardealul a intrat și el în această viață prin intercircuitarea românească; un singur corp, un singur sistem, am zice vinos, prin care străbate același sînge viu“¹⁾. Unitatea economico-socială a țărilor române s-a făcut simțită în decursul istoriei lor prin unitatea de dezvoltare în ansamblu, prin unitatea dezvoltării relațiilor sociale de producție, prin complementarea economiilor lor și schimbul permanent de mărfuri, precum și prin preocupările economice comune ale poporului român.

Comunitatea de viață economică a națiunii române s-a accentuat în condițiile epocii moderne, odată cu dezvoltarea relațiilor capitaliste de producție, reprezentînd astfel continuitatea în condițiile epocii burgheze a unor legături economice statornicite de-a lungul secolelor între toate provinciile românești. Procesul dezvoltării comunității economice pe teritoriul patriei noastre s-a intensificat îndeosebi după unirea Principatelor în 1859 și reforma agrară din 1864

Cercetarea legăturilor economice reciproce dintre cele trei țări române — în perioada 1848—1918 — ne demonstrează necesitatea obiectivă a desăvîrșirii unificării statului național român. Economia celor trei țări române ajunsese în acel stadiu în care înaintarea ei pe drumul progresului era posibilă numai într-un tot unitar, în cadrul unui stat național. Această cerință obiectivă și-a găsit expresia în activitatea politică și ideologică pentru unitate și independență națională, pentru înfăptuirea cadrului economic național și politic cel mai propice dezvoltării poporului român.

„Desființarea granițelor artificiale între cele trei țări române se impunea tot mai evident ca o necesitate de neînlăturat. Datorită economiei lor complementare, legăturilor de schimb intense statornicite istoricește, țările române nu se mai puteau dezvolta în continuare decît într-un tot unitar, într-un stat unic, liber și independent“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Cerințele economice obiective ale necesității unirii Transilvaniei cu vechea Românie sînt atestate în mod plenar de documentele vremii: Rapoartele Camerelor de comerț și industrie din Transilvania, documente ale unor asociații cu caracter economic de pe teritoriul patriei noastre, rapoartele consulilor români de la Viena și Budapesta, dezbaterile parlamentare din București, documentele Congresului secuiilor din 1902, publicațiile apărute în țara noastră (în limba română, maghiară, germană), comunicările statistice oficiale maghiare; de asemenea, lucrările de specialitate — apărute în trecut și îndeosebi cele scrise în anii orînduirii socialiste în care sînt oglîndite diferite aspecte ale acestei realități,

Relațiile economice între provinciile românești își au geneza în condițiile naturale proprii teritoriului național. Pe un teritoriu restrîns ce se caracterizează prin complexitatea reliefului și a celorlalte condiții naturale, patria noastră dispune de variate bogății ale solului și subsolului. Diferențierea solului țărilor române și diversitatea produselor lui au constituit baza naturală a diviziunii sociale a muncii, stimulîndu-l pe om, prin alternarea condițiilor naturale în mijlocul cărora a trăit, să-și îndeplinească nevoile, aptitudinile, mijloacele și metodele de muncă și totodată să dezvolte schimbul de produse între diferite regiuni de munte, deal și șes. Acest lucru a fost înlesnit de rețeaua hidrografică unitară. Toate rîurile principale de pe teritoriul patriei noastre — cu excepția Dunării — străbat radial munții, dealurile și cîmpiile. Văile acestor artere au oferit omului din cele mai vechi timpuri o rețea de drumuri naturale care au ușurat legăturile dintre așezările omenești, schimbul de mărfuri între cele trei țări române.

Legăturile economice neîntrerupte ce se dezvoltau continuu, se bazau pe caracterul complementar al economiei țărilor române. Vicisitudinile istorice care au culminat cu ultimul val al popoarelor migratoare (pecenegii, cumani și mai cu seamă tătarii), manifestate în special pe teritoriile românești de la est și sud de Carpați, au provocat o considerabilă rămînire în urmă a dezvoltării economiei. Această pecete a rămînerii în urmă a țărilor române în comparație cu state din Apus, iar în cadrul teritoriului național, a Moldovei și Țării Românești față de Transilvania, s-a amplificat prin căderea sub dominația otomană în primul rînd a Moldovei și Țării Românești, iar mai tîrziu și a Transilvaniei. În aceste condiții, Transilvania a jucat rolul unui „atelier“, care aprovizionă celelalte două țări române cu produsele meșteșugărești necesare. Materiile prime — îndeosebi metalele — și uneltele meșteșugărești, contribuiau la progresul meșteșugurilor în Moldova și Țara Românească, iar uneltele agricole — fiarele de plug, sape, coase, seceri — la cel al agriculturii. Armele aduse din Transilvania aveau menirea, după cum arăta Ștefan cel Mare într-o scrisoare trimisă brașovenilor

prin anul 1476, „ca să ne fie împotriva păgînilor, căci avem nevoie de ele“

Prin dezvoltarea sa meșteșugărească după datele privind cantitatea și valoarea schimbului de mărfuri, Brașovul a deținut locul cel mai însemnat între orașele care au mijlocit schimbul de mărfuri între țările române în secolele XIV—XVI. La comerțul între țările române desfășurat prin mijlocirea Brașovului participau cele mai multe dintre orașele din Țara Românească, Moldova și Transilvania. La schimbul de mărfuri dintre Transilvania și Țara Românească desfășurat în secolul al XVI-lea prin mijlocirea Sibiului, luau, de asemenea, parte peste 30 de orașe și sate din Țara Românească, precum și localitățile transilvănene îndeosebi din actualile județe Sibiu, Brașov, Hunedoara, Alba și Mureș. Un rol important în schimbul de mărfuri între Transilvania și Moldova l-a avut Bistrița. Ca urmare a strînselor relații care s-au încheiat între Transilvania, Țara Românească și Moldova prin mijlocirea Brașovului, Sibiului și Bistriței, aceste orașe au devenit în decursul secolului al XVI-lea elemente constitutive ale pieței interne comune în formarea a celor trei țări române.

Legăturile multilaterale tot mai strînse dintre cele trei țări românești și formarea unui centru economic spre care gravitau acestea au reprezentat o puternică forță ce acționa pentru constituirea unui stat unitar. O pleiadă de personalități de seamă ale istoriei poporului nostru s-a situat în fruntea luptei pentru unirea forțelor celor trei țări românești. În bătăliile pentru libertate conduse de Mircea cel Bătrîn, Ioan de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Petru Rareș găsim prezente forțe unite din cele trei țări române. La sfîrșitul secolului al XVI-lea densitatea legăturilor economice între țările române, necesitatea unității de acțiune în războiul de eliberare antiotoman și stadiul formării conștiinței unității de neam și limbă a poporului român, au făcut posibilă prima unire politică a românilor în perioada de la 1599—1601 îndeplinită sub Mihai Viteazul — personalitate care a intruchipat în mod strălucit aspirațiile de independență și unitate ale poporului român — care a reunit sub sceptrul său „Țara Românească, Transilvania și toată țara Moldovei“ după cum s-a intitulat și a rămas în istorie.

Dominația străină, rană a veacurilor, a avut repercusiuni deosebit de negative asupra economiei țărilor române. Principatul Transilvaniei și-a păstrat autonomia pînă la încheierea pactului dualist între clasele dominante din monarhia austro-ungară. În același timp însă, obligațiile față de Poartă, iar mai tîrziu față de imperiul habsburgic, s-au resimțit asupra vieții economice, îndeosebi asupra dezvoltării industriei din Transilvania. Subordonarea din ce în ce mai mult a acestei provincii românești intereselor claselor dominante din imperiul habsburgic, a determinat „periferizarea“ ei economică. Produsele industriei ardeleni își găseau foarte greu piețe de desfacere în apus. De pildă, Maria Tereza luase măsuri ca toate mărfurile cu grad mai înalt de prelucrare din Ungaria, Transilvania și Banat „care sînt trimise în țările germane ale Coroanei“ să fie „supuse, ca și mărfurile străine, cu 30%, nu mai puțin“. În același timp, fabricatele din aceste țări germane care erau trimise în Ungaria, Transilvania și Banat erau impuse numai cu 5% ²⁾.

Viața economică a Transilvaniei a fost condiționată de posibilitatea aprovizionării cu materii prime de peste Carpați și totodată de valorificarea aici a propriilor produse. Astfel, diviziunea socială a muncii — diviziune care n-a avut caracter absolut — a determinat complementaritatea schimbului de mărfuri între țările române, influențat și de constanta necesității unei

cooperării între oameni de aceeași origine și cu aceeași aspirații naționale. Deci, în *poftida granițelor artificiale, pe teritoriul național s-a constituit o unitate economică*. În anul 1838, spre exemplu, comerțul total al Transilvaniei cu Țara Românească și Moldova reprezenta 2 995 091 forinți la export și 4 157 095 forinți la import. În același an, comerțul total al Transilvaniei cu Ungaria și cu provinciile austriece era de 89 144 forinți la export și 172 408 forinți la import. ³⁾ Exportul spre Ungaria și provinciile austriece reprezenta în anii 1837—1838 abia 2—3% din exportul îndrumat spre Țara Românească și Moldova, în timp ce importul din Ungaria și provinciile austriece varia între 4 și 8% din importul făcut din Muntenia și Moldova.

In formarea și dezvoltarea comunității de viață economică un rol deosebit de important l-a avut caracterul unitar al poporului român. Feudalismul a ridicat, îndeosebi în țările apusene, bariere vamale, politice și, mai ales, a legat pe țărani de pămînt. La noi — și în condițiile fărîmîțării feudale — boierii erau subordonați domnitorilor într-un grad mult mai înalt decît cei din Apus suveranilor lor și deci izolarea a fost mai puțin efectivă; legătura de pămînt s-a făcut mai tîrziu și chiar după aceasta strămutările de locuitori au continuat. Contactul permanent între locuitorii din diferitele regiuni ale patriei noastre a determinat dezvoltarea unitară a limbii ⁴⁾, a favorizat dezvoltarea comunității de cultură. Locuitorii din toate regiunile patriei noastre se înțelegeau cu ușurință, lucru ce asigura, la rîndul său, dezvoltarea legăturilor multilaterale, atît economice, cit și de altă natură, între țările române.

Un rol activ în formarea comunității economice l-a jucat în decursul istoriei transhumanța oierilor ardeleni dincolo de Carpați. Deplasările păstorilor cu numeroasele lor turme au format de-a lungul timpurilor o rețea densă de linii de comunicații, dintre care unele au devenit drumuri comerciale. Mulți dintre oierii transilvăneni se statornicesc peste Carpați, unde întemeiază o serie de localități. Din cele mai vechi timpuri, numeroasele trecători ale Carpaților au fost traversate în ambele sensuri de țărani, negustori, cărturari etc, îndeplinind rolul unor artere vii prin care pulsa viața economică pe teritoriul patriei noastre. Mai mult de 30 pasuri de largă circulație, prin văile și peste culmile Carpaților, au înlesnit legăturile strînse între cele două părți ale arcului montan. Harta drumurilor comerciale între țările române avea înfățișarea unei „frunze“ cu nervurile răsfrînte în toate direcțiile. Pe lîngă drumurile principale oficiale, țările române erau legate prin multe alte treceri peste Carpați, de numeroasele „cărări ascunse“, de „Drumul oilor“ și altele.

Dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste, care impunea intensificarea schimbului de mărfuri, cerea formarea unei rețele de drumuri moderne, mult mai eficiente. Se intensifică lupta pentru construirea căilor ferate care deschideau perspectiva unor legături rapide între zonele economice principale ale Transilvaniei și vechii Români. Astfel, Camera de comerț și industrie din Arad a cerut cu insistență legarea Văii Jiului prin strămoșoara Surduc cu România; sibiienii acționau pentru construirea liniei ferate Arad-Sibiu și de aici prin strămoșoara Turnu Roșu spre vechea Românie, iar Camerele de comerț și industrie din Cluj și Brașov au reușit să obțină construirea liniei Oradea-Cluj-Brașov-Pasul Timișului. „S-ar putea spune că această problemă vitală pentru viitorul economic al întregului Ardeal n-a lipsit de pe ordinea de zi a Camerei din Brașov

trei decenii de-a rîndul pînă la 1 decembrie 1879, cînd joncțiunea cu vechea Românie prin pasul Timiș-Predeal a devenit un fapt împlinit“ ⁵⁾, la un an după joncțiunea liniei ferate de la Vircioara. Un rol deosebit de important au îndeplinit orașele — îndeosebi Brașovul, Sibiul și Bistrița, situate la porțile de cea mai intensă circulație între țările române — în dezvoltarea legăturilor economice reciproce.

Legăturile economice dintre Transilvania și vechea Românie în perioada de restaurare a dualismului austro-ungar (1867), cînd Transilvania își pierde ultimele rămășițe ale autonomiei sale și pînă în 1876 cînd a început aplicarea Convenției comerciale dintre Austro-Ungaria și România, studiate pe baza documentelor vremii, îndeosebi ale celor întocmite de Camerele de comerț și industrie din Transilvania și a datelor statistice oficiale maghiare demonstrează că, în pofida încercărilor claselor dominante de a orienta fluxul economic al Transilvaniei spre zonele centrale ale imperiului și a frîna raporturile economice cu vechea Românie, aceste legături s-au dezvoltat totuși, datorită cerințelor obiective.

După cum rezultă din documentele cercetate, singura piață pentru produsele industriei prelucrătoare transilvane, excepțînd mărfurile destinate consumului local, era vechea Românie. Aici se „exporta“ peste o șeptime din valoarea totală a produselor acestei industrii. Calculele efectuate de noi, pe baza datelor statisticii oficiale maghiare, arată că în perioada 1867—1872 prin oficiile vamale ale Transilvaniei au fost aduse în România produse în valoare medie anuală de peste 5 622 000 florini. În același timp de aici se aduceau vite, produse animaliere (îndeosebi lînă și piei), precum și cereale. Din România au fost trimise în Transilvania, în perioada amintită, mărfuri în valoare medie anuală de circa 9 925 000 florini. Valoarea mărfurilor „exportate“ de România era, asadar, de aproape două ori mai mare decît a celor „importate“ din Transilvania.

Din vechea Românie se aduceau materii prime necesare unor serii de ramuri ale industriei transilvane, ea constituind principalul dețes pentru produsele acestei industrii. Astfel, în perioada menționată lînă și pieile reprezentau 48,7% din valoarea mărfurilor aduse din România. Aceste produse prelucrate în întreprinderile transilvane se valorificau pe întreg teritoriul național. Ponderele articolelor confecționate din lînă și piele reprezentă 56,66% din valoarea mărfurilor trimise în România. În aceeași perioadă, în Transilvania se aduceau din România vite (28,28%) și cereale (8,95%) necesare industriei de pielărie, industriei alimentare (îndeosebi cea a morăritului, spiritului și de prelucrare a cărnii), precum și pentru

dr. Ioan TIBERIAN

Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 32)

¹⁾ Nicolae Iorga, Elemente economice în cultura românească, Conferințe și prelegeri, vol. I, București, 1943, p. 53.

²⁾ Rezoluția Mariei Tereza la raportul Cancelarului suprem al Cancelariei secrete aulice și de stat Chotek, din 22 octombrie 1770, H.K.A., Viena, Commerz. Fasz., rot. 947, fila 31—39, 46, 47 mss. Orig. german (microfilm existent în Arhivele Statului, București).

³⁾ Kövöry Laszlo, Erdelyorszag Statistikaja (Statistica Transilvaniei), Cluj, 1847, p. 278—280; Dr. O. Jickeli, Der Handel der Siebenbürger Sachsen in seiner geschichtlichen

⁴⁾ Al. Graur, Unitatea limbii, în vol. Unitatea și continuitate în istoria poporului român, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968, p. 99—103.

⁵⁾ N.G.V. Gologan, Cercetări privitoare la trecutul comerțului românesc din Brașov, București, 1928, p. 80.

**ECONOMIE
NATIONALA**

ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE (II)

PRODUCTIVITATEA MUNCII

CREȘTERII ECONOMICE (II)

ELEMENT determinant în procesul creșterii noastre actuale și în perspectiva economico-socială clar definită de documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., sporirea în ritm înalt a productivității muncii angrenează un mecanism cu componente multiple. În prima parte a anchetei întreprinse pe această temă (Revista Economică nr. 20 din 16 mai 1975) am prezentat o „radiografie“ a ansamblului de repere ce caracterizează evoluția productivității muncii în actualul cincinal. Având în vedere complexitatea problemei, continuăm, pe baza investigațiilor noastre, cu o prezentare analitică a factorilor care au contribuit în cea mai mare măsură la sporirea productivității muncii, insistând asupra problemelor care apar în organizarea proceselor de producție din întreprinderi. Analiza în dinamică facilitează desprinderea unor tendințe caracteristice pentru această perioadă, și oferă totodată probabilități demne de luat în considerare asupra evoluției lor ulterioare. Prezentarea influenței acestor factori în sporirea

productivității muncii în întreprinderile care au format eșantionul anchetei, sugerează direcții utile și necesare de acțiune, cu aplicabilitate largă, în acest an și în cincinalul următor pentru sporirea eficienței economice.

ÎN ACEST NUMĂR :

- UN CLASAMENT ÎN DINAMICĂ AL FACTORILOR DE CREȘTERE
- STUDIILE DE ORGANIZARE — ÎNTRE ELABORARE ȘI APLICARE
- INTRODUCEREA TEHNICII NOI — UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR EXISTENTE
- NORMAREA MUNCII — PRODUCTIVITATE
- RELAȚIA OM — ORGANIZARE — TEHNICA

Modificări în clasamentul factorilor de creștere

ASUPRA NIVELULUI productivității muncii în întreprinderi acționează un complex de factori. Evidențierea celor mai importanți, în contextul modificării contribuției lor în dinamică la sporirea productivității în perioada 1971—1975, la nivelul eșantionului anchetei (tabelul nr. 4) permite conturarea unor aspecte caracteristice.

1 Pe primele locuri se situează, în fiecare an, perfecționarea organizării propriu-zise a producției și a muncii, precum și dezvoltarea bazei tehnice a producției. Contribuția cumulată la sporirea productivității a măsurilor care se încadrează în acești factori a fost substanțială, situându-se (în medie) în

rea întreprinderilor cu mijloace tehnice moderne, cu un randament înalt, al gospodăririi mai raționale a potențialului existent, al organizării superioare a proceselor de producție.

2 În clasamentul nostru, pe primul loc se situează în 1971 dezvoltarea bazei tehnice a producției (cu o pondere de 45%), în timp ce în 1975 în fruntea clasamentului se află perfecționarea organizării propriu-zise a producției și a muncii (cu o pondere de 41%).

Cînd au avut loc aceste schimbări? Ancheta noastră permite să evidențiem faptul că, intrînd într-o relativă dar constantă scădere din 1970, ponderea măsurilor privind dezvoltarea bazei tehnice a producției păstrează totuși pînă în 1972 supremația. Începînd din 1973 perfecționarea organizării ocupă și își consolidează locul I, în timp ce dezvoltarea bazei tehnice a producției pierde puncte în dinamică.

Desigur, nu este vorba de un simplu joc al cifrelor pe hîrtie. Faptul are semnificații deosebite, reflectînd schimbări în însuși modul de a proiecta modalitățile de realizare a sporului de productivitate a muncii. Pînă nu de mult cu ocazia investigațiilor întreprinse pe această temă aveau ocazia în cele mai multe cazuri să constatăm că sporirea productivității muncii era, în cea mai mare măsură, gîndită prin prisma creșterii gradului de dotare; treptat, însă, sub incidența puternicelor mutații calitative, accentuate spre sfîrșitul acestui cincinal, creșterea productivității muncii este concepută tot mai mult — de către specialiști — pe seama întăririi contribuției factorului organizatoric, în măsură să pună în valoare prin efort propriu rezervele existente.

Fără îndoială, aceasta nu înseamnă cîtuși de puțin că se manifestă o tendință de încetinire a ritmului de înnoire a producției în întreprinderile analizate. Dimpotrivă, strategia dezvoltării noastre economice asigură promovarea pe scară largă și intensivă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ceea ce va permite ca în continuare aportul progre-

sului tehnic în sporirea productivității muncii să fie deosebit de important. O asemenea orientare este atestată și de ritmul înalt în care crește densitatea peisajului industrial, în care se realizează înnoirea, modernizarea produselor și a tehnologiilor, de creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție.

3 Creșterea continuă a contribuției calificării cadrelor, a specializării și cooperării în producție, corelată cu ascendența în clasament a perfecționării organizării producției și a muncii și a conducerii proceselor economice întregeste concluzia că în general aportul factorilor calitativi este tot mai substanțial de la an la an. Factorul organizatoric și implicit cel uman și-au consolidat în concepția specialiștilor din tot mai multe întreprinderi un rol preponderent în sporirea productivității muncii.

Organizarea — de ce pe locul I

ESTE EVIDENT că o cuantificare riguroasă a aportului fiecărui factor la sporirea productivității muncii trebuie privită în fiecare întreprindere sub rezerva specificului activității desfășurate. Ceea ce rămîne însă perfect valabil în toate cazurile este faptul că o sporire a preocupărilor pentru perfecționarea organizării producției și a muncii ca factor esențial de creștere a productivității muncii a fost și rămîne în continuare necesară datorită importanțelor rezerve interne care mai există în acest domeniu.

Ele se regăsesc încă din faza de concepție și proiectare a măsurilor privind perfecționarea organizării.

Coefficientul de creativitate organizațională cu influențe directe asupra productivității muncii, calculat ca raport între costul studiilor aplicate într-un an față

● CLASAMENT ● CLASAMENT ● CLASAMENT

Tabelul nr.4
Factori de sporire a productivității muncii în întreprinderile analizate

Clasament în 1973	Factori	Contribuții la sporul productivității				
		1971	1972	1973	1974	1975
1	Perfecționarea organizării propriu-zise a producției	0,30	0,33	0,36	0,39	0,41
2	Lărgirea și dezvoltarea bazei tehnice a producției (investiții pentru noi dotări, introducerea de noi tehnologii și perfecționarea celor existente)	0,45	0,40	0,34	0,29	0,24
3	Sporirea calificării cadrelor	0,09	0,12	0,13	0,15	0,17
4	Modificări ale structurii producției	0,07	0,04	0,05	0,03	0,03
5	Alți factori (specializare, cooperare etc)	0,09	0,11	0,12	0,14	0,15

1971 la 75%, iar în 1975 la 65%. Este rezultatul nemijlocit al efortului substanțial făcut de economia națională pentru dota-

de altul, a înregistrat în dinamică sporuri continue. Plecând de la premisa că studiile aplicate au reprezentat necesități reale și soluționări utile pentru întreprinderi, se poate trage concluzia că a crescut aportul personalului aferent compartimentului de organizare în ridicarea productivității muncii. Această observație își sporește expresivitatea prin corelarea cu creșterea înregistrată de numărul de studii aplicate privind sporirea productivității muncii (tabelul nr. 5) în întreaga perioadă 1971—1975.

Coefficientul de aplicabilitate (numărul de studii aplicate într-un an față de numărul celor elaborate) se situează însă la un nivel mediu destul de scăzut (0,82). Nivelul acestei medii se datorește faptului că în timp ce la unele întreprinderi coeficientul de aplicabilitate în 1974 este ridicat, atingând nivelul 1,00 (Întreprinderea „1 Mai“ Ploiești, întreprinderea „Balanta“ Sibiu, întreprinderea „Înfrățirea“, Oradea, întreprinderea de mecanică fină Sinaia), la altele acesta se situează cu mult sub medie (Întreprinderea mecanică Cimpina — 0,18, întreprinderea „Tehnometal“ Timișoara — 0,71 etc.).

Desigur, eficiența studiilor de organizare, din punctul de vedere al influenței pe care o exercită asupra productivității muncii, poate fi privită prin prisma mai multor indicatori. Luarea în considerare a evoluției acestora în ansamblul lor ne arată, odată cu rezultatele pozitive certe obținute până în prezent, însemnatele rezerve existente, faptul că dinamica aportului studiilor de perfecționare a organizării poate fi accelerată în conformitate cu necesitățile impuse de ritmurile înalte de creștere a productivității muncii.

Tabelul nr. 5

Studii de organizare cu influență directă asupra productivității muncii

Număr de studii	1971	1972	1973	1974
Elaborate	141	167	196	203
Aplicate	116	134	166	174

Cauzele pentru care unele studii nu se finalizează sau aportul lor la sporirea productivității muncii nu este pe măsura eforturilor sînt, fără îndoială, multiple. Ne vom opri însă doar asupra unui singur aspect. Întreprinderile motivează neaplicarea unor studii de perfecționare a organizării prin: schimbarea structurii planului, modificarea ulterioară a condițiilor de producție la locul studiat, lipsa personalului specializat și a fondurilor de investiții, insuficiența unor metode de cuantificare și urmărirea a activităților, reamenajarea unor suprafețe de producție etc. Se pune, însă, în mod firesc întrebarea: atunci cînd se proiectează întocmirea studiilor nu se cunosc situațiile concrete existente în întreprinderi?

Practica demonstrează că realizarea multor studii nu necesită un timp atît de îndelungat încît în întreprinderi să se producă modificări atît de însemnate, care

nu puteau fi prevăzute și luate în considerare. Adeseori, însă, **alegerea și acceptarea elaborării studiilor are o doză de formalism, nu se studiază de la bun început, aprofundat, condițiile existente, nu se realizează acea conlucrare absolut necesară între întreprindere, centrală, minister, pentru asigurarea cerințelor pe care le ridică alegerea și apoi implementarea studiilor.**

Concluzia se impune de la sine: fie că sînt întocmite de colective din întreprinderi, fie de cabinetele teritoriale de organizare sau de alți specialiști studiile de organizare trebuie să fie astfel alese încît aplicarea lor să nu fie stînjentă în nici un fel de eventuale modificări de plan sau de altă natură, să aibă asigurate toate condițiile pentru realizarea lor așa cum au fost concepute, pentru ca și eficiența preconizată să se realizeze întocmai. La aceasta se adaugă, firește, necesitatea alegerii spre studiere tocmai a problemelor majore ale producției, de care depinde ameliorarea sensibilă a indicatorilor de eficiență.

Ritmicitate-productivitate sau subtilitățile unei corelații

INFLUENȚE specifice importante asupra productivității muncii exercită **ritmicitatea producției**. Nimeni nu contestă faptul că, într-o perioadă de timp (lună, trimestru), chiar în condițiile unei producții neritmice planul productivității muncii poate fi realizat și uneori depășit. Ba mai mult, practica a demonstrat că utilizînd aceeași dotare — tehnică și umană — se poate realiza într-o decadă aproape jumătate din producția unei luni.

Cu toate acestea neritmicitatea exercită în mod cert influențe negative asupra productivității muncii. Dacă realizările fiecărei decade s-ar situa la nivelul înregistrat în cea de-a III-a sau la o cotă apropiată — și acest lucru este posibil în marea majoritate a întreprinderilor analizate — planul producției și respectiv productivității muncii ar fi substanțial depășite. Problema care se pune este aceea ca toți factorii implicați (conducerea întreprinderii, furnizorii de materii prime, forul tutelar etc.) să-și sporească eforturile pentru crearea încă de la bun început a tuturor condițiilor favorabile necesare realizării unei producții mai mari în prima parte a lunii față de situația actuală.

În majoritatea covârșitoare a întreprinderilor care au format eșantionul anchetei eșalonarea sarcinilor a fost făcută corespunzător încă din faza de planificare. În dinamică se observă (tabelul nr. 6) o tendință de continuă perfecționare a dozării raționale prin plan a eforturilor. Pot fi semnalate însă și unele neritmicități în eșalonare sau în faza de realizare a sarcinilor de plan. Spre exemplu, în medie la nivelul eșantionului s-a realizat în prima decadă doar 24,2% din producția fiecărei

luni, în timp ce în decada a III-a s-a obținut peste 45% din volumul producției (în anul 1974). Fără îndoială realizările din numeroase întreprinderi sînt în fiecare an mult mai bine echilibrate pe decade, iar la altele situația s-a îmbunătățit simțitor în dinamică. Au rămas însă în continuare — și situația s-a perpetuat și în 1975 — unele întreprinderi în care disproporția considerabilă între realizările obținute pe decade în cadrul lunii (Întreprinderea de confecții Focșani, cea de medicamente și coloranți „Sintofarm“ — București, „Electrobanat“ — Timișoara, întreprinderea „Autobuzul“ — București ș.a.) ar trebui să îndemne cadrele de răspundere nu numai la reflecții, ci în primul rînd la acțiuni hotărîte pentru eliminarea cauzelor producției „în asalt“ (deficiențe în aprovizionare și cooperare, pregătire insuficientă a producției, nerespectarea termenelor de punere în funcțiune la unele capacități ș.a.).

Rezervele unor surse „clasice“

ÎN STABILIREA strategiei de acțiune în perioada următoare o deosebită importanță prezintă analiza contribuției organizării la sporirea producției și respectiv a productivității muncii prin prisma utilizării mai raționale și eficiente a capacităților de producție existente.

● **Utilizarea mașinilor** a cunoscut, în medie, la nivelul eșantionului o dinamică ascendentă în întregul cincinal cu excepția anului 1972 (tabelul nr. 7), indicele respectiv ajungînd la 84,9% în 1974, cu 2,4 puncte peste nivelul realizat în 1971. Creșterea este importantă și ea s-a repercutat asupra sporirii producției și productivității muncii. Pentru acest an nivelul planificat este de 85,4%. În atingerea unui nivel mai înalt de utilizare, în toate întreprinderile analizate au fost adoptate și aplicate în fiecare an programe complexe de măsuri, dintre care pot fi reținute: generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III (Întreprinderea mecanică Sibiu, întreprinderea „1 Mai“ Ploiești, întreprinderea „Electrobanat“ Timișoara, întreprinderea de ciorapi și tricotaje „Apollo“ București); realizarea unei întrețineri și reparări a utilajelor de calitate sporită, conform graficelor, precum și asigurarea pieselor de schimb necesare (Întreprinderea „Tehnometal“ Timișoara, „Autobuzul“ București, întreprinderea „Viscofil“ Popești-Leordeni ș.a.), mai buna pregătire a fabricației.

Generalizarea unor asemenea acțiuni, alături de adoptarea unor măsuri specifice reprezintă o contribuție importantă la înlăturarea cauzelor de utilizare necorespunzătoare a mașinilor și utilajelor (tabelul nr. 8), favorizînd în acest fel o punere mai bună în valoare a rezervelor de sporire substanțială a producției fără efort investițional suplimentar și deci de creștere

accentuată a productivității muncii prin efort propriu. Ținând seama de faptul că în 1975 aproximativ 60% din sporul producției industriale se va realiza pe seama capacităților de producție existente și că productivitatea muncii urmează să crească cu 10,3% în comparație cu anul trecut, rezultă cu pregnanță rolul important ce revine folosirii la un grad superior a capacităților de producție pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor respective.

● **Folosirea timpului de lucru al muncitorilor** demonstrează faptul că în marea majoritate a întreprinderilor analizate forța de muncă a fost — în dinamică — tot mai eficient folosită, ceea ce a permis ca în aceste unități economice sporul de productivitate să fie cu mult peste ritmul de creștere a numărului mediu scriptic de lucrători.

Se poate face însă o remarcă. În unele din întreprinderile analizate există serioase rezerve în utilizarea timpului de lucru. Se menține încă ridicat volumul pierderilor de timp datorate intreruperilor în producție (cauzate mai ales de deficiențe în aprovizionare, în întreținerea și repararea utilajelor), învoierilor și concediilor fără plată, absențelor nemotivate (Întreprinderea de cinescoape, Întreprinderea „Mătasea populară” și Întreprinderea textilă „Suveica” din București, Întreprinderea de autoturisme Pitești). Nu trebuie omis din vedere faptul că orice pierdere de timp se repercutează nemijlocit asupra volumului producției și, în final, asupra productivității muncii. Câtă importanță prezintă această problemă pentru calitatea activității economice rezultă fie și numai din faptul că, la nivelul industriei, într-un singur minut se realizează în acest an o producție industrială de circa 1,1 milioane lei.

Tabelul nr.6

Ritmicitatea producției în întreprinderile analizate

		(%)			
		1971	1972	1973	1974
Planificată pe trimestre	I	22,5	23,5	23,0	24,1
	II	23,9	24,4	24,0	24,7
	III	25,6	24,6	26,0	24,8
	IV	28,0	27,5	27,0	26,4
Realizarea producției pe decade	I	23,3	25,3	25,0	24,2
	II	33,8	31,5	31,1	30,7
	III	42,9	43,2	43,9	45,1

O mai bună utilizare a timpului de lucru se poate realiza, între altele, și prin reducerea indicelui de fluctuație a forței de muncă. Este cât se poate de evident că un nivel ridicat al fluctuației influențează negativ în primul rând latura calitativă a procesului de producție. Pe lângă o pregătire de specialitate corespunzătoare, experiența în producție, în aceeași întreprindere, reprezintă o condiție indispensabilă pentru formarea unui muncitor de înaltă calificare. În aceste condiții apare necesară o mai intensă preocupare din partea tuturor factorilor interesați pentru asigurarea stabilității cadrelor, între altele și

prin îmbunătățirea operativă a condițiilor sociale ale lucrătorilor acolo unde aceste probleme nu sînt încă rezolvate.

Normarea — o influență „de calitate”

EFACTE deosebit de importante asupra creșterii productivității muncii au avut și preocupările pentru îmbunătățirea conti-

practică. Pentru înlăturarea lor efectivă se cer întreprinse în continuare acțiuni operative pentru analiza și perfecționarea sistematică a normelor de muncă, a activității de normare a muncii, printre care rețin atenția următoarele:

● punerea mai operativă de acord a normelor de muncă cu influențele favorabile ale promovării în ritm rapid a progresului tehnic;

● folosirea mai intensă a normelor de muncă ca instrument de valorificare a re-

Tabelul nr.7

Eficiența utilizării unor mijloace de sporire a productivității muncii

		1970	1971	1972	1973	1974	1975
Utilizarea mașinilor și utilajelor	dinamică	100,0	110,0	107,0	110,4	112,2	116,0
	realizat	-	82,5	81,3	83,5	84,9	85,4
Folosirea timpului de lucru al muncitorilor	dinamică	100,0	106,3	112,9	107,1	113,3	115,4
	realizat	-	93,7	94,0	93,9	94,3	95,7

nuă a activității de normare a muncii. Normele de muncă elaborate au fost mai bine fundamentate și au oglindit mai corespunzător cantitatea de muncă efectiv necesară pentru anumite lucrări, au contribuit la raționalizarea numărului de personal necesar, la utilizarea mai bună a mijloacelor de producție și a timpului de lucru. Spre sfîrșitul perioadei analizate, în 1974 spre exemplu, nivelul calitativ ridicat al activității de normare a muncii, ca și sporirea coeficientului mediu anual de îndeplinire a normelor s-au reflectat puternic în importante sporuri de productivitate obținute: la nivelul eșantionului anchetei productivitatea muncii a crescut cu circa 8% față de 1973, în timp ce media anuală a îndeplinirii normelor a crescut cu 0,54 puncte. Toate aceste observații trebuie corelate, de asemenea, cu faptul că se constată în dinamică o tendință de reducere a numărului lucrătorilor care nu și-au realizat normele, în paralel cu o creștere relativ lentă a celor care își depășesc normele. Dacă ținem seama și de faptul că îndeplinirea sarcinilor a fost mai bună la locurile de muncă în acord față de cele în regie, apare normală intensificarea preocupărilor pe care le-am constatat în toate întreprinderile pentru extinderea muncii în acord global.

Trebuie remarcată și creșterea, în ultimii ani, a rolului normelor de muncă ca instrument de planificare, fapt oglindit în toate întreprinderile analizate, în sporirea eforturilor pentru determinarea și normarea cât mai rațională a consumului de muncă pe produs. S-au înregistrat, de exemplu, reduceri de consumuri de muncă la ansamblarea tubului cinescop cu 10,4% (Întreprinderea de cinescoape București), la autocamioane „ROMAN” în medie cu 3,2% (Întreprinderea de autocamioane Brașov) ș.a. Totodată, nu trebuie omise nici măsurile adoptate pentru elaborarea și aplicarea în cadrul planurilor de normare a muncii a unor normative și norme unificate pe economie și pentru creșterea ponderii lor în volumul total de activitate, pe baza cărora s-au obținut importante economii de manoperă.

Tot atât de adevărat este însă faptul că investigațiile noastre au reliefat existența sau menținerea în dinamică a unor deficiențe atât în activitatea de normare a muncii, cât și de aplicare a acestora în

zervelor de creștere a productivității muncii încă din faza de programare a producției;

Tabelul nr.8

Cauzele nivelului scăzut de utilizare a mașinilor în unele întreprinderi

- Schimbarea structurii sortimentale
- Lipsă de forță de muncă calificată
- Deficiențe în aprovizionare
- Neconcordanța lucrărilor executate cu gradul de calificare al forței de muncă angajate
- Intreruperi neplanificate în cadrul schimbului
- Schimburi neprogramate
- Uzura utilajelor
- Lipsă de personal calificat pentru secții auxiliare

● restrîngerea normelor uzinale, mai largi și introducerea unei discipline severe pentru respectarea normelor și normativelor unificate. Întărirea disciplinei tehnologice și a muncii, ridicarea conștiinței fiecărui lucrător în parte trebuie să se manifeste și prin sporirea eficacității sistemului de urmărire a timpului lucrat;

● examinarea mai operativă a normelor de muncă atunci cînd depășirea se datorește creșterii îndemnării executanților;

● elaborarea și aplicarea consecventă a normelor de muncă pentru întreg personalul remunerat în regie.

Fenomenele semnalate ar trebui să se aplece mai mult în atenția colectivelor din întreprindere, pentru sporirea în continuare a aportului factorului organizatoric și uman la realizarea și depășirea indicatorilor de plan și la creșterea continuă a eficienței activității desfășurate.

**Stere GIOGA
B. PADURE**

Intr-un număr viitor al revistei, concluziile anchetei noastre cu privire la:

● **PROGRAMELE DE PRODUCTIVITATE ÎN ACȚIUNE.** Există în toate întreprinderile? Cum acționează? Reprezintă instrumente de conducere? Cum sînt față de planurile M.T.O.?

● **MODALITĂȚI CONCRETE DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII.** Sinteza opiniilor specialiștilor.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

O sugestie pentru
mai buna organizare
a activității de investiții

IMBUNĂTĂȚIREA activității din domeniul investițiilor presupune, după părerea noastră, între altele, și stabilirea unei responsabilități unice în realizarea acestora.

După cum se știe, în prezent, trei factori concură și răspund de realizarea investițiilor din industria constructoare de mașini: beneficiarul, proiectantul și constructorul. Propunerea noastră vizează trecerea unei mai mari responsabilități la proiectant, care devine astfel un antreprenor general ce predă la cheie, către beneficiar, noile investiții. În acest fel, beneficiarul este absolvit atât de procurarea utilajelor și a echipamentelor, acțiuni pe care o desfășoară în momentul de față în cele mai multe cazuri cu destule greutăți privind competența tehnică, cit și de supraveghere a lucrărilor, operațiune care se efectuează, de asemenea, în condiții de multe ori necorespunzătoare. În această optică beneficiarul ar transmite, pe bază de contract, către proiectant sarcina de realizare a investiției. Acesta din urmă urmează să precizeze și să gospodărească toate fondurile pentru realizarea fizică a investiției, eșalonează corespunzător lucrările de construcții, investiții și montaj, încheie contracte cu întreprinderile de construcții-montaj, contracte pentru utilaje, instalații complexe și echipament și stabilește probele și dărilor în funcțiune.

Beneficiarului îi rămâne ca sarcină principală, înainte de darea în funcțiune a investiției, asigurarea și calificarea forței de muncă, problema care, uneori, datorită aglomerării de atribuții, este lăsată pe planul al doilea. În perioada promergătoare punerii în funcțiune, beneficiarul poate să ia asupra sa o serie de lucrări de finisare și să participe direct la reglaje și probe tehnologice, cu personalul propriu. De asemenea, beneficiarul îi revine sarcina de a asigura aprovizionarea tehnico-materială în vederea producției.

Constructorul, la rindul său, trebuie să execute în termen lucrările pe care le contractează cu proiectantul (antreprenorul general), fără a mai fi factorul conducător în realizarea unei investiții pe care în prezent o privește numai ca valoare globală de construcții-montaj. Această din urmă optică îl lipsește actualmente pe constructor de posibilitatea de a urmări și scopul final al investiției, care este acela de a produce gama de produse proiectată în cantitățile, la calitatea și prețul de cost proiectat.

Prin propunerea de față, care vizează și perfecționarea organizării unui institut central de proiectări, în atribuțiile și competența proiectantului ar urma să intre, în vederea predării investițiilor la cheie, și: contractarea de lucrări de investiții ce se predau la cheie; gospodărirea fondurilor de investiții pentru obiectivele contractate; contractarea de utilaje tehnologice, S.D.V.-uri, echipamente mecanice și electrice; contractarea de lucrări de construcții, instalații și montaj; supravegherea permanentă a tuturor lucrărilor

Cincinalul — înainte de termen!
DIN CRONICA ÎNTRECERII

CU CINCIANUL REALIZAT

● Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana” este cea de a 20-a unitate industrială din județul Cluj care a îndeplinit planul cincinal. Va fi realizată până la sfârșitul anului o producție suplimentară în valoare de 560 milioane lei.

● Numărul unităților industriale sucevene care au raportat până acum îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe perioada 1971—1975 se apropie de 30.

PRODUSE PESTE PLAN

● De la începutul actualului cincinal, în cadrul Combinatului siderurgic de la Hunedoara au fost realizate peste sarcinile de plan mai mult de 900 000 tone fontă, oțel și laminate. Formațiile de lucru care deservește cuptoarele Martin și electrice au elaborat în perioada care a trecut din 1975 o cantitate suplimentară de oțel echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a peste 5 600 de tractoare.

● La Combinatul siderurgic Reșița, care a adresat chemarea la întrecere către siderurgiștii țării, a fost elaborată cea de-a 60 000-a tonă de produse siderurgice peste prevederile planului anual. Mai mult de jumătate din această cantitate de metal a fost realizată de oțelari și laminatori, care în acest fel și-au îndeplinit angajamentul asumat pe întregul an.

● În luna mai, minerii de la Vulcan, Lonea și Uricani au extras zilnic câte 255 tone de cărbune cocsificabil și energetic peste plan. În total au fost extrase aici 36 000 tone cărbune peste prevederi în perioada care a trecut de la începutul anului și până la 20 mai a.c.

● La Centrala industrială pentru produse refractare a fost elaborată cea de-a 2 000-a tonă de produse refractare peste prevederi. Muncitorii, inginerii și tehnicienii au reușit să furnizeze, de la începutul anului și până la 20 mai a.c. peste prevederi produse în valoare de aproape 30 milioane lei.

NOI OBIECTIVE INDUSTRIALE

● În județul Timiș au fost construite în primele patru luni din 1975 numeroase obiective industriale și agricole. Printre acestea se numără unitatea de elemente galvanice din cadrul Întreprinderii „Electrobanat” și una de motoare electrice la Întreprinderea „Electromotor” Timișoara, Fabrica de lapte praf Sincicolaul Mare, precum și alte capacități.

CAMPANIA AGRICOLĂ

● În aceste zile întreprinderile agricole de stat au intensificat lucrările de reparare a combinelor și a celorlalte mașini care vor fi folosite în apropiata campanie de recoltare. Până în prezent, aproape 80 la sută din combinele și presele de balotat paie sînt pregătite să intre în lanuri.

● Întreprinderile agricole de stat au concentrat mijloacele mecanice pe cimp, în vederea executării lucrărilor de întreținere a culturilor. Ca atare, până la 20 mai, prima prașilă a fost efectuată la floarea soarelui pe 91 la sută din suprafața cultivată. În 16 județe, această lucrare a fost terminată. La cartofi, prima prașilă a fost realizată în proporție de 80 la sută, închindu-se în 10 județe, printre care Brăila, Bacău, Neamț, Satu Mare și Cluj.

de execuție; predarea investiției gata pentru intrarea în producție; asistența tehnică pentru atingerea parametrilor proiectați.

În principal, în schema de organizare se introduce, pe lângă directorul tehnic, care coordonează activitatea de proiectare și asistență tehnică, un director comercial, care precizează activitatea financiară și de planificare precum și cea legată de contracte.

Apar, totodată, și șefii de lucrări (șefii de proiect), subordonați nemijlocit directorului, directorului tehnic sau comercial. Șefii de lucrări, numiți prin ordinul ministrului, vor avea atribuții complexe și vor răspunde de lucrare (obiectivul de investiție) în fața conducerii ministerului și a organelor locale de partid și de stat, de care aparține obiectivul din punct de vedere al amplasării teritoriale, de la lansarea S.T.E.-ului până la darea în

funcțiune și atingerea parametrilor proiectați.

Prin ordin intern se nominalizează toate persoanele din diverse compartimente, servicii și colective care participă direct la contractarea, proiectarea și asistența tehnică pentru fiecare obiectiv de investiții. Proiectanții de diverse specialități, pe timpul execuției, trec la secția de asistență tehnică, al cărei loc de muncă îl constituie șantierul de execuție. În acest fel se rezolvă parțial și „problema” încadrării cu cadre de specialitate a lucrărilor investițiilor din provincie. După terminarea și darea în funcțiune a obiectivului, aceștia se întorc la secțiile respective de proiectare.

Titu R. DOCTOR

Institutul de proiectări construcții de mașini

REZERVE POTENȚIALE PENTRU REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

REDUCEREA costurilor de producție, în contextul creșterii eficienței economice în sfera producției materiale, este una din căile principale ale procurării resurselor financiare menite să asigure dezvoltarea economiei noastre în ritmuri susținute. La recenta ședință comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Consiliului de Miniștri s-a trasat ca sarcină ministerelor, centralelor industriale, tuturor unităților producție de acțiune energetică pentru încadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor de producție, să lichideze imobilizările în stocuri de producție și de utilaje în vederea eritării tuturor cheltuielilor neeconomice. De aceea, în unitățile de producție, acțiunii de reducere a prețului de cost și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs trebuie să i se acorde mai multă atenție, alături de către cadrele economice, cit și de cele tehnice, această activitate trebuind să fie ridicată la nivelul sar-

cinilor actualului plan cincinal. Organele de conducere din întreprinderi, centrale, ministere au datoria să acționeze cu fermitate pentru a asigura introducerea unui regim sever de economii, întărirea disciplinei de plan și financiare, înlăturarea pierderilor și risipei, sporirea continuă a rentabilității și, pe această bază, a veniturilor societății.

Analiza efectuată de Revista Economică cu sprijinul Inspecției teritoriale financiare de stat Brașov în domeniul reducerii costurilor totale de producție și a cheltuielilor materiale de producție a dezvăluit faptul că în numeroase unități economice există încă rezerve însemnate, care pot fi mobilizate prin elaborarea de programe de măsuri pentru diminuarea și eliminarea pierderilor pe seama utilizării mai eficiente a materiilor prime și materialelor, folosirii depline a capacităților de producție, ridicării productivității muncii, reducerii și eliminării cheltuielilor neeconomice.

REALIZĂRILE din trimestrul I 1975 atestă faptul că acolo unde s-au luat măsuri și a existat o preocupare susținută pentru reducerea costurilor totale de producție s-au obținut și rezultate pozitive (vezi tabelul nr. 1). Din analiza datelor respective rezultă că :

1. Din cele 16 unități economice investigate, 14 s-au încadrat în nivelul cheltuielilor totale planificate la 1 000 lei producție marfă, 12 dintre acestea realizând reduceri însemnate. Planul cheltuielilor totale n-a fost realizat doar la Întreprinderea chimică Rîșnov și Întreprinderea de autocamioane Brașov. În sume absolute, economii mai mari la 1 000 lei cheltuieli totale au obținut întreprinderile : „Hidromecanica” (16,2 lei), Întreprinderea de utilaj chimie Făgăraș (17,3 lei), Combinatul de prelucrare a lemnului Brașov (19,2 lei) și Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești (13,8 lei).

2. Aceste economii ar fi putut fi și mai mari dacă s-ar fi realizat o reducere, pe măsura posibilităților existente și a cerințelor actuale, a cheltuielilor materiale. Din tabel rezultă însă că în timp ce 8 întreprinderi au redus aceste cheltuieli, alte 6 întreprinderi le-au depășit.

3. Unele întreprinderi ca : „Răsăritul”, „Rulmentul”, Fabrica de hîrtie Ghimbav și Fabrica de stofe Brașov ar fi reușit să reducă și mai mult cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă dacă, concomitent cu preocuparea pentru reducerea cheltuielilor materiale, ar fi acordat toată atenția și reducerii cheltuielilor cu munca vie.

Respectarea strictă a normelor de consum

O atenție deosebită în elaborarea programelor de reducere a costurilor de producție s-a acordat încadrării în normele de consum prevăzute în plan și reducerii în continuare a normelor de consum pentru materii prime și materiale. Astfel, la Întreprinderea de coloranți „Colorom” — Codlea cheltuielile materiale au scăzut cu 19 lei la 1 000 lei producție marfă în urma măsurilor luate pentru reducerea consumului normat de materii prime și materiale și prin adoptarea unor norme de consum pentru materii prime mai mici decât în anii precedenți. La Întreprinderea de scule Rîșnov reducerea costurilor planificate

(exclusiv influența prețurilor reasezate) se datorează aplicării unor măsuri tehnico-organizatorice privind reducerea normelor de consum, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, folosirea înlocuitorilor, materializate într-o influență valorică pozitivă de 582 mii lei la cheltuielile totale.

Cu toate aceste rezultate, trebuie arătat că mai sînt încă unități economice care au depășit normele de consum. La Întreprinderea chimică Rîșnov depășirea costurilor planificate a fost determinată de funcționarea defectuoasă a instalației de auxiliari acrilici pentru industria textilă, la care s-au înregistrat consumuri de materii prime în valoare de 2 890 mii lei, fără să rezulte producție marfă corespunzătoare. În perioada care urmează, se impune organizarea unor analize temeinice privind cauzele care au generat depășirea normelor de consum, precum și revizuirea acestora care nu mai corespund tehnologiilor actuale.

Cheltuielile neeconomice pot fi reduse

În activitatea de reducere a cheltuielilor materiale, ca și a costurilor totale de producție, la Centrala industrială de tractoare și mașini agricole s-a manifestat mai multă grijă pentru diminuarea și lichidarea reburilor și cheltuielilor neeconomice (vezi tabelul nr. 2).

Deși din datele prezentate rezultă o creștere a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în trim. I 1975 față de cele realizate la 31 decembrie 1974, acestea sînt urmarea, îndeosebi, a reasezării prețurilor de producție și de livrare la produsele siderurgice, abrazive, chimice și vopsele. În privința imobilizărilor, față de 31 decembrie 1974, în luna ianuarie s-a înregistrat o creștere în valoare de 22 546 lei ; în urma măsurilor adoptate de conducerea unității, aceste imobilizări s-au redus considerabil — la 5 712 mii lei la 28 februarie și respectiv la 4 100 mii lei la 31 martie 1975.

O tendință asemănătoare manifestă și cheltuielile neeconomice. Ca un aspect pozitiv relevăm faptul că pe linia reducerii cheltuielilor administrativ-gospodărești în anul 1975 față de 1974 s-a luat măsura diminuării acestora cu 10%. Pentru reducerea în continuare a cheltuielilor neeconomice este imperios necesar să se realizeze analize pe fiecare categorie în parte pentru a se cunoaște temeinic

cauzele care le-au determinat și a se putea stabili măsurile necesare pentru prevenirea unor asemenea cheltuieli care grevează costurile de producție. În același timp, conducerile unităților este necesar să acționeze ferm pentru îndeplinirea programelor de măsuri elaborate pentru realizarea de economii de cheltuieli și să urmărească riguros planurile de cheltuieli administrativ-gospodărești. În plus, după părerea unor specialiști din cadrul centralei sus-amintite, este necesar ca „Normele metodologice” ale B.N.R.S.R. să fie îmbunătățite, în sensul ca la pct. 45 să se prevadă și alte cazuri de acordare a creditelor pentru nevoi temporare cu dobinzi normale. Așa este cazul stocurilor supra-normative de materiale și producție neterminată rezultate în urma modificărilor în structura planului de producție sortimental, impuse de satisfacerea cu promptitudine a comenzilor destinate exportului pentru care în prezent se acordă credite speciale purtătoare de dobinzi majorate.

Influența modificărilor de structură sortimentală

Din materialul bogat pe care l-a oferit problema abordată în cadrul analizei întreprinse de revistă desprindem ca factor cu influență uneori negativă și schimbarea sortimentelor pe parcursul execuției planului. Un exemplu concret este în măsură să pună în lumină modul în care se realizează această influență. Întreprinde-

Tabelul nr.1

Realizarea cheltuielilor planificate la 1000 lei producție(trim. I 1975)

Denumirea întreprinderii	Plan = 100	
	Cheltuieli totale	din care: cheltuieli materiale
Răsăritul Brașov	99,1	96,5
Tractorul Brașov	100,0	100,0
Autocamioane	100,1	102,4
Rulmentul	98,0	98,0
Hidromecanica	97,8	76,1
Șuruburi Brașov	98,8	37,5
Unelte și scule Brașov	98,9	101,1
Scule Rîșnov	99,9	99,6
Electroprecizia Săcele	99,7	100,0
Colorom Codlea	100,0	101,9
Chimică Rîșnov	100,7	109,3
Utilaj chimic Făgăraș	97,8	100,7
Combinatul de prelucrare a lemnului	97,9	98,6
Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești	98,4	95,9
Hîrtie și carton ondulat-Ghimbav	99,9	98,9
Stofe Brașov	99,9	99,4

x) Realizările nu conțin influențele din reasezarea prețurilor de producție și de livrare.

rea de stofe — Braşov produce un sortiment variat de ţesături pieptănate şi cardate; din calculele preliminate făcute pentru trimestrul I 1975 a rezultat o depăşire a nivelului cheltuielilor de + 52,9 lei la 1 000 lei producţie marfă care influenţează corespunzător nerealizarea beneficiilor planificate.

Decalarea comenzilor interne a determinat întârzieri în realizarea contractelor cu fabricile de confecţii şi I.C.R.T.I.-uri, pentru care s-au plătit dobinzi penalizatoare. Astfel, în trim. I 1975 s-au plătit 5 milioane lei penalizări la beneficiarii interni şi 3,5 milioane lei dobinzi bancare, sume care au afectat preţul de cost cu 20 lei, din 52,9 lei cât reprezintă nerealizarea. În plus, includerea de noi sortimente în planul pe 1975 a necesitat cheltuieli suplimentare pentru punerea la punct a utilajelor şi achiziţionarea unor piese de schimb pentru războaiele noi intrate în funcţiune. În acelaşi timp, trebuie să remarcăm rezultatele slabe obţinute de sectorul filatură, care din lipsă de înlocuitori corespunzatori de materii prime a folosit lînuri curate, care au scumpit amestecurile, ceea ce a diminuat sensibil rentabilitatea. De altfel, pe ansamblul activităţii, la unii indicatori de eficienţă se semnaleză nerezultări importante.

În vederea redresării situaţiei, conducerea unităţii a luat o serie de măsuri, dintre care amintim:

- pentru lichidarea imobilizărilor în fire pieptănate şi produse finite s-au constituit colective care vor urmări şi analiza periodic, pe bază de grafice, modul cum se realizează acţiunea, la termenele prevăzute;

- s-au luat măsuri pentru analiza şi urmărirea periodică a dispoziţiilor de amestec şi calculul preliminar al acestuia pentru încadrarea în plan a costurilor materialelor prime;

- se vor urmări toate articolele la care s-au depăşit consumurile, în vederea încadrării acestora în limitele celor planificate; de asemenea, s-a prevăzut redistribuirea unor stocuri de fire disponibile, precum şi solicitarea de plafoane de credite pentru fire şi produse finite.

Măsuri eficiente pentru asigurarea creşterii productivităţii muncii

Identificarea posibilităţilor de reducere a cheltuielilor cu munca vie pe unitatea de produs a constituit un alt domeniu supus unei largi investigaţii în cadrul analizei efectuate, intrucît reprezintă o importantă rezervă potenţială. Un număr mare din unităţile luate în analiză au înscris în activitatea lor adoptarea de măsuri eficiente pentru creşterea productivităţii muncii, prin folosirea mai judicioasă a forţei de muncă şi prin optimizarea raportului între diferitele categorii de personal, în sensul creşterii numărului de angajaţi direct productivi, îmbunătăţirea normelor de muncă, organizarea mai bună a producţiei şi a muncii, îmbunătăţirea indicilor de utilizare a fondului de timp, creşterea calificării etc. Astfel, cheltuielile cu munca vie pe unitatea de produs la Combinatul de prelucrare a lemnului Braşov au scăzut continuu atît în cursul trim. I 1975, cit şi faţă de 31 decembrie 1974. Aceeaşi tendinţă o întîlnim şi la întreprinderea de unelte şi scule — Braşov. La întreprinderea de coloranţi „Colorom” — Codlea în trim. I a.c., prin creşterea productivităţii muncii, s-au diminuat cheltuielile cu munca vie la 1 000 de lei producţie marfă cu 12,6 lei. La întreprinderea „Rulmentul” comparativ cu sarcinile planificate economice realizate în trim. I a.c. la „cheltuieli totale la 1 000 de lei producţie marfă” însumează 3 802 mii lei, din care economiile realizate pe seama cheltuielilor cu munca vie reprezintă cea mai mare parte (3 759 mii lei). De aceea, considerăm că un obiectiv asupra căruia conducerea unităţilor trebuie să-şi concentreze atenţia îl constituie creşterea substanţială a productivităţii muncii. În acest scop este necesar să se urmărească măsurile adoptate privind perfecţionarea organizării producţiei, îmbunătăţirea normării muncii, întărirea ordinii şi disciplinei, eliminarea pierderilor de timp şi a întreruperilor nejustificate.

Folosirea deplină a capacităţilor de producţie

Din analiză a rezultat că în numeroase unităţi s-a urmărit cu grijă realizarea sarcinii stabilite de partid cu privire la folosirea deplină a capacităţilor şi spaţiilor de producţie. De pildă, la întreprinderea de coloranţi — Codlea, beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe a crescut cu 18,1 lei, ca urmare îndeosebi a folosirii intensive a capacităţilor de producţie, reducerii perioadelor de stagnare a fondurilor fixe, generalizării schimbului II şi extinderii schimbului III. Astfel de preocupări sînt reflectate şi în programele de măsuri ale altor unităţi din judeţ, dar ele nu sînt în totalitate traduse în fapte. De exemplu, deşi întreprinderea „Electroprecizia” — Săcele a redus preţul de cost (exclusiv abateri legale) sub prevederile planului, ceea ce în valori absolute reprezintă 437 mii lei, totuşi, a înregistrat cheltuieli neeconomice determinate de întreruperile în producţie în sumă de 363 mii lei. Menţionăm că pierderile din întreruperi în cursul trim. I a.c. au depăşit media realizată în anul 1974, fiind datorate unor cauze diferite (vezi tabelul nr. 3).

Cele mai mari creşteri

ale cheltuielilor neeconomice s-au înregistrat din cauza maşinilor defecte şi lipsei reperelor la montaj, care au determinat apariţia unor locuri înguste. Din discuţiile purtate cu specialiştii din întreprindere a rezultat că există posibilitatea diminuării sensibile a acestor cheltuieli şi chiar înlăturării lor pînă la sfîrşitul anului.

Gospodărirea cu maximă eficienţă a fondurilor materiale şi băneşti

beneficiilor şi rentabilităţii sînt pe deplin realizabile.

În atingerea acestor obiective majore, conducerea unităţilor economice, aparatul financiar contabil şi de control financiar-bancar este necesar să aducă o contribuţie sporită pentru prevenirea angajării unor fonduri fără justificare economică, combaterea şi eradicarea fenomenelor de imobilizare a unor mijloace economice, înlăturarea oricăror manifestări de slabă gospodărire şi de risipă a fondurilor, realizarea unui regim sever de economii în toate sectoarele de activitate. În această etapă se impune întărirea continuă a răspunderii tuturor celor care angajează sau decid utilizarea de valori materiale şi băneşti, exercitarea unui control riguros şi ferm care să ducă nu numai la descoperirea lipsurilor şi neajunsurilor, ci şi la stabilirea măsurilor de îmbunătăţire a muncii. Redăm mai jos cîteva direcţii care ar fi necesar să stea în atenţia conducerilor unităţilor economice luate în analiză.

1. Reducerea volumului relativ mare de imobilizări de fonduri materiale şi băneşti existente în multe din unităţile analizate, care a generat serioase greutăţi în desfăşurarea normală a procesului de producţie şi în realizarea sarcinilor de plan. Existenţa acestei situaţii, în numeroase cazuri, se datorează insuficienţei preocupării din partea factorilor de răspundere din întreprinderi şi a organelor financiar-contabile pentru organizarea şi exercitarea controlului financiar preventiv, nefuncţionării în bune condiţii a mecanismului plan-repartiţie-contract, existenţei unor credite restante însemnate asupra cărora s-au calculat dobinzi penalizatoare care au încărcat cheltuielile de producţie.

2. Diminuarea şi lichidarea cheltuielilor neeconomice, al căror nivel — aşa cum a rezultat din analiză — se menţine încă ridicat la numeroase unităţi. Aceste cheltuieli influenţează negativ ridicarea nivelului planificat al cheltuielilor la 1 000 de lei producţie marfă, determinînd nerealizarea sarcinii de beneficiu. Este necesar ca organele de conducere din unităţile economice, precum şi cele financiare să analizeze cu simţ de răspundere cauzele unor astfel de cheltuieli, în vederea prevenirii lor şi tragerii la răspundere a persoanelor vinovate.

3. Identificarea şi mobilizarea rezervei, prevenirea, descoperirea şi recuperarea pagubelor — ca obiective majore ale controlului financiar intern, imprimîndu-se acestuia un caracter operativ şi constructiv în vederea găsirii soluţiilor pentru rezolvarea concretă a problemelor, lichidarea cit mai rapidă a lipsurilor şi îmbunătăţirea radicală a întregii activităţi.

4. Perfecţionarea organizării producţiei, îmbunătăţirea normării muncii, eliminarea pierderilor de timp şi a întreruperilor nejustificate în scopul creşterii substanţia-

Tabelul nr. 2
Evoluţia indicatorului "Cheltuieli la loc de producţie marfă" şi a rebuturilor

Indicatori	Paţă de plan				Trim. I 1975 faţă de 31 XII 1974
	ianuarie	februarie	martie	total	
1. "Cheltuieli la loc de producţie marfă" (total)	+7,83	-0,02	+3,06	+18,20	+ 5,75
din care:					
-cheltuieli materiale	+6,66	+0,37	+4,25	+13,64	+ 4,74
-cheltuieli muncă vie	+1,17	-0,39	-1,19	+ 4,56	+ 1,01
2. Rebuturi	-2,21	+0,44	-1,70	- 5,63	-72,58

le a productivității muncii, folosirii judicioase a fondului de retribuire și eliminării depășirilor necorespunzătoare ale acesteia.

5. Efortul pentru scăderea costurilor de producție să fie judicios repartizat pe toate perioadele anului, încât să se asigure realizarea și depășirea indicatorilor economico-financiari în mod ritmic.

În urma controalelor efectuate la unități de către organele financiar-bancare, precum și a analizării constatrilor la nivelul Consiliului județean al controlului activității economice și sociale Brașov s-au luat o serie de măsuri, a căror aplicare va contribui la îmbunătățirea indicatorilor luați în analiză în perioadele următoare. Dintre aceste măsuri menționăm, în principal, următoarele:

● Conducerile întreprinderilor, sub controlul organizațiilor de partid, urmează să treacă la analiza temeinică a cauzelor depășirii normelor de consum, în special la metal, lemn, ciment, combustibil și energie de orice natură, precum și la revizuirea normelor de consum care nu mai corespund tehnologiilor de fabricație actuale.

În legătură cu consumurile de combustibil și energie electrică, urmează să se țină seama de Hotărârea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 noiem-

bric 1973, precum și de prevederile Decretului nr. 620/1973, îmbunătățindu-se corespunzător programele de măsuri întocmite pentru aplicarea acestor prevederi, de importanță covârșitoare pentru dezvoltarea în continuare a economiei naționale.

Tabelul nr. 3

Structura cheltuielilor neeconomice rezultate din intreruperi

	Cheltuieli neeconomice la loco lei producție mărfa	
	1974 (in lei)	Trim. I 1975 (in lei)
Reglaj mașini	0,13	0,16
Lipsă materiale	0,03	0,18
Mașini defecte	0,24	0,37
Lipsă repero la montaj	0,04	0,89
Lipsă S.D.V.	0,09	0,30
Total	0,53	0,90

● Deoarece procentul mare de rebuturi se datorește, în principal, neluării măsurilor pe linia urmării realizării sarcinilor înscrise în planurile M.T.O., pentru reducerea acestora, conducerile întreprinderilor și organizațiile de partid vor analiza cauzele neaducerii la îndeplinire în totalitate a măsurilor stabilite și vor completa planurile M.T.O. cu noi măsuri, mai ales în sectoarele calde și de prelucrare mecanice, unde se folosesc utilaje și S.D.V.-uri cu un grad mare de uzură morală și fizică și unde există o calificare necorespunzătoare a forței de muncă, se folosesc unele

materiale necorespunzătoare calitativ, nu se respectă tehnologiile prescrise etc.

Este absolut necesar să se analizeze rebuturile pe fiecare produs, fază și operație de lucru, localizându-se cauzele chiar pe atelierul, echipa și angajatul care le provoacă, iar în urma unor discuții largi cu factorii de răspundere să se găsească cele mai bune soluții tehnologice și organizatorice de prevenire a unor astfel de situații nefavorabile în desfășurarea producției.

● Organizațiile de partid și conducerile unităților economice vor întreprinde, cu sprijinul specialiștilor, studii pe locuri de muncă în legătură cu indicatorul productivității muncii. În mod deosebit urmează să se revizuiască normele de muncă, acolo unde acestea nu mai corespund și unde se înregistrează disproporții mari între gradul de îndeplinire a normelor și a productivității muncii. De asemenea, se vor lua măsuri ca întregul personal să fie folosit rațional, iar pentru muncitorii indirect productivi să se elaboreze normative concrete pe oameni și meserii.

Se impune, în același timp, ca locurile de muncă care reclamă un volum mare de muncă manuală să fie în atenția organelor de specialitate, în vederea mecanizării și automatizării operațiilor de încărcări, descărcări, manipulări, transporturi etc.

Maria IONIȚA
Ion DRĂGHICI
Brașov

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Consumurile de materiale în construcții

ACTIONÎNDU-SE pe linia indicațiilor date de conducerea de partid și de stat privind introducerea unui regim sever de economisire a principalelor materii prime și materiale, în proiectarea și realizarea construcțiilor industriale, s-au obținut în anul din urmă rezultate bune. După cum rezultă din grafic, în decursul actualului cincinal, consumurile (raportate la 1 milion lei valoare a lucrărilor de construcții-montaj), la lucrările executate de Ministerul Construcțiilor Industriale se reduc cu 28,7% la laminatle feroase pline (din care cu 25,2% la oțel-beton), cu 21% la ciment, cu 49,1% la cherestea de rășinoase.

Au fost adoptate soluții mai raționale de realizare a construcțiilor prin asimilarea de noi tipuri de elemente și structuri prefabricate, extinderea gradului de utilizare a acestora, ca urmare a folosirii pe scară mai largă a proiectelor-tip, îmbunătățirea metodelor de calcul, eliminarea exagerărilor în dimensionarea și finisarea clădirilor etc. Gradul de prefabricare a betonului armat a fost, în anul trecut, de 27%, iar din cantitatea totală realizată, betonul pre-comprimat — care încorporează mai puțin metal și ciment — a reprezentat 15,5%. S-a ajuns astfel ca halele integral prefabricate să dețină o pondere de 46% din suprafața totală a halelor construite în 1974; raportat

la volumul acestora, 38% sint hale etajate cu structură prefabricată din beton armat. În execuție s-a insistat în

fel, au fost omologate câteva tipuri de cofraje cu caracter universal și cu un număr mare de refolosiri posibile, din care

unei suprafețe cofrate totale de 2,5 milioane mp, cu un consum specific redus de material lemnos.

Datorită promovării progresului tehnic și mai bunei gospodăririi a materialelor, pe ansamblul Ministerului Construcțiilor Industriale s-a economisit anul trecut, față de necesarul rezultat din proiectele de execuție, o cantitate de 9520 tone de ciment, 7556 tone de metal (din care 3110 tone de oțel-beton), 2552 mc de cherestea.

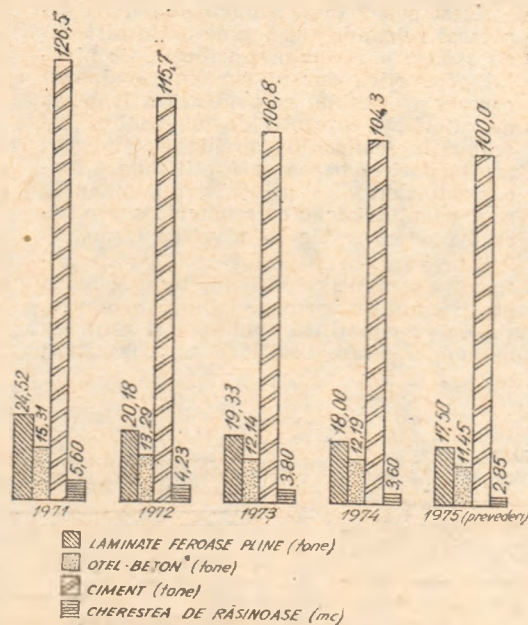
Există posibilități de a se obține, în continuare, rezultate mai bune, dacă avem în vedere, de pildă, aportul pe care-l va aduce aplicarea cercetărilor și a proiectelor-tip elaborate până acum în institutetele specializate sau care urmează a fi realizate în cincinalul viitor. Se estimează că unitățile de execuție ale Ministerului Construcțiilor Industriale vor reduce consumurile de materiale principale cu:

1975 1976—1980

- ciment (t) 2460 191 105
- metal (t) 859 18 618
- lemn (mc) 3931 130 056

O contribuție însemnată la realizarea acestor economii pot aduce industria lemnului și materialelor de construcții, industria metalurgică, proiectarea, cit și unitățile de execuție, prin livrări de noi materiale mai economice, elaborarea de proiecte cu gabarite reduse și amplasarea utilajelor în aer liber, generalizarea tehnologiilor noi și aplicarea lor corectă pe șantiere.

CONSUMUL PRINCIPALELOR MATERIALE (raportat la 1 milion lei valoare a lucrărilor de construcții-montaj) PE SANTIERELE MINISTERULUI CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE

*Face parte din grupa laminatle feroase pline

mod deosebit și s-au creat condițiile tehnico-materiale pentru utilizarea unor tehnologii bazate pe un înalt grad de industrializare a lucrărilor. Ast-

există în prezent, în dotarea unităților Ministerului Construcțiilor Industriale, o cantitate de circa 125 000 mp — suficientă pentru realizarea într-un an a

În sprijinul aplicării corecte a acordului global în agricultură

TARIFELE DIFERENȚIATE

ÎN VEDEREA îmbunătățirii activității desfășurate de lucrătorii din agricultură, în contextul experienței și a bunelor rezultate obținute pe această cale în cooperativele agricole de producție, prin H.C.M. nr. 658 din 19 mai 1973 s-a trecut la retribuirea muncii în acord global și în întreprinderile agricole de stat. Această hotărâre, alături de celelalte măsuri privind perfecționarea or-

ganizării producției și a muncii din unitățile agricole, duce la o mai bună folosire a resurselor materiale și umane, la sporirea pe această bază a producției, în condițiile reducerii consumurilor de muncă vie și materializată, la creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice a întregii activități din întreprinderile agricole.

Prin legarea strinsă a retribuirii muncii de rezultatele obținute în producție, acordul global constituie o pirghie importantă a cointeresării materiale a lucrătorilor în creșterea și dezvoltarea economică a agriculturii socialiste. În acest sens, autorii acestui studiu propun utilizarea unui nou mod de calcul a retribuirii cuvenite diferitelor categorii de personal.

Metodologia actuală. Deficiențe

DUPĂ cum se știe, în orinduirea socialistă acționează legea repartiției după cantitatea și calitatea muncii, ca o necesitate obiectivă în asigurarea cointeresării materiale personale a lucrătorilor. Din acest punct de vedere, acordul global reprezintă o metodă de adâncire și perfecționare a sistemului de repartiție, asigurând o îmbinare armonioasă a sistemului de interese și nevoi personale cu sistemul de interese și nevoi ale societății socialiste în ansamblu. La baza tuturor formelor de retribuire a muncii, utilizate în socialism, trebuie să stea cerința fundamentală a retribuirii după cantitatea și calitatea muncii depuse de fiecare membru al societății. În acest context, considerăm că forma actuală de aplicare a acordului global în întreprinderile agricole pe bază de tarife unice (care se aplică, de altfel, și în C.A.P.), nu este de natură să respecte integral cerințele legii economice privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii.

Calculul tarifelor unice la unitatea de produs sau la 1000 lei producție, pentru diversele categorii de lucrători din cadrul formațiilor colective de muncă organizate în acord global, duce la omogenizarea retribuirii, prin redistribuirea cheltuielilor cu forța de muncă între aceste categorii. Un exemplu în acest sens este edificator*).

În metodologia actuală, în cazul cînd toți lucrătorii din fermă alcătuiesc o singură formație angajată în acord global se calculează tarife unice pe fiecare produs la nivelul fermei.

Considerînd că ferma dispune de o suprafață de 1000 ha repartizată pe 3 culturi (grâu, porumb și floarea-soarelui) cu suprafețe aferente de 600 ha, 220 ha și respectiv 180 ha, la care s-au planificat producții medii de 3100 kg/ha, 4000 kg/ha

și 2200 kg/ha, rezultînd producții totale planificate pe culturi de 1860 tone la grâu, 880 tone porumb și 336 tone floarea-soarelui, valoarea manoperei (tabelul nr. 1) se calculează prin ponderarea suprafețelor aferente celor trei culturi cu consumurile specifice de zile-om la hectar pentru lucrări mecanice (1,2 z o/ha grâu; 1,6 z o/ha porumb și 1,5 z o/ha floarea-soarelui) și a lucrărilor manuale (1,5 z o/ha grâu, 12,0 z o/ha porumb și 3,0 z o/ha floarea-soarelui) și cu tarifele de plată pe zi om corespunzătoare lucrărilor mecanice și manuale.

Fondul de retribuiții comune (tabelul nr. 2) pentru centrul fermei se calculează prin ponderea retribuirii tarifare lunare a personalului tehnico-economic (șef de fermă — 3250 lei, economist 2675 lei, tehnician 1720 lei) și a muncitorilor cu atribuții la nivelul fermei (mecanic de întreținere 1650 lei) cu numărul de luni ale anului, rezultînd un fond total de retribuiții comune planificat pentru centrul fermei de 111,5 mii lei.

În cadrul actualii metodologii, calculul „tarifelor unice pe produs” la nivelul fermei se face prin raportarea „fondului de retribuire total planificat” pe fermă repartizat pe culturi la „producția planificată” pe culturi (produse) după formula:

$$T/UM = \frac{Fd. r. tot. pl.}{P. pl.}$$

Acest calcul însă, rezolvă numai un aspect al retribuirii și anume acela al legării strînse a nivelului retribuirii de nivelul producției, dar nu sprijină evaluarea corectă a efortului ce urmează a fi depus de diferitele categorii de personal și lucrătorii la realizarea producției, întrucît același tarif concretizează atît munca mecanizatorilor, cît și a lucrătorilor manuali, a personalului tehnico-economic sau a lucrătorilor cu sarcini la nivel de fermă.

Este știut că sistemul socialist de retribuire a muncii este strîns legat și bazat pe sistemul de normare tehnică a muncii, sistem ce cuantifică volumul și calitatea muncii, necesare realizării unor cantități

aferente diverselor categorii de lucrători. Or, folosirea de tarife unice în retribuirea muncii pune semnul egalității între munca concretă prestată de diferitele categorii de lucrători și personal, muncă ce se diferențiază, atît sub raportul calificării, cît și prin complexitatea ei, complexitate cerută de diversitatea lucrărilor necesare realizării producției. A accepta egalitatea între diferitele categorii de lucrări este greșit și nici posibil, întrucît lucrările agricole se deosebesc între ele prin cerințe diferite privind calificarea, experiența și îndemînarea lucrătorilor ce urmează a le executa.

De pildă, un lucrător necalificat dintr-o fermă de culturi de cîmp, care execută lucrări manuale, nu va putea efectua lucrările mecanice pe care le execută mecanicul agricol, după cum acesta din urmă nu va putea presta munca tehnicianului, a economistului, sau a șefului de fermă. Dealtfel, sistemul de normare științifică a muncii are ca finalitate stabilirea de tarife diferite de plată pe lucrări, fapt ce confirmă opinia enunțată mai sus și care trebuie să constituie, în fond, punctul de plecare al tarifelor diferențiate, ce se impun a fi calculate pe categorii de lucrători și personal în locul tarifelor unice. Trebuie menționat de la început că folosirea tarifelor diferențiate nu afectează esența acordului global privind legarea retribuirii de producția realizată, ci constituie o modalitate de adâncire și perfecționare a acestuia în sensul sporirii cointeresării și răspunderii materiale, proporțional cu locul în producție și cu munca prestată efectiv de fiecare categorie de lucrători agricoli.

Metodologia propusă. Avantaje

PORNIND de la aceste considerente, față de metodologia actuală exemplificată mai înainte, calculul tarifelor trebuie făcut diferențiat pentru mecanizatori, lu-

Tabelul nr. 1

Valoarea manoperei (Fondul de retribuire directă - planificat)						
Cultura	Fond de retribuire directă (lei)			Total lucrări mecanice	Total lucrări fd. retr. manuale (lei)	Total
	Fd. direct abs.	%	Fd. în regie ^x			
Grâu	61920	53,6	22244	84164	37800	121964
Porumb	30272	26,3	10914	41186	94080	135266
Fl. soarelui	23220	20,1	8342	31562	60480	92042
Total	115412	100,0	41500	156912	192360	349272

x) Fondul de retribuire în regie al mecanicilor agricoli se stabilește în funcție de numărul acestora, retribuiția medie de încadrare și numărul de zile în care se efectuează lucrări în regie (exemplu: transport, reparații etc.)

Tabelul nr. 2

Cultura (produsul)	Fond de retrib. directă (lei)		Fond de retrib. comună	Total fd. de retrib. plan.	Tarif unif. (lei/t)
	Abs.	%			
o	1	2	3	4(1+3)	5
Grâu	121964	34,9	38913,50	160877,50	1860
Porumb	135266	38,7	43150,50	178416,50	880
Fl. soarelui	92042	26,4	29436,00	121478,00	396
Total	349272	100,0	111500,00	460772,00	x

După metoda actuală

Tabelul nr. 3

Calculul tarifelor diferențiate

Cultura (produsul)	Fond de retribuire			Prod. planif.	Tarife diferențiate (lei/tonă)			Tarif unic
	mecanici zatori	lucrători manuali	centrul fermei		mecanici zatori	lucrători manuali	Centrul fermei	
0	1	2	3	4	5(1+4)	6(2+4)	7(3+5)	8(5+6+7)
Grâu	84164	37800	38913,50	1860	45,30	20,30	20,90	86,50
Porumb	41186	94080	43150,50	880	46,80	106,90	49,05	202,75
Fl. soarelui	31562	60480	29436,00	396	79,70	156,72	74,33	306,75
Total	156912	192360	111500,00	x	x	x	x	x

După metoda propusă

Tabelul nr. 4

Fondul de retribuire convenit pentru producția realizată

Cultura	Producția (to)		Tarif	Fd. de retrib. Pl.	Diferență de primit	
	Planif.	Real. unic				
0	1	2	3	4(1x2)	5(2x3)	6(5-4)
Grâu	1860	1920	86,50	160877,50	166080	+5202,50
Porumb	880	935	202,75	178416,50	189571	+11154,50
Fl. soarelui	396	378	306,75	121478,00	115951	-5527,00
Total	x	x	x	460772,00	471602	+10830

Tabelul nr. 6

Repartizarea fondului de retribuire convenit pe categorii în cazul tarifelor diferențiate (lei)

Cultura	Tarife diferențiate		Depășirea sau nerealiz. de plan (to)	Suma convenită la finele anului	Diferența
	Mecanici zatori	lucr. manuali			
0	1	2	3	4	5(1x2) - 6(3x4)
Grâu	45,30	20,30	20,90	+60	+2121 +1221 +1260 +5202
Porumb	46,80	106,90	49,05	+55	+2580 +5887 +2688 +11155
Floarea-soarelui	79,70	152,72	74,33	-18	-1437 -2750 -1340 -5527
Total	x	x	x	x	+3864 +4338 +2608 +10830

Tabelul nr. 5

Repartizarea fondului de retribuire convenit pe categorii de lucrători în cazul tarifelor unice

Categoriile	Fd. de retrib. planif.	Avans	Reținut	Coef. de retrib.	Sumele convenite la finele anului	Diferență de primit
mecanici agricoli (90%)	156912	141221	15691	(0,162)	22878	+ 7187
lucrători manuali (90%)	192360	173124	19236	(0,162)	28046	+ 8810
Centrul fermei - personal teh.ec. (80%)	91700	73360	18340	(0,162)	11884	- 6456
- muncitori (90%)	19800	17820	1980	(0,162)	2887	+ 907
T o t a l	111500	91180	20320	(0,162)	14771	- 5549
TOTAL GENERAL	460772	405525	55247	(0,162)	65695	+10483

x) Micile diferențieri de calcul se distorsionează coeficientul de retribuire care necesită a fi calculat cu multă precizie, respectiv cu un număr mare de zecimale.

crătorii manuali și personalul cu atribuții la nivelul fermei (centrul fermei).

Tarifele diferențiate se calculează ca un raport între fondul de retribuire planificat pe culturi (și în cadrul lui pe categorii de lucrători și personal) la producția planificată pe culturi (produse).

Din datele tabelului 3, rezultă că prin calcularea tarifelor diferențiate, este reflectată mai fidel nu numai diferențierea acestora pe culturi (produse) în funcție de producția planificată (lucru reflectat și în metodologia actuală), dar și efortul și complexitatea acestuia ce urmează a fi depus de diferitele categorii de lucrători în vederea realizării producției planificate. Determinarea tarifelor diferențiate se poate face și prin aplicarea ponderii fondului de retribuire planificat, diferențiat pe categorii de lucrători și personal, în total fond de retribuire planificat pe culturi (fond ce stă la baza calculului tarifelor unice) asupra tarifului unic pe culturi, întrucât tariful unic pe produs reprezintă o sumă a tarifelor diferențiate pe categorii de lucrători și personal în acel produs, iar suma fondurilor de retribuire planificate pe categorii este egală cu fondul de retribuire total planificat pe culturi (produs).

Metodologia propusă este aceeași și atunci când există mai multe formații organizate în acord global în cadrul fermei sau se calculează tarife la 1000 de lei producție, calculul tarifelor făcându-se, în acest caz, diferențiat pe formații, iar în cadrul formațiilor pe categorii de lucrători. Finalitatea metodologiei propuse își găsește reflectarea și în implicațiile economice și sociale privind retribuirea convenită la finele anului lucrătorilor angajați în acord global.

Continuând exemplul luat în studiu, considerăm următoarele producții realizate la finele anului de membrii formației de muncă și anume: de 1920 tone la grâu, 935 tone la porumb și 378 tone pentru floarea-soarelui (producțiile medii fiind de 3200 kg/ha, 4250 kg/ha și, res-

pectiv, 2100 kg/ha). (Calculul fondului de retribuire convenit pentru producția realizată — tabelul nr. 4 — se poate face și cu ajutorul tarifelor diferențiate, rezultatele fiind aceleași ca și în cazul folosirii tarifului unic pe produs, deoarece acesta din urmă este egal cu suma tarifelor diferențiate pe categorii în cadrul produsului). În timpul anului muncitorii primesc 90% din contravaloarea lucrărilor executate, iar personalul TESA 80% din retribuirea variabilă.

Coeficientul de retribuire se determină după formula:

$$X = \frac{\text{Fd. r. c.} - \text{SA}}{\text{SA}}$$

$$471.602 - 405.525$$

$$\frac{\quad}{405.525} = 0.162$$

unde: Fd. r. c. = fondul de retribuire convenit; SA = sumele acordate ca avans în timpul anului.

Se observă clar că retribuirea convenită la finele anului este repartizată inechitabil între categoriile de lucrători, plus de retribuire datorat depășirii producției la grâu și porumb revenind în întregime muncitorilor (mecanicii agricoli, lucrători manuali și muncitori cu atribuții la nivelul fermei), în timp ce nerealizarea producției planificate la floarea-soarelui este suportată exclusiv de personalul tehnico-economic. (tabelul nr. 5). Nu mai este cazul să demonstrăm că un asemenea mod de calcul nu reflectă satisfăcător legătura nemijlocită între efortul depus și rezultatele muncii, implicând retribuirea nu are la bază în suficientă măsură cantitatea și calitatea muncii prestate.

Retribuirea convenită pe categorii de lucrători și personal — în cazul folosirii tarifelor diferențiate — este redată în ta-

belul nr. 6. (Avansurile și reținerile sînt aceleași în cazul ambelor metodologii. În ambele metodologii am considerat încadrarea lucrătorilor în cheltuielile planificate la 1000 de lei producție).

Înlocuirea sau completarea tarifelor unice cu tarife diferențiate pe categorii de lucrători și personal, ca și renunțarea la folosirea coeficientului de retribuire (ce constituie un artificiu ce poate duce la calcule suplimentare și inexactități), constituie soluția reală, optimă, de acordare a unei retribuiții corespunzătoare cantității și calității muncii depuse. Tarifele diferențiate înlătură deficiențele actualei metodologii, insuficient fundamentată. În acest sens, exemplul dat este elocvent; el reflectă fidelitatea cu care tarifele diferențiate determină oscilațiile retribuiției în funcție de oscilațiile producției realizate corespunzător muncii prestate și rezultă clar că diferențele pe care lucrătorii urmează a le primi la finele anului sînt direct proporționale cu producția realizată, cu volumul și calitatea muncii efectuate de fiecare categorie de lucrători și personal.

Considerăm, în concluzie, că propunerea noastră de a utiliza în aplicarea acordului global din agricultură tarife diferențiate de plată (la unitatea de produs sau 1000 lei producție, pe categorii de lucrători participanți la realizarea producției) poate constitui un material de reflectie pentru organele de decizie, întrucât răspunde într-un mod mai cuprinzător — decât metodologia actuală — cerinței imperioase de înlăturare în practică a echității socialiste în procesul de repartitie.

prof. univ. dr. Sabin Nica-SIRBEȘTI
asist. univ. Arghir NĂSTASE

* Exemplul este ipotetic, el avînd rolul de a sublinia deficiențele actualei metodologii. În acest exemplu nu sînt luate în calcul unele elemente ale producției, ca: producția secundară și producția neterminată, fapt care nu schimbă cu nimic aspectele de principiu ale metodologiei puse în discuție.

Articolele publicate în „Revista economică”, consacrate analizei diferitelor probleme de mare actualitate ale practicii noastre economice, cu idei, sugestii și propuneri de perfecționare a activității, stârnesc un interes justificat în rândurile specialiștilor și conducătorilor din întreprinderi, centrale și organe de sinteză. Acest interes se reflectă și în opinia pe care aceștia și-o exprimă în scrisorile adresate redacției pe marginea diverselor probleme ridicate în paginile revistei noastre.

Întrucât multe din răspunsurile primite prezintă un interes mai larg, conturează mai bine cadrul problemelor sau completează și concretizează o serie de propuneri, unele dintre acestea le vom publica în paginile revistei.

Electrofiltrele prin „filtrul” eficienței economice

„R.E.” nr. 11/4 III 1975

Combinatul pentru lianți și azbociment — Bicaz

ARTICOLUL publicat în „Revista economică” aduce în discuție o problemă mult dezbătută în literatura tehnică și economică de specialitate. Relația dintre industrie și mediul înconjurător privity sub aspectul determinării condițiilor de viață și de muncă ale oamenilor sau sub aspectul influenței nocive a emanațiilor de praf asupra terenurilor agricole, plantelor și animalelor și asupra prețului de cost al cimentului este importantă în general, dar însemnată ea este diferită de la o întreprindere la alta, în funcție de cantitatea de praf ce se produce, de cea care se captează, sau de natura terenului, a culturilor etc.

Producătorii de ciment sînt de acord că problema trebuie să-și găsească o rezolvare de altfel și acțiunile întreprinse în ultimii 15 ani dovedesc preocuparea lor în această direcție. S-a ajuns la un progres evident în dotarea întreprinderilor de ciment cu instalații de desprăfuire și s-au produs mutații în concepția despre această problemă.

Observațiile din articolul amintit privesc, parțial, și C.L.A. Bicaz. Combinatul nostru are în dotare electrofiltre la toate cuptoarele de clincher. Acestea au un randament de 92—99% și funcționează în 97—100% din timpul de utilizare al cuptoarelor. Praful colectat de electrofiltre este recuperat integral prin reintroducerea în cuptoare.

Toate instalațiile producătoare de praf — mori, uscătoare, concașoare, mașini de însăcuit — sînt dotate cu instalații de desprăfuire (baterii de cicloane, filtre cu saci), care funcționează tot timpul cît agregatul deservit este în funcțiune. Există organizate echipe specializate în reparația, întreținerea și exploatarea electrofiltrelor cît și pentru celelalte instalații. Avem un program de eliminare a colorate surse de praf — insesizabile din interiorul fabricii — dar care deteriorează condițiile și diminuează capacitatea de muncă a lucrătorilor.

Situația prezentată reliefează că problema prafului la C.L.A. Bicaz este rezolvată în general. Dar nu sîntem deplin satisfăcuți. Există, destule soluții nefruificate încă, pentru eliminarea în mai mare măsură și chiar totală a prafului atît în interiorul cît și în vecinătatea întreprinderilor producătoare

ciment. Acestea privesc atît atitudinea față de problemă, cît și dotările cu instalații moderne de desprăfuire.

Cît privește atitudinea față de problemă, ea nu se pune — după părerea noastră — ca în articolul amintit. Nu credem că există conducători de întreprinderi care să nu poată suporta din prețel de cost și amortismentul instalațiilor de desprăfuire, chiar dacă acestea ar reprezenta 10—25% din fondurile fixe ale fabricii. Atitudinea se referă la modul de organizare, urmărire a activității de exploatare, întreținere, reparații ale instalațiilor de desprăfuire.

În ceea ce privește dotarea cu instalații moderne de desprăfuire, ea presupune investiții considerabile și într-adevăr nu se poate face pe seama prețului de cost. Situația sub acest aspect, fiind clară, Centrala cimentului București a întreprins studii cu privire la dotarea fabricilor cu instalații de desprăfuire. Investițiile necesare sînt însă, importante, ceea ce a determinat eșalonarea lucrărilor pînă în 1980, fără să cuprindă toate unitățile. Au prioritate unitățile mari și din vecinătatea unor centre mai populate: Turda, Tg. Jiu, Cimpulung Muscel; C.L.A. Bicaz poate după 1980. Pînă atunci urmează să rezolvăm unele probleme prin resurse interne.

Atenția acordată de reviste dv. problemei o considerăm utilă, ea servind la sporirea preocupărilor în fiecare întreprindere.

ing. Vasile MANOLACHE
director

Fabrica de ciment „Sfinca”
Brăila

ANALIZÎND situația din fabrica noastră în legătură cu problemele dezbătute în articolul dv., vă comunicăm că în unitatea noastră există un electrofiltru montat la un cuptor de clincher cu o producție mică. Praful recuperat este introdus din nou în procesul tehnologic. Randamentul de filtrare al acestui electrofiltru este de circa 90%. Și celelalte mijloace de desprăfuire de care dispunem funcționează corect, mai puțin filtrele cu saci. Cauza nefuncționării corecte a filtrelor cu saci o constituie calitatea inferioară a pinzei de filtru. În prezent, se fac unele experimentări la C.L.A. — Medgi-

dia cu diferite tipuri de pinze de filtru, pentru a se găsi soluția optimă. În concluzie, pentru evitarea prăfuirii de către fabricile de ciment, opinia noastră este următoarea:

— să se asigure aparataje de rezervă pentru electrofiltre produse în țară. Aceasta, deoarece majoritatea tipurilor au în componența lor aparataje electrice și electronice provenite din import. Aparataj electronic de rezervă nu se găsește, iar procurarea lui durează extrem de mult.

— Centrala cimentului — să organizeze cursuri cu maeștri și ingineri pentru a fi specializați în problemele de exploatare, întreținere și depanare a electrofiltrelor;

— I.I.S. Electrotehnica — București, atunci cînd livrează beneficiarului un agregat de electrofiltru, să trimită și documentația (serisă și desenată) mai amănunțit, iar pentru aparatajul importat, să indice țara și firma producătoare și cu ce se poate asimila din producția indigenă;

— în școlile profesionale, liceele industriale, școlile de maeștri, care au profil electrotehnic, să se predea elevilor cursuri cu privire la funcționarea, exploatarea și întreținerea electrofiltrelor;

— industria textilă să treacă cît mai repede la producerea unei pinze de filtru, conform rîntelor industriei de ciment

— în fiecare întreprindere producătoare de ciment să existe specialiști cu o pregătire corespunzătoare care să răspundă de desprăfuire;

— respectarea graficului de revizie și reparație a utilajelor de desprăfuire și a disciplinei tehnologice;

— etanșarea tuturor izvoarelor de prăfuire.

Ing. Ioan Popa MILEA
director

Dumitru
CONSTANTINESCU
ing. principal energetic

Centrală pentru desfacerea metalului

„R.E.” nr. 4/28 VI 1974 și nr. 11/4 IV 1975.

Încursul anilor 1974 și 1975, în cîteva numere ale „Revistei economice” au fost publicate articole în care specialiști din diverse ramuri de activitate și-au exprimat și motivat opiniile privind necesitatea organizării unei Centrale specializate pentru desfacerea metalului. Fiind intru totul de acord cu multe din aceste puncte de vedere, în cele ce urmează vă expunem opinia specialiștilor din Direcția de aprovizionare și desfacere din M.I.C.M.G.

De la început precizăm că sîntem de acord cu înființarea acestui organism, indiferent cum s-ar numi și indiferent cărui organ ierarhic superior i-ar fi subordonat. Un asemenea organism trebuie însă să fie impunită să soluționeze unele probleme care în prezent generează dificultăți în aprovizionarea cu metal a întreprinderilor constructoare de mașini. În principal, problemele care trebuie să-și găsească urgent rezolvarea prin înființarea centralei metalului, tinindu-se seama de faptul că întreprinderile constructoare de mașini reprezintă marea consumator intern, sînt:

a) o mai mare operativitate în programarea în producție a cererilor beneficiarilor și emiterile repartițiilor pentru cantitățile specificate;

b) acoperirea cu repartiții, integral și la termen, a tuturor cererilor solicitate de beneficiari, prin specificările de materiale depuse și eliminarea metodei practicate în prezent de a se contracta la import, cu livrare în aceeași perioadă de timp pentru care sînt necesare în procesul de fabricație;

c) determinarea unor furnizori ca: întreprinderea de țevi „Republica” București și Combinatul siderurgic Galați etc. de a acorda termene de livrare, calendaristic lunare, pe fiecare tipodimensiune și nu cum se practică în prezent (C.S. Galați acordă termen de livrare data de 10 ale lunii următoare pentru luna precedentă, iar întreprinderea de țevi „Republica” București acordă o defalcare cantitativă lunară per total contract);

d) înființarea în cadrul Centralei de desfacere a metalului

a unui serviciu cărui să-i revină numai sarcina de a urmări efectiv realizarea sortimentală și la termen a prevederilor contractelor economice care, în prezent, prezintă foarte multe carențe, întrucît unii furnizori, și în special, bazele județene de aprovizionare tehnico-materială din subordinea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, întreprinderea de țevi Republica București și Combinatul siderurgic Galați, nu livrează integral și la termen, pe tipodimensiuni, cantitățile contractate;

e) o mai mare elasticitate și operativitate din partea întreprinderilor siderurgice furnizoare, în readaptarea planului de producție și, implicit, a contractelor încheiate, potrivit modificărilor ce se solicită de întreprinderile beneficiare;

f) determinarea furnizorilor de a asimila urgent în fabricație acele dimensiuni și mărimi de țeluri care figurează în STAS-urile în vigoare și totuși în prezent se aduc din import;

g) pentru mai multă operativitate în derularea contractelor economice externe (import-export), actuala întreprindere de comerț exterior „Metalimport-export” să fie subordonată Centralei de desfacere a metalului.

Am expus cîteva aspecte și considerațiuni care, dacă nu-și găsește rezolvarea prin organizarea centralei de desfacere a metalului, înființarea unui asemenea organism nu este justificată. Am făcut această subliniere deoarece considerăm că rolul principal cărui trebuie să-i corespundă organizarea și înființarea centralei de desfacere a metalului este acela de a satisface prompt cererile beneficiarilor, de a înlătura stagnerile în procesul de fabricație, de a controla și repune în circuitul economic valorii materiale stocate la diverse întreprinderi, contribuind în acest fel la dezvoltarea impetuoasă a economiei noastre naționale.

ing. I. POPESCU
director general adjunct
M.I.C.M.G.

CONDUCERE ORGANIZARE

32 de directori generali despre: CENTRALA INDUSTRIALĂ ÎN PERSPECTIVA — 1990 (III)

ÎN NUMERELE 19 și 20 din luna mai a.c. au fost publicate o parte din aspectele rezultate în urma prelucrării anchetei inițiată de REVISTA ECONOMICĂ într-o serie de unități economice cu statut de centrală.

Obiectivul urmărit l-a constituit evidențierea modurilor în care conducerea de centrale și-au proiectat strategiile de dezvoltare în perspectiva viitorilor 15 ani, depistarea direcțiilor principale de acțiune prin care se urmărește accelerarea creșterii, sporirea eficienței economice și a competitivității, în con-

dițiile integrării tot mai accentuate a progresului tehnico-științific în mecanismul dezvoltării.

Ultima parte a anchetei prezintă, alături de o sinteză a principalelor concluzii desprinse, și o serie de noi elemente referitoare la: principalele descoperiri științifice care vor apărea pe plan mondial și modul în care ele vor afecta domeniul de activitate ale centralelor; ramurile cercetărilor științifice implicate în realizarea descoperirilor previzionate; plaja invențiilor probabile.

Știința și tehnica — factori de modelare tragică

ÎN OPTICA directorilor generali ai centralelor investigate, atingerea ritmurilor de creștere estimate, a nivelurilor de eficiență și competitivitate scontate este condiționată de maniera în care se realizează procesul de integrare în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, facilitându-se astfel transformarea nemijlocită a acestora în factori de accelerare a progresului economico-social. Preocuparea de a cunoaște și gândi asupra principalelor descoperiri științifice și tehnice ce se vor produce pe plan mondial, într-o largă perspectivă, de a selecta pe cele care afectează în mai mare măsură domeniul de activitate a centralelor, de a le localiza în timp în condițiile unor grade de probabilitate cât mai ridicate, face posibilă o proiectare cât mai adecvată a strategiilor de dezvoltare. Ea facilitează, de asemenea, orientarea corespunzătoare a activității interne de cercetare și inovație spre temele care permit valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispunem, ca și a potențialului științifico-tehnic, indicând domeniul și momentul în care sint necesare începerea de licențe sau cooperarea științifică externă.

Una dintre întrebările chestionarului anchetei a fost enunțată astfel: „Care apreciați că sînt principalele trei descoperiri științifice ce vor avea loc pe plan mondial în viitorii 15 ani și vor afecta în mod deosebit domeniul de activitate al centralei? Indicați și momentul probabil al apariției lor“. Centralizarea răspunsurilor, gruparea lor în funcție de conținutul și obiectivul descoperirii, ca și repartizarea lor pe intervalele probabile de apariție sînt prezentate în tabelul nr. 7. (Evident, am avut în vedere numai descoperirile din domeniul cercetărilor aplicative, ele permițînd o altfel gruparea după criteriul menționat). Interpretarea răspunsurilor a facilitat următoarele concluzii principale:

a) Descoperirile științifice aplicative au drept obiectiv crearea de noi tehnologii, deosebite de cele cunoscute care să permită valorificarea su-

„Construim societatea nouă în epoca celor mai mari descoperiri ale științei și tehnicii, a desfășurării furtunoase a revoluției tehnico-științifice contemporane. Această mare operă constructivă nu se poate realiza decît pe baza celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane“.

NICOLAE CEAUȘESCU
Cuvîntare la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării — 25 octombrie 1974

perioară a tuturor categoriilor de resurse, reducerea substanțială a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, obținerea de produse de calitate superioară, eficiente, ocupă ponderea cea mai mare în numărul total al principalelor descoperiri estimate pentru perioada 1976—1990 (circa 41%).

b) Crearea de noi mașini utilaje, instalații și aparate de mare randament, în cea mai mare parte automatizate, polarizează în al doilea rînd atenția conducătorilor de centrale în viitorul cincinal, ea și în cincinalul 1986—1990.

c) Descoperirea de noi materii prime și materiale, apte să substituie materialele scumpe și deficitare, găsirea de noi surse energetice, reprezintă preocuparea numărul 1 în cincinalul 1981—1985 (peste 43% din descoperirile științifice de această natură sînt localizate aici), ea nefiind însă neglijată nici în celelalte intervale de timp analizate. Descoperirea de noi surse energetice, de noi combustibili este prioritar concentrată în ultimele două cincinale ale intervalului analizat, din totalul de 15 descoperiri științifice estimate a avea acest obiectiv, aproximativ 87% fiind previzionate să apară acum.

d) Descoperirea de noi produse și găsirea de noi utilizări pentru produsele existente, atrage, distinct, mai puțin atenția, interpretarea corectă trebuind însă să ia în considerare faptul că și celelalte categorii de descoperiri se finalizează în ul-

timă instanță tot în produse, fie că acestea se numesc mașini, utilaje, materiale, aparate etc., pentru o unitate economică sau alta.

e) Repartiția descoperirilor științifice pe intervale probabile de apariție este neuniformă. Un salt mai mare îl înregistrează numărul de descoperiri cu apariție probabilă în ultimele două cincinale analizate. Neuniformitatea de apariție prezintă și în cazul analizei de structură, pledează pentru o incontestabilă „maturizare“ progresivă a științei.

f) Analiza indicatorilor sintetici, „număr total de descoperiri estimat pentru 1976—1990“ și „număr mediu de descoperiri pe fiecare cincinal“, completează imaginea formată anterior, evidențiind faptul că impactul științei asupra dezvoltării economice este tot mai puternic, el centrîndu-se prioritar pe domeniul mijloacelor de muncă și tehnologiilor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor de producție, prin aceasta determinînd în primul rînd, intensitatea și multilateralitatea progresului social, confirmînd faptul că tot mai mult știința este unul dintre factorii majori care modelează modul nostru de trai și determină viitorul nostru.

„Care vor fi cele mai importante trei noutăți tehnice (invenții) care apreciați că vor apare pe plan mondial și vor afecta domeniul de activitate a centralei? Indicați intervalul probabil de apariție“, a fost o altă întrebare din chestionarul anchetei. Răspunsurile primite sînt detaliat prezentate în tabelul nr. 8, fiind grupate pe ramurile de care

Tabelul nr. 7

Conținutul și structura principalelor descoperiri științifice probabile pe plan mondial în perioada 1976—1990

Nr. crt.	Categoriile de descoperiri științifice	Număr total de descoperiri estimate pentru 1976—1990	Repartiția numărului total de descoperiri pe intervale probabile de apariție			Număr mediu de descoperiri pe cincinal
			1976—1980	1981—1985	1986—1990	
	TOTAL	101	27	39	35,00	
1.	Tehnologii noi, descoperite de cele tradiționale	41	9	13	13,66	
2.	Nuovi materii prime, materiale și surse energetice	29	5	16	9,66	
3.	Mașini, utilaje, instalații și aparate de mare randament	25	3	5	7,00	
4.	Produse noi și noi utilizări ale produselor existente	6	3	3	2,00	

Tabelul nr. 8
Principalele noutăți tehnice (inventii) probabile pe plan mondial în urmă-
tori 15 ani și care vor afecta domeniile de activitate ale centrelor
investigate

RAMURA INDUSTRIALĂ	DENUMIREA INVENTIILOR ȘI REPARTIZAREA LOR ÎN INTERVALELE PROBABILE DE APARIȚIE			
	1976-1980	1981-1985	1986-1990	
Construcțiile de mașini	Motor termic nepoluant alimentat cu un nou tip de combustibil	Motor termic nepoluant alimentat cu un nou tip de combustibil	Autovehicule cu pernă de aer pentru transport greu	
	Noi echipamente electronice de calcul	Noi tehnologii de sinteză în industria petrochimică	Aplicarea pe scară largă a tracțiunii electrice la autovehicule	
	Noi utilaje tehnologice pentru fabricarea echipamentelor de calcul electronic	Palete din materiale neferoase	Utilizarea energiei nucleare în transporturi	
	Noi materii prime și materiale pentru industria electronică	Compresoare supersonice	Utilizarea plasmei drept combustibil în siderurgie	
Chimie	Fibre și fibre sintetice cu mare capacitate de absorbție a apei	Noi utilaje tehnologice pentru fabricarea echipamentelor de calcul electronic	Reactoare cu vas de presiune din beton precomprimat	
		Noi polimeri filabili cu însușiri analoge fibrelor naturale	Producerea de fibre și fibre sintetice din materii prime anorganice folosite în industria textilă	
		Prelucrarea maselor plastice direct din monomeri	Fabricarea de anvelope radiale cu rețele cord poliamicidic de tip „Kevlon“ utilizând fibra B în locul cordului metalic	
		Utilizarea fibrelor din sticlă la articolele tehnice din cauciuc cu inserție	Descoperirea și utilizarea de noi combustibili	
		Fabricarea de proteine din petrol		
Energie	Descoperirea de aparate pentru utilizarea combustibilului cu randamente sporite	Producerea de noi mase plastice		
		Realizarea de produse care permit o valorificare superioară a gazului metan	Descoperirea de metode economice pentru transportarea gazului metan la distanțe mari	
		Realizarea de metode și agenți noi, de mare eficiență, pentru creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcămint	Realizarea de metode și agenți noi, de mare eficiență, pentru creșterea gradului de recuperare a țițeiului din zăcămint	
		Descoperirea de utilaje și materiale pentru foraj-extracție, cu performanțe superioare	Descoperirea de utilaje și materiale pentru foraj-extracție, cu performanțe superioare	
		Folosirea altor surse nucleare pentru producerea energiei electrice	Producerea energiei electrice prin utilizarea energiei solare	
		Folosirea combustibililor solizi inferiori pentru producerea energiei electrice	Folosirea altor combustibili nucleari pentru producerea energiei electrice	
Siderurgie		Folosirea combustibililor solizi inferiori pentru producerea energiei electrice	Folosirea combustibililor solizi inferiori pentru producerea energiei electrice	
		Noi aliaje de oțel cu caracteristici mecanice sporite	Procedeu economic de reducere directă a minereului de fier	
Ciment și exploatarea lemnului			Reacția termonucleară dirijată	
		Transportul aerian al lemnului în ramura exploatarea	Procedee noi de mărunțire a materialelor utilizate la fabricarea cimentului	
Alimentație	Metode noi pentru conservarea produselor lactate pe timp îndelungat		Noi procedee de chimizare a lemnului	
		Folosirea materialelor ușoare și ieftine, nerecuperabile pentru ambalarea și prezentarea produselor		
		Transportul pneumatic al laptelui de la ferme la fabricile de prelucrare		
Transport auto și feroviar	Locomotive cu turbine cu gaze pentru transportul pasagerilor	Soiuri de sfeclă cu conținut mai bogat în zahăr, adaptate la irigație		
		Conducerea automată a întregului proces de fabricare a laptelui		
Ușoară	Procese continue, complexe de finisare în industria mătăsii, inului și cînepii	Centrale termice pe bază de combustibil solid, cu randament peste 50%	Vehicle cu consum de hidrogen	
		Autocamioane și autobuze cu pernă de aer	Aparate de înregistrare complexă pentru parcurs, consum, încărcătură, timp	Vehicle cu acumulatori electrice
	Descoperirea de noi fibre chimice pentru industria tricotajelor	Combinarea tehnicii de țesere cu cea de tricotare pentru realizarea materialelor textile	Procedee de valorificare superioară a deșeurilor de cauciuc și piele	Electromobile cu randament și performanțe sporite
				Iniocuirea țesăturilor prin tricotaje și neșesute
	Realizarea de materiale eficiente pentru procesele de finisaj în industria tricotajelor	Chimizarea fabricării încălțămintei	Articole de îmbrăcăminte neșesute	
	Utilaje cu randamente mari pentru tricostat și imprimat	Descoperirea de noi fibre chimice pentru industria tricotajelor	Înlocuitori de piele cu proprietăți igienice superioare	
	Instalație electronică pentru mărirea și micșorarea tiparelor și calcularea consumurilor specifice de materie primă (industria confecțiilor)	Realizarea de materiale eficiente pentru finisarea tricotajelor	Descoperirea de noi fibre chimice pentru industria tricotajelor	
	Mașini textile de mare randament și productivitate, neconvenționale, altele decât cele cunoscute în prezent	Utilaje cu randamente mari pentru tricostat și imprimat	Noi procedee, complet diferite de cele tradiționale, pentru fabricarea produselor din sticlă și ceramică fină	Realizarea de materiale eficiente pentru finisarea tricotajelor
				Utilaje cu randamente mari pentru tricostat și imprimat
				Adaptarea treptată a proceselor termice de topire și ardere, din industria sticlei și ceramicii fine, la noile surse energetice
Realizarea de noi tipuri de cuptoare pentru industria sticlei și ceramicii fine, cu randamente termice superioare				
Mașini textile de concepție nouă care vor înlocui pe cele clasice, suprimând parțial sau total producerea acestora	Instalații automate de croit pe bază de comandă numerică pentru industria confecțiilor	Mașini textile de concepție nouă care vor înlocui pe cele clasice, suprimând parțial sau total producerea acestora	Realizarea de noi tipuri de cuptoare pentru industria sticlei și ceramicii fine, cu randamente termice superioare	
			Ansamblarea detaliilor croite (în industria confecțiilor) prin sudare (cu ultrasunete și curenți de înaltă frecvență)	
			Introducerea de mașini automatizate pentru urmărirea funcționării mașinilor textile	
			Automatizarea completă a tehnologiilor din industria ușoară	

aparțin centralele investigate și, în același timp, pe intervalele probabile de apariție. Principalele concluzii care se desprind din analiză sînt — într-o formulare succintă — următoarele :

a) **Orientarea către tehnica cea mai nouă, cea mai modernă, reprezintă o opțiune consecventă în cadrul politicii economice a fiecărei ramuri, în fiecare cincinal analizat în parte.** Astfel, în construcțiile de mașini, în sfera principalelor noutăți tehnice probabile s-ar putea situa în zona : în **cincinalul viitor** — motoare termice nepoluante alimentate cu un nou tip de combustibil sau noi utilaje pentru fabricarea echipamentelor electronice de calcul ; în **cincinalul 1981—1985** — compresoare supersonice și noi motoare termice nepoluante alimentate cu un nou tip de combustibil ; iar în **cincinalul 1986—1990** — autovehicule cu pernă de aer pentru transport greu și

● Care este structura principalelor descoperiri științifice cu caracter aplicativ ce-și vor face probabil apariția în viitorii 15 ani ? ● Dar plața invențiilor probabile ? ● Ce sarcini și priorități impune cunoașterea acestor elemente sferei cercetării științifice ? ● Dar ramurilor producției industriale ? ● Fizica, chimia și cibernetica — principalele ramuri științifice, chemate să contribuie la promovarea masivă a progresului științific și tehnic. De ce ? ● Automatizarea — coloana vertebrală a tehnicii viitorilor ani. ●

o altă concluzie care se degajă din analiza categoriei mașini, utilaje, instalații și aparate, în primul rînd, se referă la faptul că

dezvoltărilor experimentale (tehnologice sau simple). În același timp, se creează largi posibilități pentru cunoașterea necesităților dezvoltării principalelor ramuri industriale implicate în realizarea efectivă a descoperirilor științifice și invențiilor, a posibilităților existente și de perspectivă, pentru corelarea rațională, în condiții de eficiență a acestora.

Analiza domeniilor științei implicate în primul rînd și nemijlocit în realizarea descoperirilor științifice și a invențiilor apreciate ca probabile în intervalul 1976—1990 a permis întocmirea tabelului nr. 9. Ce concluzii se desprind din analiza sa.

1. Cercetarea în domeniul fizicii are pe ansamblul intervalului cercetat rolul cel mai important în fundamentarea întregii activități de cercetare, în realizarea descoperirilor științifice și a invențiilor probabile. Intensitatea solicitării ei (apreciată după criteriul conținutului și scopului)

Tabelul nr. 9

Domeniile științei implicate în primul rînd și nemijlocit în realizarea descoperirilor științifice și a invențiilor apreciate ca probabile în intervalul 1976—1990

Nr. Ramura crt. științei	Număr total de solicitări exprimate (invenșitatea solicitării)	Structura și intensitatea solicitărilor exprimate				
		Tehnologie noi	Mașini, instalații și aparate	Procese noi și metode	Produce noi și materiale	Existențe
1. Fizică	66	25	15	22	4	8
2. Chimie	58	24	24	2	2	4
3. Cibernetică	29	9	-	18	2	2
4. Matematică-logică	25	11	-	14	-	-
5. Geologie	20	3	14	2	1	-
6. Biologie	5	3	2	-	-	-
TOTAL	203	75	55	58	15	15

Tabelul nr. 10

Principalele resurse industriale implicate în realizarea descoperirilor științifice apreciate ca probabile pentru perioada 1976—1990

Nr. Ramura crt. economică	Număr total de solicitări exprimate	Structura și intensitatea solicitărilor exprimate				
		Tehnologie noi	Mașini, instalații și aparate	Procese noi și metode	Produce noi și materiale	Existențe
1. Electronică	28	17	11	-	-	-
2. Energetică-elektrotehnică	22	1	6	15	-	-
3. Chimie	18	10	-	8	-	-
4. Construcții de utilaje tehnologice și mașini pentru diverse ramuri	16	12	4	-	-	-
5. Industria ușoară	6	-	-	1	5	-
6. Metalurgie	4	1	2	-	1	-
7. Industrie alimentară	4	-	-	2	2	-
8. Alte resurse	3	1	-	2	-	-
TOTAL	101	42	23	28	8	8

utilizarea plasmei drept combustibil în siderurgie. Exemplele pot continua și pentru celelalte ramuri ale căror centrale au fost investigate : chimia, siderurgia, energetica, industria ușoară, industria alimentară, cimentul și explorarea lemnului, transportul auto și feroviar. Subliniem că este vorba de **descoperiri științifice care probabil vor apărea pe plan mondial în etapa 1976—1990.**

b) **Repartiția noutăților tehnice (invențiilor) pe intervalele probabile de apariție scoate în evidență o concentrare tot mai accentuată a acestora în ultimele două cincinale investigate.** Este o evidență simetrică între progresul tehnicii și progresul științei, cel de al doilea devansându-l și condiționându-l pe primul, în același timp, situația reflectînd și o sporire corespunzătoare a gradului de cultură și civilizație, ambele elemente confirmînd faptul că **realizarea creșterii este gîdită ca un progres cantitativ.**

c) Cea mai mare parte din noutățile tehnice (invenții) ce se estimează că vor apărea pe plan mondial în următorii 15 ani, conturează **profilul progresului tehnic** al acestei perioade, evidențînd că în cadrul fiecărei ramuri sau subramuri industriale obiectivul prioritar îl reprezintă perfecționarea și înnoirea tehnologiilor, deci a acelor mijloace de muncă ce contribuie cel mai mult la sporirea producției, la valorificarea superioară a resurselor naturale și a potențialului de forță de muncă, la realizarea de produse rentabile, competitive, cu parametri calitativi ridicați. Predominate, în toate intervalele analizate, în majoritatea ramurilor, sînt **tehnologiile chimice și nucleare.** În același timp,

automatizarea este coloana vertebrală a tehnicii viitorilor ani.

Toate cele arătat demonstrează cu forță de convingere a cifrelor și exemplilor, că realizarea obiectivelor creșterii în viitoarele cincinale este condiționată, în mod hotărîtor, de creșterea aportului științei și tehnologiei, care se manifestă tot mai mult ca o forță nemijlocită de producție, evidențînd de ce este necesar, în primul rînd, **„ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cueeririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești”**).

Priorități în sfera cercetării științifice și a producției industriale

CUNOAȘTEREA principalelor descoperiri științifice cu caracter aplicativ și a principalelor noutăți tehnice (invenții) care se vor produce pe plan mondial în următorii 15 ani, ai intervalelor lor probabile de apariție, a conținutului și deci direcției în care ele afectează domeniile de activitate a centralelor industriale investigate, prezintă o importanță deosebită și sub alte aspecte decît cel al modelării strategiilor de dezvoltare ale ramurilor și subramurilor. Ea permite, de pildă, formularea mai clară a sferei și conținutului „cererii” adresate ramurilor cercetării științifice, stabilirea priorităților atât în domeniul cercetărilor științifice fundamentale de perspectivă (pure și orientate), al celor aplicative, cît și în domeniul

este repartizată diferit pe structura descoperirilor științifice și a invențiilor probabile : în cazul tehnologiilor, ca și în cel al mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor ea este cel mai mult solicitată dintre toate ramurile științei ; în cazul materiilor prime, materialelor, surselor energetice, ca și în cel al noilor produse sau al noilor utilizări ale produselor existente, ea ocupă de asemenea un loc de frunte — locul doi.

2. Cercetarea în domeniul chimiei are sarcini deosebit de importante, ocupînd locul doi pe ansamblul intervalului (58 de solicitări) iar, în structură, locul întâi la materiile prime, materiale și surse energetice, ca și la produse noi și noi utilizări ale produselor existente.

3. Cibernetica, una din științele cele mai tinere, ocupă un interesant loc trei în clasamentul general, iar, în structură, chiar locul doi în cazul mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor. Evident, automatizarea, informatica, pătrundînd tot mai adînc în spațiul producției, în organizarea și conducerea proceselor de muncă și producție, determină sporirea solicitărilor față de cibernetică, situarea ei pe locuri de frunte în viitorii ani în locul altor ramuri tradiționale ale științei.

Ilulian BĂDIN

(Continuare în pagina 32)

*) Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990. Editura Politică, București, 1974, p. 55.

TEORIE IDEI

ORÎNDUIREA SOCIALISTĂ —

un nou sistem de valori economice, sociale și umane

PERIOADA relativ scurtă, a celor aproape trei decenii în care Partidul Comunist Român a inițiat și condus procesul făuririi noii orînduiri sociale, a corespuns și cu etapa creării unui nou sistem de valori economice, sociale și umane.

Congresul al XI-lea al P.C.R. constituie o nouă și strălucită ilustrare a capacității partidului de a adopta cele mai corespunzătoare hotărâri pentru viitorul națiunii noastre socialiste. Programul — cartă fundamentală ideologică, teoretică și politică a partidului, a întregului popor, stabilește pe temelii științifice obiectivele, direcțiile și mijloacele de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism, pentru edificarea pe pământul României a celor mai înalte și autentice valori economice, sociale și umane.

Conținutul și spiritul Programului reflectă rolul decisiv, personalitatea creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin gândirea și fapta sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat întregii activități de partid, ca și ansamblului vieții economico-sociale un accentuat dinamism, a făcut să pătrundă și să se afirme din ce în ce mai larg în toate sferile societății noastre un suflu înnoitor, **aspirația spre auto-depășire, principiile eticii și echității, ale ordinii, responsabilității și disciplinei — valori de o inestimabilă semnificație socială.**

Prin perspectiva larg deschisă afirmării civilizației socialiste și comuniste, Congresul al XI-lea al P.C.R. dă un nou impuls creației istorice a socialismului în țara noastră. Strategia revoluționară ce va fi realizată în viitorii ani și care va determina ridicarea României pe noi culmi ale culturii și civilizației socialiste este profund creatoare; ea se întemeiază pe valorile esențiale, pe cerințele legilor generale ale construcției socialiste, analizate nu mecanic, abstract, nu prin formule șablon, ci în mod concret, în strînsă dependență de actualul stadiu de dezvoltare economico-socială a țării noastre.

Programul partidului a deschis drumul valorificării superioare a potențialului de creativitate al orînduirii noastre. Prefacerile calitative ce urmează a avea loc în sistemul valorilor societății noastre, în următorul sfert de secol, vor situa România în rîndul țărilor înaintate ale lumii. Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism constituie punctul de concentrare maximă, de **reflectare fidelă, consecventă a valorilor și scopurilor nobile a celor care au săvîrșit revoluția și înfăptuiesc ferm idealurile noii orînduiri.**

Programul are rațiuni și motivații valorice, temelii social-politice revoluționare și științifice, care trebuie puse în relief, pentru ca toate prevederile sale să fie înfăptuite. În acest sens o sarcină majoră a activității teoretice-ideologice, cit și a cercetării din științele sociale este studiul constituirii și afirmării sistemului de valori proprii orînduirii socialiste.

Problematika valorilor societății noastre este profund semnificativă pentru caracterizarea civilizației românești de azi, dar și, mai ales, a celei de mâine.

● Societatea și valorile

ÎN CONCEPȚIA materialist dialectică și istorică, valoarea constituie o determinare fundamentală a ființei umane, care apare în procesul raportării permanente a realității la aspirațiile, dorințele și năzuințele sale.

În cadrul practicii social-istorice, oamenii făuresc valori, modele de gândire și acțiune care corespund aspirațiilor concrete determinate, dar în același timp ei se autorealizează prin valori. Cu cit sporește capacitatea de valorizare cu atît devine mai activă funcția creatoare a omului. Capacitatea de valorizare este nemijlocit determinată în esența sa de natura relațiilor sociale de producție. Fiecare orînduire socială a impus constituirea unui sistem de valori specifice, consonant cu interesele economice și social-politice fundamentale ale claselor dominante în societate. Făurirea unui nou sistem de valori nu se desfășoară linear, fără conflicte, tensiuni, ci prin mutații sociale revoluționare.

În sistemele sociale întemeiate pe proprietate privată, valorile create prin activitatea umană, datorită exploatării omului de către om, inegalității sociale și dependenței majorității

față de minoritate, nu constituie un domeniu al afirmării disponibilităților umane, al totalității indivizilor, ci un domeniu al înstrăinării lor de produsul muncii, de actul producției și de esența lor umană. Munca exploatăată nu permite afirmarea la scară socială a individului uman, ca personalitate multilaterală capabilă de a-și crea și asimila valori.

Capitalismul contemporan a accentuat la extrem fenomenul înstrăinării, ridicînd în prim-plan rîndul randamentului pentru randament, înstrăinarea omului în procesul consumului, fetișizarea bunurilor dorite, transformarea lor în scop al vieții, în însemne ale valorii omului, „manipularea“ trebuințelor și motivațiilor de către mecanismul „impersonal“ al sistemului capitalist, lipsirea oamenilor de posibilitatea reală de a decide. În prezent se agravează criza sistemului său de valori, se ascut contradicțiile profunde dintre valorile materiale și cele spirituale, dintre ideal și real, dintre starea de drept și cea de fapt, etc. Se confirmă astfel pe deplin aprecierile lui K. Marx, cu privire la om și valorile create de el **în condițiile capitalismului și anume că „în mod direct proporțional cu valorizarea lumii lucrurilor are loc devalorizarea lumii omului“**¹

Socialismul elimină aceste conflicte, uneori dramatice pentru societate și individ, stabilind un raport armonios, deși nu lipsit de contradicții, al valorilor. În constituirea unui nou sistem de valori, socialismul întreprinde o operă conștientă de mare anvergură, care rezidă atît în crearea unei noi culturi și civilizații, cit și în înlăturarea treptată a înstrăinării oamenilor muncii în raport cu valorile, dînd totodată un conținut și un sens nou valorilor general umane. Întruchiparea vie, sintetică a unui sistem nou de valori, orînduirea socialistă — creație istorică conștientă — caracterizată în esență prin deținerea puterii politice de către clasa muncitoare și de către ceilalți oameni ai muncii, prin proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție și dezvoltarea planificată a economiei și a întregii vieți sociale reprezintă cadrul propice pentru constituirea și realizarea celor mai înalte idealuri umane, a valorilor care fac posibilă umanizarea omului, a relațiilor interumane. Afirmarea valorilor economice, sociale și umane are loc în condițiile revoluționării și perfecționării continue a modului de producție, a structurii de clasă, a relațiilor social-politice, a instituțiilor sociale, a modului de trai, precum și a tuturor elementelor componente ale conștiinței sociale. Schimbările structurale care caracterizează societatea noastră pe plan socio-economic, politic și spiritual s-au realizat și se realizează în funcție și pe baza unor opțiuni valorice exprimate de politica realistă și științifică a partidului. **Noile valori nu apar de la sine, spontan ci în mod conștient, din inițiativa și sub conducerea directă a partidului.**

Socialismul creează în procesul dezvoltării sale valori materiale și spirituale care îmbină în mod organic momentele obiective și subiective ale realității socialiste, care exprimă „coincidența între schimbarea împrejurărilor și schimbarea activității omenești sau propria schimbare“².

Prin fundamentarea unui nou sistem de valori, socialismul procedează la modificarea omului și în primul rînd a lumii sale, a relațiilor sale multiple: economice, politice, morale, etc.

■ Cea mai importantă mutație cu adînci repercusiuni în statutul și fizionomia valorilor societății socialiste o constituie, **formarea, afirmarea și dezvoltare modului de producție socialist.** Principala condiție pentru afirmarea valorilor societății socialiste o reprezintă amplificarea vieții economice. De aceea partidul nostru a desfășurat o largă activitate politică și organizatorică în vederea formării și dezvoltării unei vieți economice unitare, a făuririi unei economii naționale, orientată către dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție și industrializarea socialistă în ritm susținut a țării, spre modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale. Menirea cea mai înaltă a valorilor economice, a activității productive în socialism este făurirea unei vieți mai bune, mai fericite.

■ Făurirea modului de producție socialist a dus la **lichidarea scîndării națiunii noastre în clase cu interese opuse,** antagoniste și a conferit tuturor membrilor societății calitatea

¹ K. Marx — Fr. Engels : Opere vol. 91 Editura politică — București, 1965, pag. 98.

² K. Marx — Fr. Engels : Opere vol. 3, Editura politică, București, 1962, Ediția II-a pag. 573.

dublă de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători ai bunurilor materiale, a creat premisele pentru omogenizarea societății. Preocupările stăruitoare ale partidului nostru pentru creșterea continuă a gradului de omogenizare socială, pentru lichidarea oricăror manifestări de inechitate socială, de încălcare a legilor țării și pentru adâncirea democrației socialiste reprezintă pîrgii importante care au contribuit la afirmarea și consolidarea întregului sistem de valori al națiunii noastre socialiste.

■ Calitatea de proprietar și producător a oamenilor din societatea noastră a determinat schimbări profunde în conținutul și caracterul muncii. **În procesul muncii se verifică și se redimensionează profilul uman al constructorilor noii societăți.**

Schimbările revoluționare din sfera muncii au o deosebită semnificație pentru întreaga sferă a valorilor, deoarece munca și în primul rînd activitatea materială de producție explică nu numai ce este omul, dar mai ales motivează ce devine el în procesul realizării și dezvoltării esenței sale sociale.

● Stadiul superior de creație și dezvoltare a valorilor

MUTAȚIILE fundamentale care au avut loc în structura și configurația societății noastre au dus la o efervescentă creație a națiunii noastre socialiste. S-au creat condițiile pentru afirmarea nestinjenită pe un plan mai înalt a potențelor și virtuților creatoare ale poporului, ceea ce contribuie la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, la **așezarea deplină a relațiilor dintre oameni pe baza valorilor și idealurilor socialismului și comunismului.**

Pe fundamentul trainic atins în dezvoltarea și structurarea modernă a societății noastre, Partidul Comunist Român situînd în permanență în centrul politicii sale — omul — valoare supremă a societății socialiste a elaborat, în programul adoptat la Congresul al XI-lea, noi sarcini și obiective economico-sociale menite să ridice la dimensiuni tot mai înalte calitatea vieții sociale și individuale. Politica științifică a partidului oferă un cadru larg, nelimitat de acțiune pe linia creației de noi valori și de asimilare a valorilor create și prin aceasta perfecționării continue a societății. La stabilirea liniilor de progres continuu a valorilor societății noastre, partidul pornește de la necesitatea primordială a creșterii puternice, în continuare a forțelor de producție, a făuririi unei structuri economico-sociale tot mai moderne și eficiente în stare să valorifice la un nivel mereu mai înalt resursele materiale și umane de care dispunem.

Amploarea și ritmul înalt al dezvoltării forțelor de producție este însoțită de o amplă activitate de perfecționare a relațiilor economico-sociale. Cadrul structural, relațional va fi adecvat permanent la noile situații obiective. **În procesul perfecționării relațiilor economice și sociale, oamenii vor dobîndi noi posibilități de afirmare eficientă pe planul creației de valori și al trăirii valorilor.**

Societatea socialistă multilateral dezvoltată realizează nu numai un nivel foarte ridicat de dezvoltare economică, ci și un întreg sistem de valori care exprimă cele mai profunde aspirații de realizare umană. În aceste condiții oamenii muncii nu mai sînt simpli producători de bunuri materiale și spirituale, ci devin personalități multilateral dezvoltate, dobîndesc o nouă dimensiune valorică.

În legătură organică cu dezvoltarea susținută a forțelor de producție și perfecționarea continuă a relațiilor economico-sociale, Programul partidului definește conținutul nou pe care societatea noastră îl conferă muncii — valoare de primă importanță în societatea socialistă. Munca devine o îndatorire fundamentală, de onoare pentru fiecare cetățean. „În societatea socialistă multilateral dezvoltată — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt create condițiile materiale și spirituale pentru împlinirea deplină a principiilor socialiste de proprietate și repartiție. Munca devine tot mai mult o necesitate și o datorie de onoare... Pe această bază se asigură satisfacerea tot mai deplină a cerințelor materiale și spirituale — determinate în mod științific — ale întregului popor...”

Pentru ca munca să devină o valoare care să producă avuție, bucurii și satisfacții, să educe și să formeze oamenii, trebuie să fie creatoare și utilă societății și individului. În acest sens, partidul relevă că împlinirea programului de dezvoltare multilaterală a țării cere o muncă de maximă productivitate și randament, creatoare și novatoare. În sistemul de valori al socialismului, o semnificație deosebită o au valorile științei, deoarece o economie modernă de înaltă eficiență, așa cum este prefigurată economia românească de mine în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. — se întemeiază în cel mai înalt

grad pe știință, pe capacitatea de a asimila rapid tot ce apare nou și valoros în știință și tehnică. În această privință, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești”¹⁾. Știința își va spori considerabil efortul la dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, la creșterea și perfecționarea valorilor materiale și spirituale. Se creează condiții ca pe temeiul mecanizării și automatizării, toți oamenii muncii să aibă un larg orizont de calificare și cunoaștere științifică. **Prin pătrunderea științei în toate domeniile vieții sociale se produc mutații de conținut și de sens în sistemul valorilor ce caracterizează profilul spiritual al omului de azi.** Pentru ca știința să-și realizeze valențele sale formative trebuie să fie integrată într-o viziune filosofică, politică și etică profund umanistă.

Noile dimensiuni ale activității economice în etapa actuală și sporirea eficienței muncii sociale vor determina creșterea continuă a venitului național, ceea ce va asigura o puternică bază materială pentru ridicarea nivelului de trai la cote din ce în ce mai înalte, condiție hotărîtoare pentru afirmarea plenară a valorilor socialiste și a personalității umane. În aceste condiții, concomitent cu fundamentarea rațional științifică a necesităților materiale, vor trece pe primul plan trebuințele culturale, care vizează împlinirea personalității, înflorirea întregii vieți spirituale a societății.

Pe fondul transformărilor innoitoare din economie și din structura socială, al îmbunătățirii substanțiale a condițiilor de muncă și de viață, a gradului de pregătire culturală și de specialitate, ca și a modului de gîndire a tuturor claselor și categoriilor sociale se va înregistra un mare avans în direcția omogenizării societății noastre, a formării poporului muncitor unic, sudat prin aceleași interese și aspirații fundamentale. **Procesul omogenizării societății din punct de vedere al condiției umane materiale este însoțit de un proces de diferențiere spirituală, de personalizare din punct de vedere al condiției umane subiective.** Se produc mutații de fond în sistemul și ierarhia valorilor.

Condițiile socio-economice ale societății socialiste multilateral dezvoltate stimulează ascendența valorilor morale în sistemul noii civilizații. Pentru prima dată în istoria societății noastre valorile de dreptate și echitate încep să aibă o fundamentare economică și o motivare științifică. În procesul general de dezvoltare a conștiinței socialiste pe primul plan se situează valorile politice, științifice și morale. De aici rezultă o pondere sporită a activității politico-ideologice pentru educarea oamenilor muncii în spiritul concepției revoluționare despre lume și viață, pentru promovarea valorilor și idealurilor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Procesul formării și dezvoltării valorilor societății noastre se desfășoară în condițiile luptei dintre vechi și nou. Afirmarea noului, a tot ceea ce este autentic valoros, corespondînd intereselor maselor largi, se realizează din inițiativa și sub conducerea Partidului Comunist Român. Înlăturarea vechiului, a tot ceea ce devine perimat, conservator în sistemul vieții economico-sociale, a, relațiilor dintre oameni și triumful noului, constituie un deziderat major al întregii politici a partidului, și o latură esențială a manifestării rolului său conducător în societate.

Activitatea politico-ideologică desfășurată de partid și de întregul sistem educațional, are ca obiectiv generalizarea trăsăturilor conștiinței socialiste la toți membrii societății, sădirea în comportamentul fiecărui cetățean a atitudinii socialiste față de muncă și de calitatea ei, față de proprietatea socialistă, față de îndatoririle sociale, o justă înțelegere a raportului dintre drepturi și obligații, de combatere a risipei, a indisciplinei, a tendințelor de parazitism, de înavuțire fără muncă. Generalizarea la toți oamenii muncii a trăsăturilor specifice omului nou, cu o înaltă competență profesională, pătruns de spirit revoluționar, capabil să înlăture vechiul, și să promoveze noul, se poate realiza numai prin creșterea combativității, a fermității în munca ideologică și mobilizarea întregului popor la activitatea creatoare, de împlinire plenară a principiilor socialismului și comunismului.

Formarea omului nou reprezintă condiția esențială și scopul fundamental al proiectelor îndrăznețe ale partidului de creare și afirmare a valorilor civilizației socialiste și comuniste. „Fără nici o îndoială că pentru realizarea acestei orînduiri — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu sînt necesare numai mijloace materiale, ci, în primul rînd, transformarea omului. Pînă la urmă, omul este forța hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare din societate, din lume. Omului trebuie să-i acordăm toată atenția, transformării lui. Trebuie să asigurăm crearea omului de tip nou, revoluționar, combativ, ferm, care să asigure făurirea noii orînduiri sociale.”²⁾ Programul Partidului Comunist Român confirmă și consacră ca fapt și ca tendință rolul crescînd al conștiinței, al personalității umane în sistemul valorilor societății socialiste și comuniste.

lect. univ. Ioan IOSEP
lect. univ. Marian GRIGORE
Academia de Studii Economice

¹⁾ Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. Editura politică București, 1974 pag. 100, 101.

²⁾ Nicolae Ceaușescu : „Raport la cel de al XI Congres al P.C.R., Editura politică, București, 1974, pag. 51.

³⁾ Nicolae Ceaușescu : Cuvîntarea la Adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu”, Editura politică, București 1975, pag. 12.

CONCEPTUL DE CONDUCERE A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE ÎN ROMÂNIA

(Elemente definitorii)

ÎN OPTIUNILE vizând soluționarea problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea economico-socială a României, orientată în direcția realizării unei economii cu o structură modernă, conceptul de conducere, adecvat condițiilor din țara noastră, capătă o importanță majoră. Caracteristicile relațiilor de producție socialiste conferă planificării un loc deosebit, în contextul unității dialectice a atributelor ce conturează conducerea activității economico-sociale și o firească prioritate în acțiunile ce se întreprind pentru perfecționarea conducerii, în toate compartimentele de activitate.

Elementele definitorii ale conceptului de conducere, în condițiile dezvoltării economico-sociale a R.S. România au fost evidențiate în mai multe rânduri de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R.; aceste indicații direcționează investigațiile ulterioare pentru conturarea treptată a unui concept românesc de conducere a activității economico-sociale. În contextul lucrărilor celui de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român problemele privind perfecționarea conducerii au fost dezbătute pe larg, în strânsă legătură cu obiectivele majore ale strategiei dezvoltării economico-sociale a României.

Înfăptuirea cu succes a marilor sarcini de dezvoltare multilaterală a patriei, prevăzute în Programul partidului „**impune măsuri hotărâte pentru asigurarea unei conduceri științifice a societății, indispensabile dezvoltării armonioase a tuturor sectoarelor de activitate. Totodată, este necesară o planificare corespunzătoare, în vederea dezvoltării proporționale a diferitelor domenii economico-sociale, evitării apariției unor disproporții sau rămăneri în urmă între ele. Asigurarea unei conduceri și planificări științifice presupune cunoașterea temeinică a legăturilor sociale universale, a legilor economice și sociale proprii socialismului, precum și aplicarea lor justă la condițiile concrete ale țării noastre în concordanță cu Programul partidului**”).

Pornind de la aceste indicații, conturarea conceptului românesc de conducere a activității economico-sociale și reliefaarea implicațiilor planificării în acest cadru, necesită examinarea categoriei conducerii din mai multe puncte de vedere, în condiții care să poată oferi o imagine cât mai completă a acestei probleme extrem de complexe. În acest cadru de preocupări, sugerez câteva direcții de abordare, de natură să evidențieze elementele definitorii ale conceptului de conducere a dezvoltării economico-sociale în România:

— conducerea ca activitate continuă în procesul dezvoltării economico-sociale;

— conducerea sub aspectul conținutului; atributele conducerii;

— conducerea ca unitate a fazelor unui ciclu al procesului de conducere.

A. CONDUCEREA CA NECESITATE OBIECTIVĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

ABORDAREA conducerii din acest punct de vedere permite reliefaarea trăsăturilor comune ale acesteia în diversele orinduri social-economice, precum și cele specifice orinduirii noastre socialiste. Ca element al suprastructurii, conducerea activității economico-sociale este determinată în trăsăturile ei fundamentale de caracteristicile bazei pe care o servește. În consecință, putem vorbi de o formă de conducere valabilă pentru toate orinduirile social-economice, ci de forme diferite de conducere sub aspectul conținutului și al scopului într-o orinduire sau alta. Este evident că relațiile de producție constituie factorul determinant al formelor și caracteristicilor conducerii. De aici, necesitatea delimitării trăsăturilor definitorii ale conducerii activității economico-sociale în condițiile realităților economice noastre socialiste și abordarea critică selectivă a ceea ce poate fi utilizat din experiența altor țări pentru perfecționarea procesului de conducere din România în funcție de etapele dezvoltării prin care trecem.

Principiile de orientare în activitatea economico-socială, fiind o materializare a conceptului de conducere, sînt determinate de caracteristicile relațiilor de producție și au în mod necesar un conținut social-economic diferit de la o orinduire la alta.

Dintre multiplele elemente definitorii ale conducerii activității economico-sociale în România, desprinse în cadrul abordării acestei categorii ca necesitate obiectivă a dezvoltării, sînt de menționat următoarele:

● **rolul crescînd al factorului conștient** în contextul dezvoltării economico-sociale, în mecanismul general obiectiv al acțiunii legilor economice. Faptul că cerințele acestor legi se fac simțite în procesul activității oamenilor, în formele de conducere, marchează importanța deosebită a cunoașterii acțiunii lor, ca premisă a fundamentării științifice a opțiunilor în conducerea întregii vieți economice-sociale din țara noastră. Legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, prin conținut, cerințe și interdependente cu celelalte legi economice obiective, permite reglarea conștientă a proporțiilor în funcție de nevoia socială, asigurarea în permanență a unui echilibru economic dinamic. Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale — elaborează obiectivele strategice și tactice ale dezvoltării, potrivit cerințelor etapei respective.

Partidul Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale — desfășoară o intensă activitate organizatorică, politică, ideologică, unește eforturile maselor largi ale oamenilor muncii, ale întregului popor, în vederea realizării obiectivelor strategice și tactice ale dezvoltării economico-sociale, potrivit cerințelor etapei de dezvoltare respective. În acest context, perfecționarea continuă a celor două laturi ale principiului centralismului democratic, constituie o cerință esențială a îndeplinirii rolului partidului de forță politică conducătoare a întregii vieți economico-sociale. Adunările generale ale oamenilor muncii, consiliile și comitetele oamenilor muncii și alte organisme, expresie a formelor democratice de conducere, asigură cadrul organizatoric adecvat pentru întărirea continuă a legăturilor partidului cu masele largi populare.

● **principiul centralismului democratic**, în condițiile perfecționării continue a celor două laturi ale acestuia, stă la baza conducerii întregii vieți economico-sociale din țara noastră. Adîncirea democrației socialiste potrivit lucrărilor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. formează o coordonată esențială în acțiunile ce se întreprind pentru realizarea prevederilor Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism;

● **planul național unic** constituie instrumentul principal prin care se asigură conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale, orientarea eforturilor întregului popor în direcția realizării obiectivelor strategice și tactice stabilite de partid;

Sistemul de proporții și corelații ale planului național unic de dezvoltare economico-socială reflectă cadrul de desfășurare a procesului reproducției socialiste largite, interdependențele dintre fazele acestuia, în condițiile luării în considerare a cerințelor majore ale etapei de dezvoltare, respective. **„În noua etapă de dezvoltare, partidul nostru va acționa, de asemenea, pentru creșterea rolului statului în conducerea unitară pe baza planului național, a întregii activități economice-sociale. Așa cum se subliniază în Programul partidului, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului nu se pot realiza la întimplare, la bunul plac; este necesară o temeinică planificare pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, a tuturor laturilor vieții economico-sociale”**.

Pentru aceasta se urmărește:

— asigurarea continuității în planificare, principiu a cărui materializare se asigură printr-o îmbinare organică a prognozelor pe termen lung cu planurile de perspectivă și cu cele anuale, în condițiile unor soluții adecvate privind conexiunile dintre previziune și realizare, elemente hotărîtoare ale realismului în planificare;

— existența unui sistem informațional al planificării privind dezvoltarea economico-socială. În acest context sînt de remarcate măsurile adoptate în ultimul timp de către Comitetul de Stat al Planificării pentru perfecționarea sistemului informațional, în concordanță cu cerințele actuale ale conducerii planificate a dezvoltării economico-sociale;

— organizarea unui control sistematic și riguros asupra îndeplinirii sarcinilor stabilite prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, ceea ce permite punerea în valoare a unor noi rezerve în scopul intensificării ritmului de creștere a economiei și înlăturarea eventualelor neajunsuri semnalate în procesul realizării planului;

— creșterea eficienței întregii activități economice, materializată la nivel macroeconomic prin creșterea mai rapidă a veni-

tului național în comparație cu creșterea produsului social, precum și printr-un sistem de indicatori care permit comensurarea rezultatelor obținute cu eforturile depuse la nivelul fiecărei unități economice, al ministerelor, al județelor, precum și la scara întregii economii naționale.

● **conceptul integrat al categoriei conducerii**, în sensul luării în considerare a complexității și interdependenței diferitelor domenii ale vieții economico-sociale, al cuprinderii tuturor problemelor organizării societății, de la cele privind dezvoltarea economică până la cele privind știința, cultura, normele de conviețuire socială, deoarece fiecare dintre acestea influențează progresul general. Conceptul integrat vizează de asemenea conducerea ca unitate dialectică a mai multor atribute;

● **conducerea și munca colectivă** care asigură îmbinarea răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia la elaborarea, adoptarea și realizarea hotărârilor, constituie principiul de bază a întregii activități economico-sociale.

B. CONDUCEREA SUB ASPECTUL CONȚINUTULUI; ATRIBUTELE CONDUCERII

SUB ASPECTUL conținutului categoria conducere apare ca un sistem integrat al unității interdependente a mai multor atribute a căror delimitare poate îmbrăca diverse forme.

Analiza dezvoltării economico-sociale permite evidențierea stadiului atins și a interdependențelor dintre fenomenele social-economice, examinate într-o viziune sistemică, corespunzătoare științei moderne a ciberneticii. Deși această analiză este prezentă și în celelalte atribute ale conducerii, totuși, evidențierea distinctă a acestui atribut este motivată și de următoarele fapte:

● dispunând de rezultatele analizei dezvoltării economico-sociale și examinând factorii de influență ai acesteia (interni și externi) conducerea de partid exercită așa-numita „comandă socială”, elaborează strategia și tactica în conformitate cu cerințele concrete ale perioadei respective, orientând astfel întreaga activitate practică;

● realismul dezvoltării economico-sociale necesită ca însăși „prevederea”, ca un alt atribut al conducerii, să aibă ca suport inițial cunoașterea stadiului de dezvoltare din diversele compartimente de activitate, a aspectelor pozitive și a neajunsurilor semnalate;

● în conceptul cibernetic, ultima fază a unui ciclu de conducere (este vorba de așa-numita conexiune informațională inversă), informația degajată pe baza analizei și a controlului asupra realizării deciziei, trebuie să formeze prima fază a ciclului de conducere următor. Această „conexiune” are profunde implicații în întregul proces de conducere a activității economico-sociale.

Prevederea dezvoltării economico-sociale are ca punct de plecare Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Societatea socialistă poate fi privită ca un sistem dinamic, complex, global, cu multiple interdependențe între sistemele și subsistemele componente, precum și în interiorul fiecăruia dintre acestea. În acest fel, obiectivul sistemului, starea viitoare către care tind eforturile conjugate ale întregului nostru popor — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — se înscrie drept criteriu de comparare a deciziilor luate în procesul dezvoltării economico-sociale, în sensul integrării acestora în acțiunile vizând înaintarea către realizarea stării viitoare a sistemului. Privite din acest unghi de vedere, în fond, deciziile adoptate în diversele domenii de activitate economico-socială sînt decizii politice prin însuși obiectivul cărora le sînt subordonate.

Prognosticarea oferă posibilitatea conturării evoluției previzibile a fenomenelor social-economice, în condițiile examinării mutațiilor ce se întrevăd în diviziunea internațională a muncii și progresul tehnic-științific pe plan mondial și a implicațiilor ce decurg din acestea pentru dezvoltarea economico-socială a României. Prognozele pe termen lung oferă multiple alternative pentru deciziile politico-economice cu caracter strategic.

Planificarea dezvoltării economico-sociale formează un atribut esențial și inalienabil al suveranității naționale. Planul național unic asigură orientarea întregii dezvoltări economico-sociale în direcția realizării obiectivului strategic fundamental al politicii partidului nostru, în condițiile reflectării corespunzătoare a realităților economico-sociale ale fiecărei etape.

Rolul crescînd al programelor speciale ca elemente de fundamentare a lucrărilor privind elaborarea planurilor de pers-

pectivă conduce la necesitatea includerii acestora în atributul de prevedere, împreună cu planurile respective. Pentru planul de perspectivă 1976—1980 s-au elaborat circa 200 programe speciale pentru probleme vizînd cercetarea științifică și tehnologiile de fabricație, dezvoltarea capacităților de producție, baza energetică și de materii prime, precum și investițiile necesare, modernizarea producției, asigurarea forței de muncă, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, consumul populației, optimizarea stocurilor de mărfuri din comerț etc.

Organizarea structurilor social-economice vizează adaptarea structurilor în concordanță cu obiectivul sistemului și cerințele dezvoltării în etapa respectivă. În cadrul acestui atribut pot fi menționate printre altele următoarele acțiuni:

— organizarea funcționării ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor și unităților sociale, elaborarea normelor unitare de organizare a ministerelor și a celorlalte organe centrale de stat;

— organizarea formelor de participare a maselor la conducerea activității economico-sociale, expresie a democrației economice muncitorești socialiste (comitetele și consiliile oamenilor muncii, adunările generale ale oamenilor muncii etc.);

— organizarea sistemului informațional.

Elaborarea și coordonarea măsurilor în vederea reazăării deciziilor cu privire la dezvoltarea economico-socială vizează în principal următoarele acțiuni:

— elaborarea de programe de măsuri pentru realizarea prevederilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială de către toate ministerele, unitățile economico-sociale, consiliile populare județene etc.; mobilizarea maselor largi ale populației prin organizațiile de partid, la îndeplinirea acestor programe;

— delimitarea atribuțiilor ce revin fiecărui lucrător la locul de muncă respectiv și coordonarea activității întregului colectiv al unităților economico-sociale, în vederea realizării sarcinilor ce revin acestor unități, în contextul dezvoltării economico-sociale;

— elaborarea de programe și coordonarea acțiunilor vizînd pregătirea politico-ideologică și profesională a cadrelor din diversele compartimente ale activității economico-sociale.

Analiza economică și controlul îndeplinirii deciziilor privind dezvoltarea economico-socială vizează în principal următoarele acțiuni:

— urmărirea sistematică a modului de realizare a planului național unic de dezvoltare economico-socială, pe ansamblu, pe ramuri de activitate, pe ministere, pe unități economico-sociale, pe județe etc.;

— analiza modului cum se desfășoară procesul de conducere a activității economico-sociale, în cadrul unor consfătuiri organizate de conducerea de partid și de stat (ex.: Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, Consfătuirea cu activul de partid și de stat din centralele industriale și întreprinderi; Conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuiri muncii etc.);

— analiza modului de realizare a eficienței economice în cadrul diverselor întreprinderi, centrale industriale, ministere etc.;

— realizarea controlului activității economico-sociale de către organele de partid, organele puterii de stat (Marea Adunare Națională, Consiliul de Stat, consiliile populare) organele controlului muncitoresc, organele administrației de stat (Curtea Superoară de Control Financiar, ministere și alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare), inspecțiile centrale de control specializat ale statului, controlul obștesc.

C. CONDUCEREA CA UNITATE A FAZELOR PROCESULUI DECIZIONAL

ABORDAREA conducerii activității economico-sociale din acest punct de vedere reflectă caracterul continuu al acesteia în sensul înlănțuirii unui ciclu de conducere cu altul, precum și importanța informației aflată în diversele stadii de prelucrare, pentru conducerea sistemelor dinamice complexe.

Procesul de conducere izvorît din necesitatea dezvoltării, este în același timp și un proces de perfecționare. Pentru atingerea obiectivului sistemului, conducerea acumulează experiență, perfecționează indicatorii, calitățile de adaptare și posibilitățile de realizare a elementelor și ale sistemului în ansamblu. Acest fapt conferă conducerii activității economico-sociale calitatea de sursă obiectivă a dezvoltării în general. În acest cadru de preocupări, materializarea hotărârilor adoptate de cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român cu privire la acțiunile vizînd perfecționarea conducerii, va spori simțitor contribuția acestei categorii la dezvoltarea economico-socială a țării noastre, potrivit programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

prof. dr. Alexandru SOBARU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

1) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975, pag. 106.

2) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la adunarea consacrată aniversării Academiei „Ștefan Gheorghiu”. 28 martie 1975. Editura politică, București, 1975.

PRINTRE problemele mult discutate în ultima vreme în literatura economică occidentală un loc deosebit îl ocupă firmele multinaționale. Numai în ultimii 5 ani, de pildă, societăților „globale”, „transnaționale”, „internaționale” sau „multinaționale”, după preferințele semantice ale autorilor, li s-au consacrat sute de broșuri, articole și studii, precum și numeroase teze de doctorat și lucrări critice voluminoase, în care își spun opiniile economiști ca: S. E. Rolfe, R. Lattes, J. Polk, J. H. Dunning, G. Grégory, J. W. Vaupel, P. Laurent, Howard V. Perlmutter, R. D. Richardson, Raymond Vernon, André-Paul Weber etc. „Fenomenul de internaționalizare a întreprinderilor — arată André-Paul Weber — a luat, încă de pe acum, o asemenea amploare că, după unii observatori, economia mondială va fi, în curând, dominată de 100-150 mari firme internaționale având fiecare o cifră de afaceri superioară sumei de 5-6 miliarde dolari”. După estimările lui J. Polk, fondate, în special, pe valoarea activelor deținute de întreprinderile americane cu interese în străinătate, pe volumul producției lor, pe evoluția lor, observată pînă acum, în materie de investiții, în anul 1985, 300 de întreprinderi multinaționale vor asigura aproximativ 70% din producția manufacturieră a lumii nesocialiste. „Vorn fi astfel — spune André-Paul Weber — pe calea de a aborda o

Firmele multinaționale în dezbateră economiștilor occidentali

nouă epocă a capitalismului, caracterizată prin instalarea întreprinderilor gigant care vor juca un rol hotărîtor în viața economică.”)

În literatura occidentală expresia „firmă multinațională” n-are o accepțiune universală și, juridic, firme multinaționale nu există. În engleză, pentru a le indica, se folosesc mai multe expresii sinonime: „multinational corporation”, „transnational corporation”, „international corporation”, „multinational business enterprises” etc. Terme-

nul de întreprindere multinațională este întrebuintat adesea cînd producția respectivă în exterior atinge un volum important în raport cu producția totală (de obicei 25-30%). S. E. Rolfe, dimpotrivă, sugerează ca fiind importante în definire mijloacele de producție existente în străinătate și consideră ca „multinațională” întreprinderile care au instalații de producție în mai mult de șase țări. O definiție similară este propusă și de J. W. Vaupel. De asemenea, de Raymond Vernon. În afară de acest criteriu, S. E. Rolfe mai propune să se aibă în vedere și greutatea specifică a „activității în exterior”, înțelegîndu-se prin ea, în mod exclusiv, fie ponderea din totalul activelor societății, fie procentul vânzărilor sale, al veniturilor și al mîinii de lucru. Astfel de definiții nu lănuresc prea mult, deoarece rare sînt firmele care dau ansamblul de informații care ar permite caracterizarea lor. În plus, recurgerea la tot felul de variabile economice modifică numărul întreprinderilor care ar putea fi considerate ca multinaționale. Alți autori rețin, în special, atitudinea cadrelor de conducere.

Pentru Howard V. Perlmutter este multinațională orice întreprindere care, avînd „interese” în străinătate, integrează „supravegherea” mondială în deciziile sale. Pe baza acestor criterii, el distinge trei tipuri de firme multinaționale: etnocentrice, policentrice și geocentrice. **Firmele multinaționale etnocen-**

trice controlează în mod riguros, de la sediul lor (locul firmei mamă), sucursalele și filialele lor din străinătate. Marile decizii sînt luate de către cartierul general (firma mamă) și price flux, de informații, de sfaturi, de recomandări și de sfaturi, de recomandări și de sfaturi, pleacă de la centru spre unitățile din exterior. Țările în care operează firma etnocentrică sînt de regulă considerate ca instabile și pline de riscuri; conducerea și sarcinile sînt asumate numai de cadrele naționale ale țării de reședință. Privit istoric, orice firmă multinațională este la origine (inițial) etnocentrică. La **firmele multinaționale policentrice** operațiunile privind filialele externe devin numeroase și complexe. Sediul central nu mai poate să urmeze toate schimbările care survin în străinătate. În aceste condiții se realizează o anumită descentralizare a conducerii și o autonomie relativă a responsabililor și conducătorilor locali. **Firmele multinaționale geocentrice** sînt așa-numitele firme mondiale. Este vorba aici de o organizare complexă, ale cărei elemente sînt interdependente; filialele și sucursalele din străinătate iau parte la elaborarea deciziilor firmei mamă. Pentru unii autori primul pas spre firma geocentrică constă în adunarea și utilizarea unei elite cosmopolite de cadre de conducere, recrutate din toată lumea pentru ocuparea posturilor de conducere. Strategia definită este mondială. Unii autori arată că în tipologia propusă de

TIȘE

Mihai Viteazul Culegere de studii

● Fără îndoială că apariția acestei culegeri de studii, în zilele cînd țara noastră sărbătorește 375 de ani de la prima unire politică a românilor realizată sub Mihai Vodă Viteazul, este un act de cultură dar și de patriotism, care este apreciat de cititori la înalta sa valoare științifică și general umanistică. Istoricii de prestigiu care au contribuit la această culegere — ai cărei redactori coordonatori sînt Paul Cernovodeanu și Constantin Rezachevici — răspund la o problemă multiplă, prezentînd personalitatea complexă a admirabilului voievod care a fost un om politic cu viziune politică europeană, un vizionar și în același timp un mare patriot; un strateg care se situează printre marii ostași ai lumii, o personalitate progresistă care a „făcut” istorie răspunzînd cerințelor istoriei. Găsim astfel în acest volum (editat de Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975, 279 p), rezultatul celor mai

noi cercetări, pe baza documentelor vremii privind: gîndirea politică a lui Mihai Viteazul și etapele elaborării planului de unire a țărilor românești, concepția militară a lui Mihai Viteazul, descrierea unora din strălucirile lui fapte de arme, analiza exegetică a unora din scrierile despre voievod în letopisele sau lucrări moderne, date interesante despre familia lui etc.

Culegerea de față realizează cu succes ceea ce și-au propus autorii, de a integra în circuitul științific fie materiale documentare noi, fie o viziune nouă asupra informației deja existente,

înlesnind înțelegerea adecvată a mobilurilor și împrejurărilor istorice care au dus la „împlinirea gîndurilor” lui Mihai Viteazul și ale poporului român, chiar dacă pentru o perioadă scurtă, dar deschizătoare de speranțe și perspective ce aveau să se realizeze după veacuri de lupte pentru libertate și independență națională și socială.

Ziua economistului

● La 11 mai a.c. la Sofia, în-un cadru solemn a fost sărbătorită pentru prima oară „Ziua Economistului”, fixată — printr-o decizie a Biroului Politic al C.C. al P.C. Bulgar — pentru prima duminică de după 5 mai (ziua de naștere a lui Karl Marx). Adresîndu-se — la adunarea festivă care a avut loc cu această ocazie — celor o sută de mii de economiști din Bulgaria, academicianul Evgheni Mateev a subliniat că stabilirea Zilei economistului reprezintă o înaltă apreciere a aportului pe care-l aduc la edificarea societății socialiste dezvoltate în patria lor. Totodată, s-a arătat că în etapa actuală principala cerință care se ridică în fața științei și practicii economice este aceea de a contribui la creșterea rapidă a productivității sociale a

muncii a eficienței economice și rentabilității producției.

Perfecționarea conducerii și planificării economiei face tot mai necesară abordarea complexă a problemelor care urmează a fi soluționate, ridică rolul economiștilor în diferitele ramuri ale economiei naționale. În legătură cu aceasta, revista „Ikonomiceskii jivot” atrăgea atenția economiștilor că munca lor nu reprezintă doar o activitate economică, ci are și un caracter politic (prin traducerea în viață a strategiei globale a partidului), social (prin scopul urmărit — asigurarea satisfacerii multilaterale a nevoilor omului) și ideologic (prin contribuția la formarea omului nou).

O rețetă care se lasă așteptată

● După aproape 18 luni de „contractie economică” — scrie Thomas E. Mullaney în articolul Awaiting right prescription to end recession (În așteptarea unei rețete corecte pentru a pune capăt recesiunii), apărut în INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE din 12. V. a.c. — Statele Unite se zbat încă în incertitudine. Există un dezacord fundamental cu privire la modalitatea cea mai bună de a scoate țara din cea mai lungă și mai profundă recesiune

H. V. Perlmutter noțiunea de „interes în străinătate” este lipsită de precizie.

R. D. Richardson prezintă, la rândul său, o clasificare destul de apropiată, care pune în evidență un proces de evoluție: întreprinderile care pătrund pe piețele externe se angajează pe un drum care trece, succesiv, din stadiul de întreprindere internațională la stadiul de întreprindere multinațională (sau plurinațională), transnațională și, în sfârșit, supranațională. În **întreprinderea internațională** operațiunile cu caracter internațional sînt grupate într-un departament separat, care depinde direct de conducere; acest departament examinează strategiile posibile în vederea penetrării pe piețele internaționale. În **întreprinderea multinațională** operațiunile privind departamentul extern — organizarea, politica ce urmează a fi aplicată etc. — sînt puse pe același plan cu cele ale departamentului național: direcția este gata să repartizeze resursele societății fără să se îngrijească de frontierele naționale în scopul de a atinge obiectivele pe care și le-a fixat. Deciziile rămîn subordonate părerii conducătorilor rezidenți în țara în care există firma-mamă. În **întreprinderea transnațională** este o societate multinațională administrată și posedată de persoane de origini naționale diferite. În acest caz, deciziile scapă din optica națională fiind subordonate interesului de firmă. În **întreprinderea supranațională** ar fi întreprin-

derea transnațională juridic de-naționalizată. Ea ar urma să fie înregistrată pe lângă un organism internațional care ar asigura controlul său și căruia ea îi plătește un impozit.

P. Laurent, combinînd ansamblul criteriilor expuse, în parte, de autorii citați mai sus, consideră că imaginea ideală a întreprinderii multinaționale ar presupune patru condiții: 1. capitalul social să fie repartizat între două sau mai multe țări; 2. conducătorii să aparțină la diferite națiuni; 3. producția să fie realizată în numeroase țări, alegerea centrelor de producție fiind determinată în funcție de perspectivele cererii și de condițiile de producție; 4. finanțarea investițiilor să supună punerea profitului în dependență de diferențele de costuri de capital pe diferite piețe de capitaluri oricare ar fi ele, naționale sau internaționale.

Indiferent de tipologia și modalitățile clasificării lor, un lucru este cert: **motivul fundamental al expansiunii unei societăți multinaționale în străinătate este același ca și al unei societăți capitaliste naționale și anume obținerea de beneficii cit mai mari posibile și rezistarea, în perspectivă, la condițiile de concurență.** Astfel, întreprinderile investesc în străinătate pentru că vor să elimine consecințele nefaste ale barierelor vamale în calea dezvoltării exporturilor lor; pentru că este mult mai eficient să producă pe piețele consuma-

torilor, deoarece prețurile materiilor prime, ale mîinii de lucru și al nivelului dobinzilor la capitaluri sînt mai scăzute decît pe teritoriul național de origine. Investițiile în străinătate corespund încă și unei griji de repartizare a riscurilor.

Indiferent de modul de pătrundere pe piețele externe **firmele multinaționale încalcă suveranitatea statelor respective.** Tocmai de aceea ele sînt supuse astăzi unei serioase critici. Printre numeroasele critici care li se aduc, unele argumente considerăm că trebuie reținute: **prin simple transferuri de capitaluri, întreprinderile multinaționale pot să provoace noi crize monetare; marile firme multinaționale contribuie la formarea unei diviziuni internaționale a muncii forțate și prin aceasta pot să nu aducă o contribuție la cooperarea internațională; ele dezvoltă, de regulă, o structură ierarhizată și repartizează beneficiile într-un mod inegal; opoziția și uneori dispropoziția între puterea economică a firmelor multinaționale și cea a guvernelor naționale apare intolerabilă și justifică reacții de apărare din partea autorităților publice; întreprinderile multinaționale își creează pe teritoriul altor țări, după bunul lor plac, instituții care nu sînt supuse legilor naționale.**

„Cifra de afaceri a lui General Motors — sublinia Raymond Vernon — depășește astăzi produsul național brut a 130 de țări ale lumii. Mai puțin de 200

din cele mai importante firme ale S.U.A. sînt implantate în șase țări diferite. Activitatea lor reprezintă aproape jumătate din comerțul exterior american și aproximativ 80% din investițiile S.U.A., în străinătate”. **Aceste fapte spune Raymond Vernon, zdruncină din temelii relațiile economice internaționale.** De aceea el se întreabă: „se poate fonda întotdeauna o analiză a comerțului mondial pe avantajul comparativ al națiunilor cînd o parte crescînd a deciziilor de producție sînt luate de firme transnaționale? Băncile centrale ale țărilor mai pot fi ele încă responsabile veritabile ale parităților monetare de îndată ce principalii operatori pe piețele de schimb aparțin grupelor multinaționale? De aceea, după cum subliniază André-Clément Decouffe, care a prefațat lucrarea lui Raymond Vernon, este inevitabilă creșterea în anii următori a eforturilor „destinate să găsească mijloacele de ripostă... împotriva acestor noi forme de agresiune a capitalismului avansat cum sînt manifestările multinaționale ale puterii firmelor”.

dr. Constantin BICHI

1) André-Paul Weber. Les firmes transnationales, in *Les sciences de l'action*, Hachette, Paris, 1973, 204—229

2) Raymond Vernon. *Les entreprises multinationales. La souveraineté nationale en péril*. Calmann-Lévy, Paris, 1973, 345 p.

din ultimele patru decenii și de a-i aduce pe oameni înapoi la munca productivă. Opiniile conservatoare înclină spre răbdare și o doză moderată de stimulenți adiționali fiscali și monetari, în timp ce oamenii cu vederi liberale pledează pentru o finanțare mai mare de către stat a programelor pentru crearea de locuri de muncă, de ajutorare a șomerilor, precum și pentru o relaxare mai mare a politicii monetare. Singurul punct de acord între specialiști ar fi că economia S.U.A. este încă profund dezechilibrată și că, deși strategii administrației au afirmat că se așteaptă la un reviriment rapid, impresia generală este că nici ei nu sînt convinși că în curînd vor veni zile mai bune. Ultima cifră privitoare la numărul șomerilor era încă în creștere, dar optimiștii atrag totuși atenția asupra vitezei și proporțiilor reducerii stocurilor de mijloace de producție.

Șomajul și teama de viitor

● Marea criză din anii '30 a economiei capitaliste a fost însoțită de o scădere alarmantă a natalității, care nu mai permitea nici reproducția simplă a

populației, relevă cunoscutul demograf, economist și sociolog francez Alfred Sauvy în articolul *La Peur de l'homme* (Teama de om), publicat în revista *L'EXPANSION* (nr. 84, aprilie 1975). Dacă atunci acest fenomen al psihologiei sociale nu era greu de explicat, scrie A.S., nimeni nu a lămurit încă de ce un efect depresiv analog se constată în prezent. Survenită după o lungă perioadă de creștere demografică, scăderea natalității în întreaga lume capitalistă (cu excepția Japoniei) începută într-un an fără istorie ca 1964 — precede de această dată cu mult depresiunea economică, șomajul ridicat actual sau apariția „faimosului raport vasiastrologic al Clubului de la Roma”, pe care îl consideră „mai aproape de misticism decît de știință”.

Autorul tinde să explice actuala scădere a natalității prin concepția eronată asupra utilizării forței de muncă destul de răspîndită astăzi — calificată drept „ur. contrasens fundamental și seducător” — după care „numărul locurilor de muncă este limitat în sine și constituie un fel de patrimoniu care trebuie ocrotit și împărțit”.

După opinia lui A.S., acuita-

tea problemelor demografice din anumite țări a exercitat un efect depresiv asupra natalității din țările capitaliste dezvoltate.

● O recentă apariție în Editura Academiei reține atenția. Este vorba de lucrarea *Concepția economică a lui Ștefan Zeletin*, a dr. Dumitru Mureșan, care prezintă în peisajul publicisticii noastre de specialitate o importantă contribuție la studierea gândirii economice din România perioadei postbelice. Utilizînd

metodologia marxistă de cercetare, materialismul dialectic și istoric, autorul procedează la stabilirea locului operei lui Șt. Zeletin în istoria gândirii economice românești, evidențiind aîi poziția de clasă a acestuia, situarea sa pe pozițiile intereselor oligarhiei financiare, edifiatoare pentru înțelegerea modului în care sînt gîndite genera, caracterul și perspectivele societății românești moderne, cit și poziția acestui sociolog, filozof și economist, față de marxism. Studiul monografic, cu puternică tentă critică, reușește în cele trei capitole (Cap. I — Activitatea și opera pe fondul realităților economico-sociale, politice și ideologice ale epocii; Cap. II — Geneza și dezvoltarea capitalismului în România; Cap. III — Caracterul, structura și perspectivele economiei românești după primul război mondial) să elucideze momentele amintite, să demonstreze caracterul reacționar al orientării generale a lui Șt. Zeletin și să surprindă totodată și unele elemente pozitive ale concepției acestuia.

„CEL MAI MARE LUCRU în viață — spunea nu fără temei Romain Rolland — este să-ți faci datoria”. Este datoria civică elementară, dar și esențială, a cărei împlinire dă sens însăși vieții. Pentru Mircea Malița, această datorie, cu dimensiuni și sensuri multiple, își soarbe seva dintr-un neastâmpăr intern permanent, care-l împinge mereu spre cunoaștere. În acest cadru general trebuie considerată și cartea sa „Idei în mers”, apărută nu de mult și epuizată, din păcate, înainte să aflăm bine de publicarea ei.

Prin „Idei în mers”, Mircea Malița semnifică un nou act de creație în literatura noastră eseuistică și științifică. Spunem „un nou act”, pentru că această carte — deși se înscrie, cu semnificație de continuare și completare, în prestigioasa serie de eseuri începută în 1969, prin *Cronica anului 2000*, și adăugată apoi prin cele 3 volume ale *Aurului cenușiu* (1971, 1972 și 1973) — se individualizează printr-o tematică proprie. Tocmai această tematică, tratată într-o manieră alertă, de înaltă tinută științifică și literară, alimentează conținutul general al cărții, caracterul și frăsăturile mesajului ei. Lectura ne convinge că „Ideile, deși nu au realitate materială au identitate tangibilă. Ele pot fi văzute în mers”. Cele aproape 50 de eseuri înscrise în carte, alcătuiesc împreună o demonstrație penetrantă a faptului că **ideile pot și trebuie să fie văzute în mers**. Altfel nu poate fi vorba de luciditate și legitimități în orientarea deciziilor sociale. „Ideile în mers, ne mărturisesc autorul, sint răspunsuri la evenimente, la lecturi și la întrebări proprii”. Sint, de fapt o expresie a gândurilor care-l frământă și-l indeamnă la cugetări, pe care în mod generos ni le împărtășește și nouă pe calea scrisului. „Să cugeți — spune V. Hugo — iată adevărata biruință a sufletului!” Dar biruința supremă a celui angajat pe acest drum nu survine decât atunci când cugetările sale, aceste veritabile flori ale spiritului, sint scrise, pentru că altfel le ia vântul. Tocmai această atitudine, pe care autorul dorește și o realizează, determină umanismul luminos și constructiv al creațiilor sale.

Ideile în mers asadar, își au geneza în reflecțiile autorului asupra marilor probleme ale condiției umane contemporane. Căpătând valențele unor adevărate paradigme, care domină gândirea epocii noastre, aceste probleme structurează conținutul și orientarea generală a lucrării prin succesiunea celor patru mari diviziuni: I. Paradigmele viitorului; II. Două paradigme fantastice; III. Zece unghiuri, zece viziuni și IV. Paradigmele formației umane. Acestea însă nu ne pot da decât o imagine foarte generală asupra orientării tematiche a cărții. Una mai exactă ar putea rezulta numai din evidențierea problemelor aflate în sediul intern al fiecărei diviziuni. Din motive de spațiu ne vom limita doar la o privire selectivă asupra problematicii prin optica economicului. Dar există, oare, în *Ideii în mers*, vreo problemă din care autorul să nu fi „stors” și **valențele sale economice**? Sau vreo problemă strict economică din care să nu fi dedus zonele sale filozofice? Răspunsul este categoric nu și vedem în acesta unul din meritele reale ale cărții pe linia utilității sale.

Volumul debutează cu un eseu despre Multilateralitate și armonie. Pornind de la concepția partidului nostru în această problemă, autorul discută și **fundamentează conceptul de multilateralitate și armonie ca o trăsătură definitorie a dezvoltării întregii noastre societăți socialiste** în noua ei etapă istorică. Autorul privește această concepție și prin prisma surprinderii experienței noastre în comparație cu cea din alte țări pentru a evidenția modul și măsura în care gândirea noastră se înscrie în curentele de gândire universală avansate. Dar ideea de multilateralitate și armonie nu se oprește aici. Ea străbate ca un indemn prin toate paginile cărții. În consonanță cu programul dezvoltării societății noastre și cu un reflex condiționat al revoluției tehnico-științifice contemporane, ideea multilateralității și armoniei concepute în limitele necesarului și posibilului dă conținut rațional decideratului formării unei personalități umane, eliberată de servitutele tehnicii mecanice și capabilă de adaptare la noile condiții, antrenate de tehnica mașinilor cibernetice. În convingerea autorului, școlii îi revine aici rolul de „vioara inițială” finalizat în crearea unui nou concept de calificare.

Problemele viitorului ocupă un loc aparte în carte. Cele 10 paradigme ale acestuia ne îngăduie să cunoaștem, într-o formă scurtă și convingătoare, principalele tendințe și probleme cu care va fi confruntată omenirea în următoarele decenii. Efortul de sinteză este evident. Pentru a face acest lucru, autorul a trebuit să cunoască lucrări în care se desfășoară gândirea umană contemporană în domeniul viitorologiei, și să ne prezinte momente semnificative din dinamica acestei gândiri. Aceasta însă n-a fost suficient. El a trebuit totodată să adauge contribuții proprii pentru definirea clară și inteligibilă a tendințelor și problemelor amintite.

Regăsim aceste valențe în scrutarea de către autor a fundamentelor generale ale tehnicii viitorului, ale funcțiilor și rolului școlii, ale profilului agriculturii, ale instituțiilor etc., etc. Reținem spre ilustrare, datorită implicațiilor sale economice, fundamentele tehnicii viitorului. Asociate sugestiv uriașului, și piticului din poveste, primul ca simbol al puterii iar al doilea ca simbol de inteligență, aceste fundamente sint cele ale tehnicii energiilor mari și cele ale tehnicii energiilor mici. Dacă primele multiplică enorm forța fizică a omului, secunde multiplică inteligența acestuia. La rândul lor, aceste fundamente se concretizează în câteva categorii mari de **inovații tehnice posibile**: a) noi surse de putere; b) noi progrese în automatizare, calculatoare și cibernetică în general; c) ameliorări sensibile ale performanțelor materialelor; d) tehnici derivind din progresele biologiei și studiul sistemului nervos și e) capacități crescute de a transforma mediul ambiant și de a amenaja mediul uman.

În mod similar se pune și problema încercării de a estima funcția rolul științei în viitor. În pofida răbufnirilor contradictorii care însoțesc discuțiile în jurul acestor probleme, „crește neîncetat și peste tot în lume — scrie autorul — ponderea științei în formarea tinereilor generații”. Constatarea trebuie încorporată că idee călăuzitoare în orice program național de formare a cadrelor, deci și de dezvoltare social-economică. În tendința ei de a căpăta proporții de masă, știința își schimbă și formele sale de organizare: activitatea de cercetare artizanală, individuală și spontană este înlocuită prin marea întreprindere științifică de tip industrial. Până la sfârșitul secolului, spune autorul, viața omului va avea beneficii directe prin cercetarea masivă a următoarelor cinci domenii: **atom, celulă, creier-calculator, ocean și cosmos**. Sint domenii conturate încă de astăzi. Motivul promovării crescânde a cercetărilor în aceste domenii este evident: ele sint surse de putere și avuție, cu implicații sesizabile și pe planul politic, pentru că schimbă balanța raporturilor dintre state.

Pentru a cunoaște viitorul, autorul se întoarce de fiecare dată spre trecut. Acestuia i se încorporează și prezentul, odată încheiat. Procedind în acest fel, paradigmele viitorului sint o ilustrare a convingerii că, așa cum plastic se exprima G. Enescu, „singurul progres care poate influența profund viitorul este cel care crește din trecut”. Autorul însă nu concepe viitorul ca o simplă extrapolare a trecutului. Analiza atentă a acestuia îl conduce la identificarea și preluarea focului său nu și a cenușei pentru că numai acest foc poate pătrunde mai departe în viitor. De aceea, o altă concluzie importantă constă în necesitatea de a ne ocupa încă de astăzi de această pătrundere, ceea ce înseamnă că **făurirea însăși a prezentului trebuie îndreptată cu fața spre viitor**.

Partea centrală a lucrării aduce în discuție zece viziuni actuale de largă circulație internațională, aparținând unor cugetători, diferiți ca profil și convingeri, dar recunoscuți ca personalități proeminente în lume. Trecerea în revistă a acestor viziuni prilejuieste autorului prezentarea nu a unui tablou documentar — informativ, ci a unei noi dezbateri de conținut cu o largă rezonanță științifică. Înzestrat cu o vedere clară, suplete în gândire și un pătrunzător discernămint, M. Malița se apropie de cele 10 viziuni într-o manieră nuanțată, fără să le accepte, dar și fără să le respingă în bloc. Este o adevărată „provocare” a spiritului să-l însoțim pe autor, de această dată în calitate de comentator, pentru a trece împreună prin filozofia și istoria octogenarului Toynbee, autor între altele, al tezei organizării politice mondiale; prin gândirea speculativă a lui Marcuse, autorul cărții „Omul unidimensional”, pe care „studenții ereției” o făceau sub braț în 1968 când au asaltat Sorbona; prin concepția lui Meluhan, după care nu conținutul mesajelor produce noi aptitudini percepționale, ci modul de transmitere al acestora; prin gândirea generoasă a lui Buckminster Fuller, un arhitect pasionat și preocupat până la absorbție de sinergie, care concepe un viitor cu multe elemente optimiste, dar neanconocate în realitate și nerealizabile; prin concepția lui Fourastié, despre un viitor dominat de civilizația terțiarului; prin gândirea lui Skinner despre tehnologia compartamentului omului, a lui Jouvanel despre „futuribles”, a lui Galtung despre

„structurile păcii”, a lui Gvishiani despre Organizare și sistem. Analiza critică a premiselor teoretico-metodologice a modelelor globale, patronate de Clubul de la Roma, încheie analiza întreprinsă asupra celor zece unghiuri, zece viziuni ale viitorului.

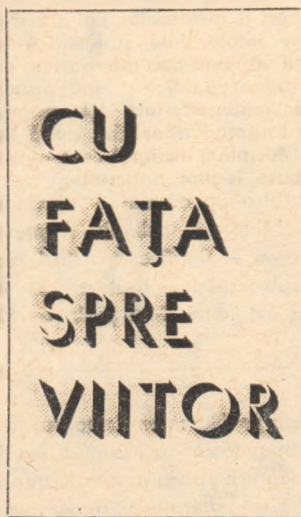
Turul de orizont al autorului asupra paradigmelor formației umane ridică mai departe interesul cititorului pentru conținutul cărții. Poamea de informații. Casca informatorului, Știința informației și Arta informării sint nu simple eseuri, ci tot atâtea argumente pentru înțelegerea importanței crescânde, încă de pe acum, a informaticii. Ca și matematica, una din credințele statonice ale autorului, și informatica ne invadează pur și simplu existența materială și spirituală zilnică. Consecința? Noi potente creatoare pentru om. Și sintem numai la început. Nu putem însă să nu vedem încă de astăzi, că **viitorul apare de neconceput fără legarea lui, până la contopire, de matematică și informatică**.

Ideile în mers se citesc pe nerăsuflăte; nu poți lăsa cartea din mână până n-o termini. Nevoia de sinteză însă ne pune în fața întrebării: Există o idee centrală a cărții? Răspunsul, credem, că este și da și nu. Nu, pentru că lucrarea abordează câteva probleme centrale din vasta problematică a omenirii. Și da, pentru că dincolo de fiecare eseu, întrezărim marea problemă a spiritului uman, care cum se exprima și H. Taine, „oricum drum ar lua, este pretutindeni cunoașterea legilor și cauzelor”, și pe această poziție, autorul se străduiește să descopere în noianul de evenimente forțele permanente și generatoare ale noului.

Marile probleme ale spiritului uman contemporan reprezintă, așa dar, ideea centrală a cărții. Problemele sint însă din diferite domenii și fac obiectul unor științe specializate foarte precise. Dar Mircea Malița nu le abordează de pe poziția numai a unei științe, să zicem, ca economist sau sociolog, ca politolog sau psiholog, ca arhitect sau inginer etc. nu le abordează nici măcar numai ca matematician sau informatician. Autorul ne apare cite „puțin” din toate acestea. Așa se face că, **trezind pe limitele înguste ale specialității fiecărui domeniu, el caută și găsește zonele de interferență generală cu materialismul dialectic și istoric de pe poziția cărora își construiește toate judecățile și valorile**.

Nu putem încheia recenziia fără a aminti grija autorului preocupat de valorificarea creației spirituale naționale și încadrarea acesteia în noile curente de gândire universală.

prof. dr. Nicolae BELLI

ECONOMIE MONDIALA

Tările în curs de dezvoltare LA JUMĂTATEA DECENIULUI

BILANȚUL primei jumătăți a celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, efectuat recent cu prilejul celei de a VI-a sesiuni extraordinare a Consiliului UNCTAD, arată că problemele subdezvoltării, departe de a fi fost rezolvate, sînt de natură să solicite în continuare întreaga atenție a țărilor în cauză ca și a comunității internaționale în ansamblul său. Decalajul dintre țările dezvoltate și țările „lumii a treia” a continuat să crească. Pornind de la această constatare generală — desprinsă din aprecierile țărilor în curs de dezvoltare la sesiunea amintită, ca și din concluziile Secretariatului UNCTAD și ale altor organisme ale O.N.U., din documentele prezentate cu ocazia evaluării preliminare a îndeplinirii obiectivelor Deceniului „la jumătatea drumului” — articolul de față încearcă să contureze o imagine sintetică a situației economice actuale a „lumii a treia”.

Creșterea sub așteptări a P. N. B.

O IMAGINE semnificativă pentru caracterizarea situației economice a țărilor „lumii a treia” este dată, sintetic desigur, de nivelul și ritmul creșterii produsului național brut (P.N.B.). Strategia internațională a dezvoltării pentru al doilea Deceniu preconizează un ritm de creștere de cel puțin 6% a P.N.B. „cu posibilitatea de a fixa un nivel mai ridicat pentru a doua jumătate a Deceniului, după examinarea generală a realizărilor la mijlocul acestuia”.

Or, o constatare se impune de la început: majoritatea țărilor în curs de dezvoltare și, în special, cele mai puțin dezvoltate dintre ele n-au înregistrat progrese urmărite prin Strategie.

Mai înainte de a prezenta concret evoluția P.N.B. este însă util de văzut care au fost condițiile economice generale în perioada analizată. Expansiunea activității economice și în special a producției industriale în 1972 și primul semestru din 1973 în țările capitaliste dezvoltate — principalele beneficiare ale exporturilor țărilor în curs de dezvoltare — au fost printre elementele favorizante ale creșterii veniturilor din export ale acestora din urmă. Reducerea ulterioară a ritmului creșterii economice în țările dezvoltate de la 6% în 1973 la aproape zero în 1974, conjugată cu instabilitatea economică și inflația, a avut drept consecință reducerea cererii de produse provenind din țările în curs de dezvoltare, ceea ce a contribuit, desigur, la reducerea veniturilor acestora și astfel la diminuarea resurselor afectate pentru dezvoltare.

În aceste condiții este deopotrivă de semnificativă și utilă o comparație a rezultatelor înregistrate de țările „lumii a treia” cu obiectivele actualului Deceniu

ca și cu rezultatele celui anterior (vezi tabelul nr. 1).

Chiar și o analiză sumară a datelor statistice conduce la concluzia că obiectivul global (un ritm mediu anual de creștere a P.N.B. de cel puțin 6%) n-a fost atins în întregime. În timpul anilor '60, P.N.B. global al țărilor în curs de dezvoltare a crescut într-un ritm mediu de 5,2% pe an. Creșterea s-a accelerat spre sfîrșitul deceniului (6,2%), pentru ca să se încetinească puțin în 1971—1972 (circa 5%), să atingă un nivel record în 1973 (7,1%) și apoi să scadă din nou la circa 5% anul trecut. Pe ansamblul primilor trei ani (1971—1973) ai celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării ritmul mediu anual al creșterii P.N.B. global a fost de 5,7%.

Dar, așa cum constată un recent raport al Secretariatului U.N.C.T.A.D. *, „tendențele fiind extrem de divergente între principalele tipuri de țări în curs de dezvoltare, consultarea doar a rezultatelor medii pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare nu servește la nimic”.

Datele tabelului nr. 1 arată că progresul global de pînă acum s-a obținut mai ales pe seama rezultatelor țărilor exportatoare de petrol, ale țărilor exportatoare de produse industriale și ale altor țări în curs de dezvoltare cu un venit relativ ridicat — adică tocmai grupurile de țări care au beneficiat de o sporire a puterii de cumpărare a exporturilor lor. În ceea ce privește țările mai puțin dezvoltate, o seamă dintre ele au înregistrat în ultimii ani o scădere a ritmului de creștere a P.N.B. (de exemplu Su-

dan, Republica Centrafricană, Mali, Senegal, R.P.D. Yemen, Iordania, Afganistan)

În mod deosebit rezultatele înregistrate nu numai de grupul țărilor în curs de dezvoltare cu un venit pe locuitor de sub 250 dolari, ci și de întreaga „lume a treia”, au fost afectate de ritmul de numai 2% al creșterii P.N.B. în primii trei ani ai actualului Deceniu al dezvoltării înregistrat în India, Pakistan și Bangladesh, care luate împreună grupează 40% din populația totală a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare. Spre comparație, în țările mari exportatoare de petrol trăiește 15% din populația respectivă, iar în cele exportatoare de produse industriale — numai 5%.

Rezultatele obținute sînt și mai defavorabile sub aspectul P.N.B./locuitor. Strategia preconizează un ritm mediu anual de creștere a P.N.B. pe locuitor de 3,5%, de asemenea „cu posibilități de sporire în timpul celei de-a doua jumătăți a Deceniului”.

După acest criteriu, țările în curs de dezvoltare cu venituri mai ridicate au atins pe ansamblu obiectivul preconizat de Strategie, în timp ce țările cu venituri mai reduse au înregistrat, în medie, o creștere aproape nulă în perioada 1970—1973. Datele tabelului nr. 2 relevă că 29 de țări în curs de dezvoltare, reprezentînd 45% din populația „lumii a treia”, au înregistrat o scădere efectivă a produsului real pe locuitor. Este adevărat că, în același timp, alte 28 de țări au înregistrat o creștere anuală a produsului pe locuitor de peste 3,5%, dar ele nu reprezintă decît 24% din populația „lumii a treia”. De remarcat că, în anii '60, numai 5% din populația țărilor în curs de dezvoltare se găsea în țări cu produsul pe locuitor în scădere.

Tabelul nr. 1
Bilanț al primilor ani ai celui de-al doilea Deceniu al dezvoltării

	Ansamblul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare	din care:					
		Principalele țări exportatoare de petrol	Țări în curs de dezvoltare		Țări în curs de dezvoltare		
			Total	Țări exportatoare de produse industriale	Total	Țări cu un P.N.B./loc. de peste 250 dol.	Țări cu un P.N.B./loc. de sub 250 dol.
Populația (în mil. loc., în 1973)	1841	276	1565	103	1462	307	1155
Venitul pe loc. (în dol., în 1973, la preț. din 1972)	247	312	236	713	202	529	115
Ritmul mediu anual de creștere (în %):							
- P.N.B.: 1960-1970	5,2	5,9	5,1	7,9	4,5	4,9	4,2
1970-1973	5,7	7,8	5,3	7,3	4,8	6,5	3,0
Obiectiv 1970-1980	6,0						
- P.N.B. pe locuitor:							
1960-1970	2,6	3,1	2,5	5,0	2,0	2,2	1,7
1970-1973	3,1	4,9	2,7	4,4	2,3	3,8	0,5
Obiectiv 1970-1980	3,5						

Sursa tabelului: UNCTAD, doc.TD/B/530/Add.1, p.11-12

Fapt care conduce pe autorii Raportului citat la concluzia că „disparitatea creșterii veniturilor pare să se accentueze după anul 1970“.

Dacă se admite ca un criteriu al sărăciei absolute un venit de 75 de dolari pe locuitor, statisticile a 40 de țări, reprezentând circa 70% din populația țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, arată că jumătate din populația lor totală trăia cu un venit de acest ordin și aproximativ 1/3 avea un venit sub 50 de dolari pe locuitor, rezultat direct al ritmului scăzut de creștere a P.N.B.

Dar — semnalaază experții U.N.C.T.A.D. — chiar acest mod de măsurare a rezultatelor „nu redă decât parțial imaginea repartiției avantajelor care decurg din efortul de dezvoltare, căci ar fi necesare informații detaliate asupra repartiției veniturilor în interiorul fiecărei țări în curs de dezvoltare și asupra evoluției sale în timp“. Or, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare abia acum încep să adune și să publice date de acest fel. Totuși, după unele date parțiale rezultă că ponderea populației având un venit inferior acestor praguri ale sărăciei extreme depășea o cincime în 24 din ele, în vreme ce în alte 12 ponderea respectivă trecea de jumătate.

Insecuritatea economică și dezvoltarea industrială

DIFERITE EVOLUȚII recente au arătat că economia mării majorități a țărilor în curs de dezvoltare, mari și mici, suferă de absența unei securități economice dintre

cele mai elementare. Numeroase țări nu au capacitatea de a face față schimbărilor rapide din economia mondială.

Cauza principală a persistenței și agravării acestei insecurități economice ține de nivelul lor scăzut și ritmul lor redus de industrializare. În multe țări ritmul dezvoltării industriale — care în deceniul trecut fusese de 5,2% în medie pe an — s-a accelerat la începutul anilor '70. Producția industriei prelucrătoare pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a crescut cu 8,2% în 1971, 8,8% în 1972 și 11,2% în 1973, estimările experților consemnând și pentru anul trecut o creștere chiar puțin mai accelerată. Aceste cifre arată totuși că țările în curs de dezvoltare au luat un start bun și că menținerea actualului ritm al dezvoltării producției industriale ar putea permite realizarea obiectivului Strategiei.

În diferite regiuni în curs de dezvoltare, ritmul creșterii producției industriale a fost diferențiat. Astfel, în America Latină el a sporit regulat în cursul anilor 1955—1972, atingând în primii ani ai deceniului actual obiectivul prevăzut de Strategie. În Africa, ritmul a fost mult mai neregulat, dar creșterea din 1972 a fost aproape de prevederi. În Asia ritmul de creștere a fost de peste 15% în 1973, tendință manifestată și în 1974.

Cifrele medii luate în considerare, chiar pe zone, maschează însă mari inegalități

Tabelul nr. 2
Repartiția populației țărilor în curs de dezvoltare după ritmul mediu anual de creștere al produsului real pe locuitor

	Ritm pozitiv			Ritm negativ		
	8% și peste	5,5-8%	3,5-5,5%	2,5-3,5%	1,5-2,5%	0-1,5%
1960-1970						
Numarul țărilor	3	8	17	16	25	18
In % din populația totală	0,4	4,4	8,2	11,9	18,2	51,8
1970-1973						
Numarul țărilor	6	5	17	15	9	5
In % din populația totală	4,2	9,6	12,4	9,9	7,4	11,3

ale nivelurilor dezvoltării industriale a diferitelor țări; numai 18 țări (între care India, Brazilia, Argentina, Iran, Filipine, Egipt, Maroc ș.a.) sînt aproape sau depășesc obiectivul Strategiei, realizînd peste 85% din totalul producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare, în vreme ce activitatea industrială în celelalte peste 100 de țări ale „lumii a treia“ este încă extrem de redusă, în condițiile în care lor le revin mai puțin de 15 procente din totalul amintit.

Cu toate aceste ritmuri realizate în primii ani ai actualului deceniu, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în totalul mondial al producției industriei prelucrătoare a sporit extrem de lent (la 6,2% în 1955, 6,7% în 1972 și circa 7% în 1974), nivel apreciat ca descurajant de scăzut dacă se compară, de exemplu, cu ponderea țărilor capitaliste dezvoltate. Creșterea amintită a nivelului nu a ameliorat decât într-o mică măsură capacitatea lor de a-și acoperi necesarul intern de produse industriale.

O serie de progrese s-au obținut totuși în diversificarea și extinderea gamei de

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Nigeria : orientări pînă în 1980

ÎN luna aprilie a.c. a început aplicarea celui de-al treilea plan de dezvoltare economică a Nigeriei (pe anii 1975-76—1979/80); acesta prevede investiții globale de 30 miliarde nairi, din care două-treimi le vor reprezenta capitalurile private. Se apreciază că în perioada amintită produsul național brut al țării va crește, în prețuri constante din 1974-75, în medie cu 9,1% pe an.

Principala atenție este acordată dezvoltării industriei (investiții prevăzute — 6 miliarde nairi) și transporturilor (4,1 miliarde). Obiectivul fundamental urmărit în domeniul industriei îl constituie acoperirea din producția proprie a necesarului intern de produse petroliere și petrochimice, celuloză și hirtie, zahăr și o serie de alte articole. Partea esențială a alocăției în sectorul transporturi va fi destinată lărgirii și modernizării rețelei rutiere din țară. În ceea ce privește agricultura (investiții totale — 1,4 mld nairi), se prevede îndeosebi extinderea culturilor de cereale, plante rădăcinoase, palmier de ulei, arbore de cacao ș.a.

Investiții substanțiale (2 mld. nairi) sînt destinate traducerii în viață a programului de dezvoltare a învățămîntului, care prevede — între altele — cuprinderea a 7,4 milioane de copii în ciclul primar.

Opțiuni revizuite

PERSPECTIVELE dezvoltării rapide a energiei nucleare în S.U.A., în cadrul programului de investiții pentru asigurarea independenței țării de importul de energie, sînt pe cale a se îngusta atît sub efectul încetinirii expansiunii consumului de energie electrică, cît și — mai ales — din cauza majorării continue a costului centralelor nucleare, a dificultăților legate de finanțarea construcției acestora. După cum relatează nu demult revista „L'Usine Nouvelle“, în timp ce cu un deceniu în urmă investiția specifică era de 400 dolari per kW de capacitate instalată, în prezent ea a ajuns la 600—700 dolari.

Astfel, în 1970 Comisia pentru energie atomică (reorganizată între timp) din S.U.A. prevedea pentru anul 1982 o capacitate totală instalată în centrale nucleare de 150 000 MW; în 1973 se avansa cifra de 120 000 MW, iar la sfîrșitul anului trecut în cercurile de specialitate se aprecia că în 1982 capacitățile electronucleare nu vor depăși 90—100 mii MW. După unele

calculi, nerealizarea în 1980 a unei capacități electronucleare de circa 25 000 MW (respectiv a 25 centrale de 1 000 MW fiecare), va necesita ca suplimentar să se ardă zilnic în S.U.A. — pentru producerea cantității corespunzătoare de energie electrică — cite 700 000 barili de petrol.

Grecia : industria de prelucrare a lemnului

ÎN Grecia se preconizează efectuarea unor investiții masive (500 milioane de drahme) în perioada 1975—1980 în industria de prelucrare a lemnului; construirea unei serii de fabrici de cherestea, placaj, plăci fibrolemnoase, de ambalaje din lemn, mobilă etc. ar permite acestei ramuri — în prezent cu capacitate de producție insuficientă și cu echipament în parte învechit — să facă față cererii crescînde de articole de lemn pe piața internă. În cercurile de specialitate se apreciază că Grecia va trebui să importe cea mai mare parte a echipamentului necesar pentru modernizarea industriei de prelucrare a lemnului, deoarece industria autohtonă constructoare de mașini nu poate furniza decât utilaje relativ simple.

produse fabricate de industria țării în curs de dezvoltare, dar și ele diferențiate de la o țară sau țară la alta, cele mai mici fiind semnalate de regulă în țările africane.

Pe ansamblu se poate aprecia că cele mai dinamice ramuri ale industriei prelucrătoare au fost metalurgia prelucrătoare, industriile confecțiilor, pielăriei și încălțămîntului, hirtiei și tipăriturilor, în vreme ce ramuri cu o pondere mai importantă în structura de ansamblu a producției industriale a țării în curs de dezvoltare cum sînt industriile alimentare și textile au înregistrat o creștere sub medie.

Creșterea industrială a unei țări depinde, într-o largă măsură, de resursele naționale, de strategia și de politica de industrializare aplicată de către guvernul său, de mărimea populației. Rareori însă acești factori au acționat simultan în anii recenți în țările în curs de dezvoltare și au avut drept consecință dezvoltarea accelerată a industriei. Așa se face că dacă judecăm prin prisma contribuției industriei prelucrătoare la formarea P.I.B., doar în câteva țări exportatoare ponderea acesteia atinge 25%. Datorită acțiunii divergente a diversilor factori, în marea majoritate a țărilor „lumii a treia” ponderea industriei reprezintă abia 20% din P.I.B.

Mergînd mai departe, către izvoarele

creșterii economice înregistrate de țările în curs de dezvoltare în anii din urmă, se constată că pe ansamblul lor rata acumulării a sporit într-un ritm sensibil mai rapid decît cel prevăzut în Strategia internațională a dezvoltării (care este de 0,5% pe an), astfel că ponderea „formării brute de capital” în P.I.B. depășise în 1973 obiectivul de 20% fixat pentru 1980. Principalii factori stimulatori în această direcție sînt considerați în general a fi fost creșterea încasărilor din export și a producției industriale, și în mai mică măsură sporirea producției agricole.

Decalajele existente între țările în curs de dezvoltare atît ca mărime a ratei acumulării cît și ca tendință a evoluției acesteia au continuat nu numai să existe, dar chiar s-au accentuat, în sensul scăderii ratei acumulării în țările care acumulau oricum puțin și al creșterii ei relativ puternice în țările cu o rată mai ridicată, între care nu se numără numai țările petroliere. Astfel, se apreciază că în circa 1/5 din țările în curs de dezvoltare rata acumulării s-a situat sub 10% în perioada 1971—1973, iar în jumătate din ele rata acumulării s-a diminuat. De remarcant că în peste 50% din ele venitul pe locuitor se situa sub 100 dolari. Într-o altă cincime, rata acumulării a depășit în această

perioadă 25%, înregistrînd o creștere, inclusiv în două din cele trei țări în curs de dezvoltare (Arabia Saudită, Kuwait, Libia) care acumulează peste 50% din P.I.B. În 1970 venitul pe locuitor era mai mic de 300 dolari numai într-un sfert din acest grup de țări, care cu cîteva excepții (Coasta de Fildeș, Panama, Singapore), erau toate exportatoare de petrol sau diferite minerale. Se poate astfel trage concluzia că de regulă acumularea sporește odată cu creșterea veniturii pe locuitor.

Măsura în care obiectivele industriale au fost atinse a depins desigur și de politicile economice urmate de guvernele respective, diferite de la o țară la alta, în domeniul comercial, monetar și fiscal, ca și în materie de atragere de licențe, controlul prețurilor și distribuției.

George POPESCU

Partea a doua a articolului se va ocupa de rezultatele obținute în agricultură, comerțul exterior și ajutorul pentru dezvoltare.

* „Nouvelles orientations des politiques internationales en matière de commerce et de développement” (doc. TD/E/530/Add. 1), p. 9.

MACHINOEXPORT

Exportator :

MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21
Telex : 022—425

Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia
FERĂSTRĂU MECANIC ON—163—01

Ferăstrăul mecanic ON—163—01 se folosește la tăierea profilurilor rotunde, drepte și corniere în metale feroase și neferoase, în cele mai obișnuite dimensiuni. Poate executa tăieturi oblice pînă la 45°. Transmisia complet mecanizată îndeplinește toate mișcărilor de lucru și avans.

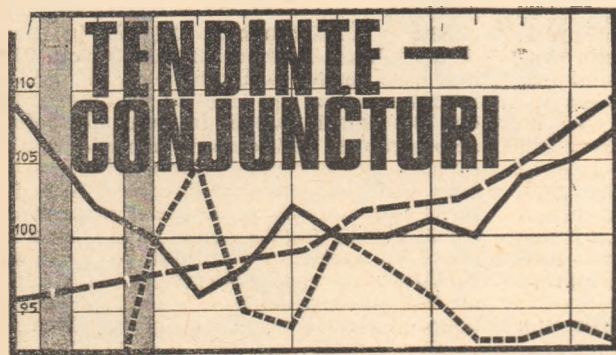
ON—163—01 este o mașină de greutate redusă și ieftină și se poate folosi oriunde este nevoie de operații de tăiere, deoarece se manevrează foarte ușor. Se recomandă în special pentru utilizarea în întreprinderi mici, ateliere etc.

Caracteristici tehnice :

1. Secțiunea maximă de tăiere :
 - rotundă \varnothing 170 mm
 - pătrată \varnothing 150x150 mm
2. Secțiunea maximă de tăiere sub 45° \varnothing 110 mm
3. Lungimea ferăstrăului 350 mm
4. Cursa pinzei 100 mm
5. Numărul de curse duble ale pinzei 160 curse duble/min
6. Puterea motorului electric principal 0,75 kW
7. Greutatea totală 300 kg

MACHINOEXPORT

PUBLICOM

Deficitul balanței plăților curente ale C.E.E.

DEFICITUL pe anul în curs al balanțelor de plăți curente ale celor nouă țări formând Piața Comună vest-europeană ar urma să se reducă în acest an la circa 5 miliarde de dolari, a declarat la Basel, în fața membrilor Societății de statistică și economie, Wilhelm Haferkamp, membru al Comisiei C.E.E. Anul trecut deficitul respectiv al C.E.E. a fost de 13 miliarde de dolari, față de un nivel de 20 miliarde de dolari așteptat inițial. Potrivit declarației citate, „țările Pieței Comune au depășit șocul inițial al crizei energetice”, reușind să finanțeze marile deficite ale balanțelor lor de plăți.

În preajma redeschiderii Canalului Suez

REDESCHIDEREA — proiectată pentru începutul lunii iunie a.c. — a Canalului Suez pentru navigația internațională a stîrnit un interes susținut, îndeosebi din partea țărilor mediteraneene. Deși se apreciază că traficul său nu va depăși, în prima perioadă, 150 milioane tone (4—5% din volumul transporturilor maritime mondiale), redeschiderea canalului va avea un efect de comprimare asupra nivelului narurilor în transportul petrolului, și așa aflate în scădere în ultimul timp. Întrucît actualmente prin canal nu pot tranzita decît nave cu un tonaj maxim (cu încărcătură) de 60 000 tone, în cercurile de specialitate se consideră că de avantajele redeschiderii s-ar vor beneficia în primul rînd transporturile de mărfuri „uscate”, efectuate în general cu nave de tonaj mai mic decît petrolierele.

Perspectivile pe care le oferă redeschiderea Canalului Suez, precum și adîncirea albiei sale în viitor, vor constitui, în zilele de 16—18 iunie a.c., obiectul unei reuniuni, la Genova, a reprezentanților țărilor de pe țărmul nordic al Mediteranei.

Ungaria: comerțul cu țările socialiste

DUPĂ CUM INFORMA recent agenția „Budapress”, acordurile încheiate de Ungaria cu celelalte țări socialiste prevăd o creștere a schimburilor reciproce de mărfuri cu 11% în 1975 față de nivelul atins anul trecut (în prețurile din 1974). Exporturile ungare către aceste țări vor însuma 2 442 milioane de ruble (+8%), iar importurile — 2 204 milioane (+14%). Pe cîteva țări creșterile se prezintă astfel (în %):

Țara	Export în	Import din
U.R.S.S.	9,3	8,1
R.D.G.	15,0	23,0
Cehoslovacia	—	10,0
Polonia	3,0	13,0
Bulgaria	4,0	13,0
România	—	50,0

În ceea ce privește volumul comerțului ungaro-iugoslav, acesta sporește în cursul anului curent cu 26%; extinderea schimburilor este prevăzută și cu Albania, R. P. Chineză, Mongolia, R.P.D. Coreeană și R. D. Vietnam.

Diferențele — uneori considerabile — între ritmul creșterii importurilor și exporturilor R. P. Ungare din și în țările socialiste se explică prin dorința părții ungare de a echilibra balanța comercială cu aceste țări, în general excedentară în anii precedenți. În cazul schimburilor româno-ungare (a căror valoare totală urmează să crească cu 40% față de 1974), se prevede o echilibrare a balanței pînă la sfîrșitul anului, partea ungară sporindu-și îndeosebi achizițiile de mașini și echipament de transport, agricol, pentru lucrări publice etc. Pentru realizarea obiectivelor prevăzute, la 20 mai a.c. a fost semnat la Budapesta un protocol privind intensificarea schimburilor de mărfuri dintre cele două țări.

Franța: între relansare și șomaj

ÎN LUNA IUNIE cînd mulți absolvenți din Franța vor părăsi

răsi băncile școlilor, numărul tinerilor șomeri va crește substanțial, ajungînd la 700 000. După date oficiale, numărul total al șomerilor se ridică în prezent la 770 000, din care 40% sub 25 de ani. După afirmațiile liderului socialist F. Mitterrand, cifra este în realitate considerabil mai mare, atîngînd 1 milion (fără a-i socoti pe cei care lucrează cu orar redus). După aprecierea primului ministru al Franței, Chirac, șomajul va continua să crească pînă la sfîrșitul anului. Guvernul nu intenționează să adopte măsuri de relansare a economiei pînă ce ritmul inflației nu va scădea sub 16%

Scădere pe piața navlurilor la transportul de petrol

CA URMARE a unei scăderi a navlurilor la petrol, calificată drept „dezastruoasă” de armatori reprezentînd 75% din tonajul mondial al petrolierelor proprietate particulară, participanții la reuniunea din luna mai a.c. de la Tokio a Asociației internaționale a armatorilor independenți (Intertanko) incluzînd și reprezentanți ai marilor finanțe și ai industriei petroliere, au relevat că se găsesc în situația de a contramanda numeroase comenzi pentru noi petroliere, paralel cu sistarea temporară a utilizării unui mare număr de nave și accelerarea casării vaselor vechi.

Potrivit declarației lui Jorgen Jahre, președintele Intertanko, citată de ziarul The Times (14 mai), în ultimele luni au fost anulate comenzi pentru 102 petroliere totalizînd 25 milioane tdr, iar 358 nave au fost retrase pentru moment din circulație, altele urmînd să aibă aceeași soartă în viitorul apropiat.

Potrivit celui mai recent studiu de piață publicat de „Shipping Consultants”, flota de petroliere neutilizată a sporit cu 9 milioane tdr față de luna aprilie, atîngînd 28 milioane tone, previziunile indicînd un total neutilizat de 40 milioane tone în cursul celui de-al doilea semestru al acestui an.

Surplus al ofertei și reduceri de prețuri la fosfați

ÎN TIMP ce în perioada 1964—1973 extracția de fosfați în lume a sporit, în medie cu 7% pe an, în 1974 volumul producției a crescut cu 12%, repartiția ei pe principalii producători fiind urmă-

toarea (estimații pe 1974, în milioane tone):

Total	109,8
din care:	
S.U.A.	41,2
Maroc	14,7
Tunisia	3,9
Ins. Nauru	2,5
Togo	2,5
Senegal	2,0
Sahara occid.	2,0

Sursa: B.I.K.I., nr. 39/1975

Totodată, menținerea cererii pe piața fosfaților a determinat majorarea prețului de export al acestora într-o serie de țări ca Marocul, Iordania, Senegalul ș.a.

Potrivit rezultatelor unui studiu de piață, efectuat de societatea „Dynamichim” și cuprinzînd 31 de furnizori și 150 de principali beneficiari, în ultimele 18 luni prețul fosfaților naturali a crescut de la 14 la 68 dolari per tonă. Se apreciază, totuși, că perspectiva unui surplus al ofertei, de circa 2 milioane tone, pe piața mondială în acest an ar putea să ducă la o reducere a prețului fosfaților naturali cu cel puțin 15% pînă la sfîrșitul anului și la o revenire la prețuri negociate.

În ce privește îngrășămintele fosfatice, prețul lor s-a redus cu 33% de la începutul anului, nivelul actual reprezentînd jumătate din nivelul record atins în septembrie 1974. Se așteaptă ca el să înregistreze o nouă reducere, de 10—15%, în lunile ce vin.

Eroziunea potențialului de hidrocarburi în S.U.A.

CONFORM unor aprecieri publicate de Institutul american al petrolului, rezervele sigure de țifei și gaze ale S.U.A. sînt în scădere. La țifei, volumul acestora era evaluat la 34,25 miliarde barili în decembrie 1974, față de 35,3 mlrd. barili cu un an înainte, iar volumul rezervelor de gaze naturale (în echivalent gaze lichefiate) — la 6,35 mlrd. barili, respectiv cu 109 milioane de barili mai puțin. Evoluția menționată (confirmată și de estimațiile altor instituții de specialitate) are loc în posida faptului că numărul forajelor de prospec-tare efectuate de companiile americane pe teritoriul S.U.A. a crescut în 1974 cu 18,9% față de 1973, anul trecut nefiînd descoperit nici un zăcămint de amploare. În aceste condiții, apreciază specialiștii din institutul amintit, la ritmul actual al extracției rezervele sigure de țifei și gaze ale S.U.A. nu reprezintă decît echivalentul a circa 12 ani de producție.

SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA — PÎRGHIE A SCHIMBURILOR COMERCIALE POLONO-ROMÂNE

În istoria relațiilor economice și comerciale polono-române de după război două date au o importanță deosebită. Este vorba în primul rând de anul 1958, care a marcat inițierea livrărilor reciproce de bunuri pentru investiții, pe o scară apreciabilă pentru totalitatea schimburilor de mărfuri, și în care și-a început activitatea Comisia guvernamentală polono-română de colaborare economică. Cea de-a doua dată este anul 1973, când au fost inițiate lucrările de coordonare a planurilor economice ale celor două țări și, de asemenea, s-au încheiat primele contracte importante de specializare și cooperare.

Se poate afirma că intensificarea colaborării și a schimburilor dintre țările noastre a fost influențată, în principal, de doi factori: modificarea structurii tradiționale a schimburilor de mărfuri prin cuprinderea mașinilor și utilajelor, precum și lărgirea acestei structuri cu mărfurile rezultate din specializare și cooperare. Trebuie doar adăugat faptul că acești doi factori au rezultat din amplele procese de industrializare, împlinite în cele două țări frățești.

Procesele amintite au determinat elementele fundamentale ale schimbului de mărfuri dintre țările noastre. Astfel, exportul polonez cuprinde, printre altele, traulere și motoare de nave, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor și a lemnului, mașini și utilaje pentru construcții și lucrări de drumuri, mașini textile, instalații electrotehnice și utilaje miniere, ca și o serie de materii prime și articole industriale de larg consum. În schimb, România furnizează Poloniei de mulți ani mașini și utilaje ca: material rulant (inclusiv excelențele locomotive Diesel), mașini-unelte, mașini agricole etc., produse petroliere, mobilă și, de asemenea, numeroase produse alimentare. România socialistă este în prezent al 11-lea partener comercial al Poloniei, iar Polonia — al 9-lea partener comercial al României.

După cum se știe, cooperarea în producție oferă deosebite posibilități de stimulare a creșterii volumului schimburilor comerciale reciproce. Numai în cursul anului trecut au fost încheiate 8 acorduri de cooperare și specializare în domeniul producerii unor materii prime, al industriei chimice, constructoare de mașini și navale. O deosebită importanță pentru viitorul colaborării economice dintre Polonia și România au acordurile de lungă durată sau cuprinzând clauze de prelungire pe termen lung. Acestea sînt: acordul privind livrările de cupru și semifabricate din cupru între anii 1974—1985 din Polonia, în contrapartidă cu livrări echivalente de aluminiu și semifabricate din aluminiu din România; acordul similar privind livrarea de cărbune cocsificabil din Polonia, în contrapartidă cu produse petroliere, petrochimice și siderurgice din România; acordul privind specializarea și livrările reciproce de antidăunători pînă în anul 1980; acordul privind specializarea bilaterală în producția de articole farmaceutice în anii 1973—1975 (cu posibilitatea de prelungire pînă în anul 1980); acordurile de specializare și cooperare în domeniul mașinilor-unelte, al navelor ș.a.

La recenta sesiune, a X-a, a Comisiei guvernamentale polono-române de colaborare economică au fost semnate o serie

de noi acorduri, printre altele în domeniul industriei constructoare de mașini și chimice, iar în viitorul apropiat ambele părți prevăd semnarea a peste 20 de acorduri, mai ales în industria constructoare de mașini electrice, care — după cum se știe — este una dintre cele mai moderne ramuri economice. Se prevede ca schimburile comerciale polono-române să crească în cincinalul următor la peste 2 miliarde ruble, ceea ce va reprezenta o creștere de circa 2 ori comparativ cu prevederile actualului cincinal. Totodată, se preconizează ca

Asemenea utilaje poloneze pentru construcții sînt prezente la numeroase târguri internaționale

ponderea mașinilor și utilajelor în schimburile reciproce să reprezinte minimum 50%, din care livrările în cadrul specializării și cooperării — circa 25%.

Trebuie menționat faptul că, pe lângă asemănarea structurilor economice și a nivelului tehnic realizat, există încă o premisă care favorizează dezvoltarea relațiilor polono-române în domeniul producției. Mă refer la similitudinea strategiilor de dezvoltare ale celor două țări, constind, între altele, în considerarea comerțului exterior și — mai cuprinzător — a colaborării economice internaționale drept unul dintre factorii de bază care dinamizează dezvoltarea economică și stimulează progresul tehnic. Realizarea acestei strategii în perioada 1971—1974 a avut ca rezultat în Polonia creșterea venitului național aproape cu 50%, iar a producției industriale — cu peste 50%. Concomitent s-a înregistrat un ritm foarte înalt al dezvoltării comerțului exterior (în medie cu 21,5% pe an), precum și creșterea cu peste 60% a fondurilor fixe din industrie, în condițiile unei apreciable diminuiți a vechimii lor. După cum este știut, procese similare au loc în România socialistă.

Partea polonă dorește să participe activ la sporirea ponderii României frățești în diviziunea internațională a muncii; există multe domenii care oferă posibilități de cooperare neexploatate încă, deși sînt interesante. România a obținut rezultate însemnate în domeniul petrochimiei, în construcțiile de mașini și de locuințe, în arhitectură, în construirea de obiective hoteliere și turistice, în producția de aparatură și echipament medical. La rîndul ei, Polonia a atins nivelul mondial de modernizare în producția de mașini și utilaje pentru construcții și lucrări de drumuri, de sisteme de automatizare pentru mine, în proiectarea și construirea de nave și echipament naval. Acestor ramuri de producție le revine rolul de a deveni domenii de bază în cooperarea în producție polono-română, ceea ce ar putea aduce avantaje însemnate ambelor părți interesate.

Problema cooperării industriale este strîns legată de alte două probleme: cea a colaborării tehnico-științifice și cea a informării economice reciproce. Întreprinderea unor acțiuni efective de cooperare presupune existența unui program comun de cercetări și studii tehnico-științifice de lungă durată și — într-o măsură mult mai mare — a fluxului sistematic de informații referitoare la realizările economice și tehnologice ale partenerului. În ceea ce privește relațiile româno-polone, în acest domeniu rămîn încă destule de făcut. Cu toate că în practică au fost inițiate multe teme comune de cercetare, totuși această colaborare a avut pînă acum un caracter mai degrabă sporadic; în momentul în care intră în joc cooperarea, activitatea de cercetări comune trebuie să capete un caracter sistematic, să se desfășoare conform unui program elaborat în comun. Același lucru se poate spune despre cunoașterea reciprocă a realizărilor și posibilităților economice. Participarea de pînă acum a părții române la Tîrgul internațional de la Poznan, precum și participarea Poloniei la Tîrgul internațional de la București ar putea fi în momentul de față lărgite prin alte forme de promovare, încît aceasta să devină un dialog economic de lucru, permanent.

Avînd în vedere rolul ce revine — în domeniul informării și promovării acțiunilor cu caracter economic — colaborării dintre Camera Poloneză de Comerț Exterior și Camera de Comerț și Industrie a R.S. României, precum și sarcinile ample în domeniul schimburilor reciproce, prevăzute pentru cincinalul următor, cele două instituții au semnat recent un acord privind extinderea acestei colaborări. Acordul deschide calea stabilirii unor canale permanente pentru fluxul de informare economică, constituind un important pas înainte față de situația existentă pînă acum.

Realizarea acestui acord va contribui la extinderea și adîncirea relațiilor bilaterale ce unesc economiile țărilor noastre, activitatea ambelor Camere constituind un aport remarcabil la dezvoltarea viitoare a relațiilor economice dintre Republica Populară Polonă și Republica Socialistă România.

dr. Włodzimirz WISNIEWSKI
președintele Camerei Poloneze
de Comerț Exterior

OMNIA

BRATISLAVA

APARATE ȘI ECHIPAMENTE MENAJERE

- Frigidere cu compresor
- Mașini de spălat
- Mașini de spălat veselă
- Robinetărie pentru apartamente
- Căzi emailate
- Aparare pentru încălzit

- Mașini de tricatat și de cusut
- Radio-receptoare
- Televizoare
- Magnetofoane-dictafoane
- Lanterne de buzunar și corpuri de iluminat
- Articole de camping

APARATE PENTRU MANIPULARE ȘI RIDICARE RULMENȚI ȘI LAGĂRE NETEDE.

OMNIA, 899 32 Bratislava
 Dunajská 4
 R. S. Cehoslovacă
 Telex : 92226, 92227

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

Curs central 1973	Curs la 20.V. 1975	23.V. 1975	Abatererea ¹⁾ în % a cursului valutei în ziua de 23.V.1975 față de:	Abatererea ²⁾ în % în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioade 28.XII.1973-23.V.1975 -
Marcă vest-germană	2,66904	2,6990	2,3495	2,3340 +14,35 +15,64 -13,52
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5130	2,4850 +36,23 +30,78 -23,54
Yenul japonez	308,0	280,20	291,90	290,90 + 5,88 - 3,68 + 3,82
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4060	2,4020 +15,78 +17,65 -15,00
Francul belgian	40,334	41,10	34,90	34,69 +16,27 +18,47 -15,60
Lira italiană	523,50	607,0	626,60	623,80 -16,08 - 2,69 + 2,77
Lira sterlină ²⁾	2,8952	3,3250	2,3045	2,3242 -19,72 -0,005 + 0,003
Francul francez	4,60414	4,7025	4,0550	3,9980 +15,16 +17,62 -14,98
Prețul aurului la Londra ³⁾		103,87	166,75	172,60

1) + revalorizare (sprețiere de fapt); - devalorizare (desprețiere de fapt); 2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul fixing.

ÎN PERIOADA 20-23 mai a.c. pe piețele valutare internaționale a continuat să existe o atmosferă de tensiune și incertitudine, caracterizată prin oscilații relativ importante ale cursului principalelor valute capitaliste. Cursul dolarului și al lirei sterline a continuat să slăbească în special față de francul francez și într-o anumită măsură și față de celelalte valute capitaliste.

Slăbirea cursului dolarului s-a datorat atât factorilor legați de

evoluția și perspectivele nesatisfăcătoare ale economiei americane cât și noilor manifestări de scădere a dobânzilor în S.U.A. în urma recente reduceri a taxei oficiale a scontului în această țară. Astfel, unele mari bănci americane au redus dobînda preferențială (prime rate) la 7,25% și chiar la 7%, existînd aprecieri că această dobîndă ar putea să scadă chiar sub 7% în vederea încurajării pe această cale a procesului de reînviore a economiei. Aprecierile în sensul că balanța comercială a S.U.A. în luna aprilie a.c. ar prezenta un deficit a influențat de asemenea negativ poziția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Față de francul francez cursul dolarului s-a situat la un moment dat la nivelul cel mai scăzut din ultimele 22 luni (1 dolar = 3,9925 franci), fapt ce a determinat Banca Franței să intervină pe piață pentru a sprijini cursul dolarului. Numai în ziua de 20 mai a.c.

Nivelul orientativ al dobânzilor pe piața eurovalutelor în perioada 17-21 mai 1975 (nivel minim și maxim).

Anglia ^{x)}	10%	Italia	8%	Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 25 mai 1975
Austria	6%	Japonia	8,50%	
Belgia	7%	Luxemburg	7%	
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%	
Danemarca	8%	Olanda	6%	
Elveția	4,50%	Suedia	7%	
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6%	
Franta	10%	Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)		
R.F.Germania	4,50%			
Israel	6%			

comerciale trebuie să le constituie la banca centrală, prin efectul lor asupra dobânzilor pe piața monetară vest-germană — au contribuit, mai ales spre finele perioadei analizate, la o anumită stabilizare a cursului dolarului față de moneda vest-germană.

Recenta reducere a taxei oficiale a scontului în Elveția a contribuit la rîndul său la o anumită stabilizare a cursului dolarului și față de francul elvețian.

Teodor GIURGIU

DATE DE PROGNOZĂ

Perspectivile comerțului mondial

Tabelul nr.1

	Volumul (miliarde dolari, în prețurile din 1970)		Cresțerea medie anuală în % în perioada 1970-1980	Pondere în venitul național (a 100)	
	1970	1980		1970	1980
Exporturile	311	640	7,5	8,7	10,7
Turismul mondial	15	50	12,4	0,5	1,1

INTR-O încercare de sinteză a prognozelor elaborate în diferite țări din lume cu privire la evoluția comerțului mondial pînă la sfîrșitul actualului deceniu, publicată în revista polonă „Gospodarka planowa”, se apreciază că ritmul de extindere a exporturilor îl va depăși pe cel al creșterii veniturii naționale (însumat). Totodată, expansiunea exporturilor va fi — la rîndul ei — depășită ca ritm de sporirea volumului vânzărilor efectuate de către companiile internaționale în afara granițelor țării în care-și au sediul. Dar cel mai rapid se dezvoltă comerțul invizibil sub forma activităților turistice, volumul încasărilor respective ar-

mind să se mărească în actualul deceniu de circa 3,3 ori (vezi tabelul nr. 1).

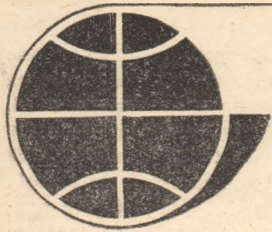
Concomitent au loc modificări în structura exporturilor mondiale, prognozele ajungînd la concluzia că tendințele manifestate anterior se vor menține și în perioada pînă în 1985. Datele din tabelul nr. 2 ilustrează scăderea în continuare a ponderii valorice a materiilor prime, produselor alimentare și combustibililor — în ansamblu, de la 36,7% în 1970 (sau 50% în 1955) la 24,3% în 1985. În mod corespunzător crește participarea altor grupe de mărfuri, respectiv articolele chimice, mașinile și utilajele, alte produse industriale. De remarcă că cea mai rapidă

Tabelul nr.2

Structure exportului	1970	1985
Total export	100,0	100,0
din care:		
- materii prime	11,6	7,1
- produse alimentare	15,8	10,5
- combustibili	9,3	6,7
- articole chimice	7,6	9,4
- mașini și utilaje	27,3	37,3
- alte mărfuri industriale	28,4	29,0

expansiune în decurs de trei decenii o cunosc exporturile de mașini și utilaje, a căror pondere urmează să se majoreze de la 18,7% în 1955 la 37,3% în 1985, aceasta devenind cea mai importantă grupă de mărfuri în cadrul comerțului internațional.

N. P.

Un nedorit loc I

Charles Heidsieck un champagne qui aime se faire appeler par son prénom.

FRANȚA ocupă un nedorit loc I în lume în ce privește consumul de alcool raportat la numărul de locuitori — a precizat recent ministrul sănătății al acestei țări, doamna Simone Veil. Efectele acestei „supremații” (pe locurile următoare situându-se Portugalia și Italia) sînt dintre cele mai nefaste. Peste 3 milioane de cetățeni francezi suferă de alcoolism cronic. În 1973, 20 000 de persoane au decedat de alcoolism și ciroză. Pe lista neagră a reverberațiilor acestui fenomen — prezentată de Simone Veil — figurează și alte cifre elocvente: 15% din accidentele de muncă și 17% din

crime au o legătură cauzală directă cu alcoolismul căruia îi revin, de asemenea, 10% din accidentele de circulație. În totalul consumurilor alcoolice ale Franței, vinul deține o pondere de 70%.

„Medalii” în cursa rentabilității

CRIZA economică, accentuată în anul 1974, și neliniștea care persistă în lumea occidentală în momentul de față privind evoluția costurilor energiei și ale materiilor prime, a prețurilor de desfacere, a beneficiilor, toate acestea pun din plin problema competiției între țări și întreprinderi și a rentabilității diferitelor ramuri, subramuri, produse în comparație cu alte țări producătoare și exportatoare. Din clasamentul alăturat, întocmit de revista „L'Expansion” se pot vedea, pe țări și ramuri industriale, cîștigătorii de „medalii” (1,2,3) care evidențiază rentabilitățile cele mai mari: Anglia cu cîte 3 medalii (1,2,3) la textile și la alimentație; Franța cu cîte 2 medalii (1,3) la produsele pneumatice, construcții de locuințe, comerț. Franța se situează pe locul 1 la automobile, siderurgie, mecanică, iar Anglia la chimie, farmacie și cosmetică, metale neferoase etc.; R.F.G. nu apare în clasament cu nici o medalie de aur și cu foarte puține de argint și bronz, iar Italia nu are nici un fel de medalie...

Intrucît „deșertul” crizei economice occidentale nu a fost încă traversat, dețină-

	Marea Britanie	Franța	R. F. G.	Alte țări
Automobile		①	② ③	
Echipamente auto	①	②	③	
Produse pneumatice	②	① ③		
Chimie	① ②		③	
Farmacie-cosmetică	① ③	②		
Textile	① ② ③			
Siderurgie		①	③	② (Lux)
Metale neferoase	①	③		② (Belg)
Mecanică	②	①		③ (Elveția)
Construcții electrice	① ②			③ (Suedia)
Hirtie-carton	②	③		① (Suedia)
Construcții și lucrări publice	②	① ③		
Comerț	②	① ③		
Alimentație	① ② ③			
Total medalii	19	13	5	5

tori de capital și interese în diferitele ramuri și țări își pun întrebări în legătură cu rezultatele viitoare ale cursei rentabilității care prezintă obstacole încă neprevăzute.

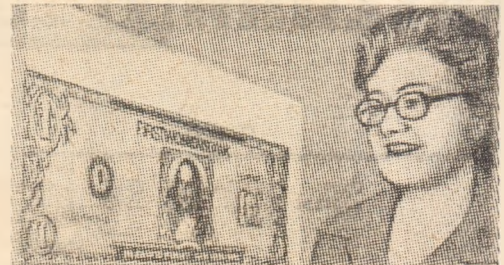
U.R.S.S.: pașii automaticii

EXTINDEREA și adîncirea automatizării proceselor tehnologice, a mecanizării lucrărilor care necesită un efort fizic deosebit constituie principala orientare în ridicarea productivității muncii în industria U.R.S.S. — factor pe seama căruia urmează să se obțină în actualul cincinal 87—90% din sporul producției industriale.

Un rol important în progresul automatizării revine elaborării și aplicării sistemelor automatizate și automate de conducere a proceselor tehnologice (S.A.C.P.T.), cu ajutorul mașinilor electronice de calcul. Pentru perioada 1971—1975 a fost prevăzută crearea a circa 700 de S.A.C.P.T., din care 417 funcționau deja la începutul acestui an, îndeosebi în sectorul energetic, în industria chimică și petrochimică, în metalurgie. Practica a demonstrat eficiența lor superioară, investițiile necesare amortizîndu-se — în medie — în 1, 2 ani. După opinia specialiștilor, introducerea pe scară largă a S.A.C.P.T. în economia Uniunii Sovietice necesită în continuare o serie de lucrări pregătitoare, cum sînt: stabilirea nivelurilor raționale de automatizare a proceselor și agregatelor, a ritmului în care să fie introduse aceste sisteme, fixarea unor norme specifice diferențiate privind investițiile pentru automatizare, precum și tipizarea proceselor tehnologice și a utilajelor respective (ținînd seama de cerințele automatizării).

Dolari „Mona Lisa”

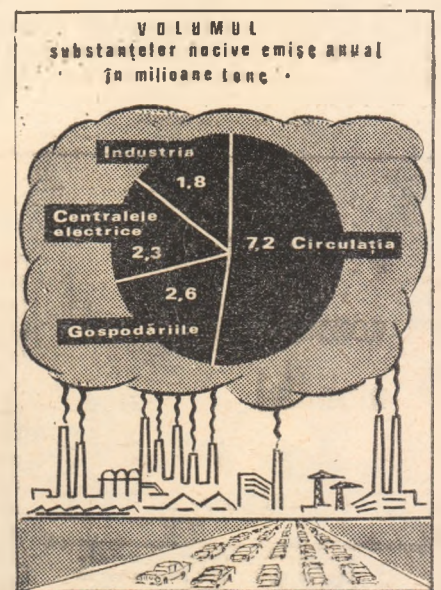
DUPĂ cum relatează „International Herald Tribune”, în curînd vor apărea pe piața financiară americană „dolari” cu chipul arhicunoscut, pictat de Leonardo da Vinci, al Monei Lisa. Este vorba de biletele de bancă pe care le va emite First Women's Bank, prima bancă a femeilor, care va lua ființă în toamna acestui an și

care va avea ca obiectiv principal efectuarea de operațiuni financiare cerute de clientela feminină. Dealtfel președintele acestei bănci este tot o femeie (din ilustrație), pe numele său Madeline McWhinney. Noua bancă dorește să facă o concurență redutabilă băncilor „tradiționale” care nu țin seama de structura clientelei și de psihologia ei.

Responsabilii poluării

SUBSTANȚELE nocive care poluează atmosfera, constată publicația vest-germană VDI-Nachrichten, însumează anual circa 200 kg pe fiecare locuitor al R.F.G. Dar, oarecum surprinzător, din totalul de 14 milioane tone anual, numai 13% se datorează industriei, cum se poate vedea din grafic. Cea mai mare pondere printre responsabilii poluării o deține circulația, emisiunea de gaze de eșapament reprezentînd un volum de circa 3 ori mai mare decît cel al substanțelor nocive datorate centra-

lelor electrice sau gospodăriilor. Datele globale citate nu pot firește să arate cum se diferențiază gradul de poluare pe teritoriul țării, în funcție de climă, densitatea circulației, gradul de industrializare, combustibilul folosit de centralele electrice etc.

Sistemul de cotaire a valutei efective in R.S. România

In conformitate cu art. 32, lit. g, al Statutului Băncii Române de Comerț Exterior, aprobat prin H.C.M. nr. 1485 din 6 iulie 1968, B.R.C.E. stabilește regimul de cumpărare a valutei străine efective (adică al biletelor de bancă și monedelor metalice străine avind putere circulatorie în țara de origine).

Valutele efective ale țărilor nesocialiste care nu sint cuprinse în lista de cursuri a Băncii Naționale a Republicii Socialiste România pentru valutele în cont nu se cumpără în principiu. Ele pot fi totuși primite pentru a fi trimise la valorificare pe o piață externă (Elveția — Zürich), decontându-se ulterior cedentului contravaloarea în lei la cursul oficial cu prima de 141,45% a valutei (franci elvețieni) care a rezultat din această valorificare.

Se cumpără imediat (ferm) numai valutele efective ale țărilor nesocialiste pentru care există o cotație a cursului valutei în cont, precum și valuta R.S.F. Iugoslavia. Valutele efective respective se impart în două grupe:

a) Valutele efective care pot fi trimise în țara de origine, pentru ca ele să fie creditate într-un cont convertibil sau într-un cont de cliring (conform prevederilor regimului valutar din țările monedelor respective, sau ale regimului convențional de plăți cu țara noastră), sint cumpărate imediat (ferm) în mod nelimitat, la cursul oficial cu prima de 141,45% stabilit pentru valuta respectivă în cont. În această categorie intră: lira sterlină, șilingul austriac, dolarul canadian, coroana daneză, francul elvețian, francul francez, marca vest-germană, coroana norvegică, cu excepția bancnotelor de 500 și 1000 de coroane norvegiene, florinul (guldenul) olandez, dolarul S.U.A., coroana suedeză și marca finlandeză.

b) Valutele efective care nu pot fi trimise în țara de origine pentru ca sumele respective să fie creditate într-un cont convertibil, sau într-un cont de cliring, se cumpără de asemenea imediat (ferm) în mod nelimitat, dar nu la cursul oficial în vigoare pentru valuta respectivă în cont, ci la anumite cursuri speciale de cumpărare (plus prima de 141,45%). Categoria acestor valute efective străine cuprinde valutele nesocialiste din lista de cursuri pentru valutele în cont a Băncii Naționale a Republicii Socialiste România, cu excepția celor de la litera a de mai sus.

În ceea ce privește dolarul iugoslav efectiv, el se cumpără imediat (ferm) numai în limita sumei admise de persoană la export de către autoritățile iugoslave, la cursul oficial cu prima de 141,45%.

Cursul special de cumpărare în lei nu are la bază cursul oficial al valutei respective în cont, ci cotația pe piața externă (Elveția — Zürich) a biletelor de bancă, care de regulă este inferioară parității monedei considerate, din care se scade 3% pentru acoperirea eventualelor diferențe de curs și a spezelor necesitate de trimiterea la valorificare în străinătate (Elveția — Zürich) a valutei respective. Cotațiile pe piața Zürich sint consemnate în listele de cursuri pentru valutele efective care se primesc de la băncile elvețiene.

Modificarea cursului special în lei se face: lunar, atunci cind se constată variații în listele de cursuri primite din Elveția de cel puțin 2% în plus sau în minus, față de cursul inițial de bază; în orice moment, atunci cind cursul la Zürich scade sub 3% față de cursul inițial de bază

Gh. DANIELOPOLU

nici între persoane particulare ca atare. Statutul C.I.J. prevede că jurisdicția sa nu este obligatorie întrucît ea poate judeca numai acele litigii asupra cărora există asentimentul tuturor părților în diferend, hotărîrile sale fiind în acest caz obligatorii. Cu alte cuvinte, o caracteristică fundamentală a activității C.I.J. constă în aceea că nu are competență să judece de- zît cauzelor pe care statele au convenit să i le supună. Acest organ nu are dreptul să examineze probleme de competență internă a statelor. La cererea O.N.U. sau a instituțiilor sale specializate Curtea dă avize consultative în probleme juridice. Carta O.N.U. indică drept părți la Statutul Curții toate statele membre ale O.N.U., putînd deveni de asemenea părți toate statele care acceptă statutul C.I.J.

Țigări

Vlad Romanescu, Rimnicu Sărat. Producția de țigări continuă să progreseze — poate mai lent, dar constant (în perioada 1971-1973 într-un ritm mediu anual de circa 4%). Cel mai mare producător mondial rămîn S.U.A. (644,2 miliarde țigări în 1973, din care 41,5 miliarde pentru export). În 1973 consumul de țigări în S.U.A. era de 4157 bucăți pe locuitor. Dintre țările nesocialiste, pe locurile următoare se situau Japonia (267,8 miliarde), Anglia și R.F.G. Printre țările care dezvoltă intens în prezent această producție se numără Olanda, Pakistan, Filipine, Brazilia.

Experții constată că se accentuează orientarea consumatorilor către țigările cu filtru, care reprezintă un mult de trei pături din producția de țigări a unui mare număr de țări. Dar chiar și cu filtru — așa cum au atras atenția cercetările recente — nocivitatea țigărilor rămîne foarte ridicată.

Comerț și dezvoltare

Vasile Ladariu, Iași — 1) Cea de a patra Conferință mondială pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD) va avea loc la Nairobi, capitala Kenyei, în luna mai 1976. Precedentele conferințe mondiale avuseseră loc la Geneva, New Delhi și Santiago de Chile în 1964, 1968 și respectiv 1972. 2) Primul secretar general al UNCTAD (1964—1969) a fost economistul argentinian Raúl Prebisch, după care a urmat Manuel Perez-Guerrero, din Venezuela. Actualul se-

cretar general al UNCTAD este Gamani Corea, cunoscut economist din Sri Lanka. Născut în 1925, la Colombo, a făcut studii universitare în orașul natal, apoi în Anglia — la Cambridge și la Oxford.

Autoturisme

Anca Lăzărescu, București — 1) Reflex al actualelor dificultăți în desfacerea automobilelor (care după părerea lui Umberto Agnelli, directorul general al firmei „Fiat“, nu vor dispărea înainte de 1976), marile firme automobilistice vest-europene s-au angajat pe calea diversificării, fără a renunța la profitul lor de bază. Astfel, „Regia Renault“ s-a lansat în producerea de biciclete, motoare și în construcția de utilaje, în vreme ce „Fiat“ se orientează spre lucrări de infrastructură: șosele, poduri, spitale, amenajări turistice, transporturi.

2) În condițiile actuale recesiuni, pentru a asigura o anumită reducere a investițiilor, și deci a prețului de cost, are loc o restrîngere a gamelor de fabricație. Astfel, „Fiat“ își construiește strategia pentru anii următori în jurul a două modele de bază — unul mic și altul mijlociu, concepute însă pentru o durată de funcționare mai mare.

3) Disponem de date pe exemplul Franței. Potrivit revistei L'Expansion (aprilie 1975), durata medie de viață a unui autoturism este în această țară de ordinul a zece ani, cu un parcurs mediu anual de circa 11 500 km, considerat mai scăzut decît în alte țări vest-europene.

Interpol

Cecilia Mașut, Sinaia — 1) Conferința mondială organizată cu prilejul Anului internațional al femeii va avea loc la Ciudad de Mexico între 19 iunie și 2 iulie a.c. 2) „Interpol“ este de fapt adresa telegrafică, devenită în 1956 denumirea prescurtată oficială a Organizației internaționale a poliției criminale, cu sediul în suburbia pariziană St. Cloud. Ea numără în prezent printre membrii săi 117 țări (între care și România), care colaborează pentru îndeplinirea scopurilor pentru care a fost creată organizația, în conformitate cu principiul respectării suveranității naționale a fiecărei țări.

Printre infracțiunile care fac obiectul urmăririi prin Interpol se numără furtul, jaful armat, crimele, deturnările, fraudele financiare și bancare, falsificarea de titluri și documente, falsificarea de bani, traficul de droguri etc.

F.M.I.

Mircea Sbierea, Tirgoviște — Reuniunile anuale ale Fondului Monetar Internațional au loc doi ani la rînd în capitala americană — unde se află sediul F.M.I. — iar în al treilea an în capitala unei alte țări membre, potrivit tradiției în luna septembrie. De fapt este vorba de sesiuni comune ale Consiliului guvernatorilor F.M.I. și ale Consiliului guvernatorilor Băncii Mondiale. Reuniunea din acest an este programată a avea loc, ca și cea de anul trecut, la Washington, și anume între 1 și 5 septembrie. Acum doi ani reuniunea anuală a F.M.I. se desfășurase în capitala Kenyei, Nairobi.

În ce privește punctul de vedere al României în problemele ce formează obiectul activității F.M.I. — ca instituție specializată din sistemul O.N.U. în care țara noastră a devenit membră în decembrie 1972 — vă rugăm să consultați în special nr. 18/1974 al „Revistei Economice“.

O descriere amplă a obiectivelor și a mecanismului de funcționare al F.M.I. găsiți în revista „Viata economică“ nr. 2/1973.

Laborator spațial

A. Georgescu, Ploiești — 1) Laboratorul orbital Spacelab construit de S.U.A. în colaborare cu unele țări vest-europene va fi astfel conceput încît să poată adăposti oameni de știință care nu au făcut decît un antrenament limitat, de cîteva luni, pentru zborul în cosmos. N.A.S.A. nu exclude eventualitatea ca unele din echipajele care vor zbura și vor lucra în acest laborator spațial să fie feminine. La centrul spațial din Huntsville, Alabama, patru femei — conducătoarea grupului fiind o matematiciană, Doris Chadler — se antrenează în acest scop de la jumătatea anului trecut. Se crede că primele femei americane vor zbura în spațiul cosmic după 1980. Prima femeie care a zburat în cosmos a fost sovietica Valentina Tereshkova, în 1963.

2) Spre deosebire de autovehiculele de multe alte mărci produse în Occident, aflate în prezent în stocuri din cauza crizei care a cuprins o bună parte a lumii occidentale, pentru luxuoasele limuzine „Rolls-Royce“ cu patru uși continuă să existe o perioadă de așteptare de doi ani pentru satisfacerea comenzii. Peste jumătate din producția firmei engleze amintite este destinată exportului.

Curtea Internațională de Justiție

G. Stănculescu, Giurgiu — Curtea Internațională de Justiție — căreia i-a fost supus recent litigiul privind Sahara Occidentală — este principa-

lul organ judiciar al O.N.U. Ea are sediul la Haga și este alcătuită dintr-un corp de 15 judecători independenți aleși în mod separat de Adunarea Generală a O.N.U. și de Consiliul de Securitate ținîndu-se seama și de criteriul cetățeniei (nu pot fi doi judecători de aceeași cetățenie). În competența C.I.J. intră numai litigiile interstatuale. În fața Curții nu pot fi aduse litigii între particulari și state și

Cerințe economice obiective

(Urmare din pag. 2)

consumul populației. Alte ramuri industriale și anume, industria extractivă, metalurgică, a materialelor de construcții, a iernului, a hirtiei, a sticlei, ceramicii ș.a. își aveau baza de materii prime în Transilvania; produsele lor găseau piețe de desfacere în vechea Românie.

Cu toate încercările de a frâna relațiile comerciale ale provinciei de peste munți cu vechea Românie și de a orienta schimburile economice spre zonele vestice ale imperiului, tendința accentuată după instaurarea dualismului austro-ungar, între anii 1867—1872, valoarea mărfurilor trimise din Transilvania în România a crescut de la circa 4 677 700 florini la 5 828 636 florini, iar a celor primite aproape s-a dublat, și anume de la 8 200 000 florini la peste 15 022 000 florini⁴⁾. Sporirea substanțială a schimbului de mărfuri se explică prin intensificarea dezvoltării capitaliste a Transilvaniei și vechii României în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Statisticile oficiale — după cum rezultă din unele documente ale vremii — nu au reflectat însă întreaga amploare a comerțului cu România, deoarece cantități importante de mărfuri nu erau transportate peste Carpați prin punctele de vamă ofi-

cială, nefiind deci înregistrate. În aceleași documente, se atestă că prin munții Carpați era un continuu „du-te-vino de păstori și negustori”. De aceea, se poate aprecia, fără a greși, că valoarea mărfurilor schimbate între Transilvania și vechea Românie, era mai mare decât cea calculată după datele oficiale.

În ciuda faptului că Transilvania era sub ocupația habsburgilor, iar România era încă dependentă (până în 1877) de imperiul otoman, schimbul de mărfuri dintre ele avea un caracter constant și dens, iar comunitatea de viață economică continua să se dezvolte.

⁴⁾ Atât cifrele absolute cit și procentele menționate au fost calculate pe baza datelor statisticii oficiale maghiare. La întocmirea calculului s-au folosit următoarele izvoare: „Hivatalos Statisztikai Közlemenyek” Kiadja a Foldmvelés-Ipar-es Kereskedelmügyi Magyar Kiralyi Miniszterium Statisztikai Osztalya. I Evfolyam IV. Fuzet. Pesten. 1863 (Comunicări statistice oficiale. Editate de Ministerul Agriculturii, Industriei și Comerțului al Regatului Maghiar. Secția Statistică, anul I, caiet IV, 1863), p. 60—111; Ibidem, an III, caiet I, 1870, p. 108—159; Ibidem, an IV, caiet III, 1871, p. 196—235; Ibidem, an V, caiet III, 1872, p. 114—159; Ibidem, an VI, caiet V, 1873; Ibidem, an VII, caiet IV, 1874, p. 192—255.

Centrala industrială

(Urmare din pag. 15)

4. **Matemata și logica**, ocupă locul patru și, totodată, în structură, locul trei atât în cazul tehnologiilor, cât și în cel al mașinilor, utilajelor, instalațiilor și aparatelor.

5. **Cercetarea geologică**, ocupă locul 5 în clasamentul general, ea fiind orientată în special spre descoperirea de noi surse energetice și noi combustibili, spre noi rezerve de combustibili și surse de energie convențională. De altfel, 14 din cele 20 de solicitări exprimate pentru această ramură au tocmai acest obiectiv. 6. În sfârșit, locul șase în clasament, îl ocupă **biologia** ea fiind implicată atât în realizarea de noi tehnologii cât și în realizarea de noi materii prime și materiale.

Evident, ierarhizarea rezultată din datele anchetei are un caracter foarte relativ, ținând seama de subiecții care au făcut alegerile și zonele lor de interese. De exemplu, privind lucrurile dintr-o altă perspectivă, pe primul loc s-ar putea situa biologia sau noile discipline ca biofizica și biochimia. De asemenea, în realizarea descoperirilor științifice, a noutăților tehnice (invenții) intervin practic mult mai multe domenii ale cercetării științifice. Oprindu-ne la principalele ramuri ale științei, implicate mai mult în realizarea descoperirilor, am vrut de fapt să subliniem că este necesară orientarea din timp a cercetării, alegerea obiectivelor de mare importanță, stabilirea priorităților, concentrarea rațională, a capacităților materiale și umane disponibile spre valorificarea cât mai superioară a resurselor pe care le avem.

Interesantă ni s-a părut și depistarea măsurii în care principalele ramuri industriale trebuie să fie implicate în realizarea efectivă a descoperirilor științifice, apreciate ca probabile pentru perioada 1976—1990. Analiza întreprinsă a permis întocmirea tabelului nr. 10 și, totodată, sublinierea următoarelor concluzii principale:

(a) **Industria electronică, construcțiile de mașini și utilaj tehnologic, chimia**, sînt în primul rînd chemate să-și aducă un substanțial aport în realizarea de noi tehnologii în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

(b) **O dezvoltare corespunzătoare a electronicii, energiei, electrotehnicii, construcțiilor de utilaj tehnologic și mașini, metalurgiei**, implică necesitatea realizării de mașini, instalații, utilaje și aparate noi, pentru susținerea introducerii și difuzării largi a progresului tehnic și tehnologiilor avansate.

(c) **O participare masivă implică din partea energiei, electrotehnicii și chimiei**, dar și din partea industriei alimentare, ușoare, a agriculturii etc., realizarea de noi materii prime și materiale capabile să le înlocuiască pe cele scumpe și deficitare și să contribuie la reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, creșterea de noi surse energetice.

(d) **Sarcini importante revin, în special, industriei ușoare, construcțiilor de mașini, chimiei, industriei alimentare și metalurgiei, în realizarea de noi produse și noi utilizări ale produselor existente.**

(e) Luînd în considerare nivelul indicatorului „număr total de solicitări exprimate” pentru realizarea descoperirilor științifice estimate ca probabile în intervalul 1976—1990, observăm că ierarhia principalelor ramuri industriale implicate este următoarea: 1 — industria electronică; 2 — energetica și electrotehnica; 3 — chimia; 4 — industria constructoare de utilaj tehnologic și de mașini pentru diverse ramuri ale economiei naționale.

★

Ultima parte a anchetei va prezenta, în numărul viitor, alături de concluziile sintetice, și o serie de aspecte în legătură cu capacitatea de creativitate și inovație și căile de stimulare.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul nr.-ului 22 din 30 mai 1975

— Cerințe economice obiective ale desăvîrșirii unității statului național român (I) (dr. Ioan Tiberian) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Ancheta „R.E.” — Productivitatea muncii în procesul creșterii economice (II) (Stere Gioga, B. Pădure) 3

— Studii-analize: Rezerve potențiale pentru reducerea cheltuielilor de producție (Maria Ioniță, Ion Diăghici) 7

— Agricultură: În sprijinul aplicării corecte a acordului global-tarifelor diferențiate (prof. univ. dr. Sabin Nica-Sirbești, asist. univ. Arghir Năstase) 10

— Ecouri la materialele publicate în „R.E.” 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Ancheta „R. E.”. 32 de directori generali despre: Centrala industrială în perspectiva — 1990 (III) (Iulian Bădin) 13

TEORII ● IDEI

— Ideologie — politică — educație. Orînduirea socialistă — un nou sistem de valori economice, sociale și umane (lect. univ. Ivan Iosep, lect. univ. Marian Gri-gore) 16

— Conceptul de conducere a dezvoltării economico-sociale în România (prof. univ. Alexandru So-baru) 18

— Școli ● curente ● economiști: Firmele multinaționale în dezvoltarea economiștilor occidentali (dr. Constantin Bichi) 20

— Recenzii. Mircea Malița: Idei în mers (prof. dr. Nicolae Belli) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Țările în curs de dezvoltare la jumătatea Deceniului (George Popescu) 23

— Tendințe ● conjuncturi 26

— Specializarea și cooperarea — pirghie a schimburilor comerciale polono-române (dr. Wlad-zimierz Wisniewski) 27

— Piața monetară internațională 29

— Mondorama 30

— Curier 31

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Virgiliu Anghelescu (secretar general de redacție), Stere Gioga, Ioniță Olteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația: Calca Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Combinatul Minier „SUCEAVA“ Gura Humorului

telefon: 116, 203, 376, 416, 540

ANGAJEAZĂ

muncitori mineri calificați sau necalificați, în vîrstă de 18-50 ani, apți pentru munca în subteran.

Unitatea asigură posibilități de calificare în meseria de miner și alte meserii specifice, prin cursuri de gradul I și II.

Pentru muncitorii mineri calificați sau după absolvirea cursurilor de calificare, unitatea asigură cazare familiilor în apartamente cu încălzire centrală, în centrele miniere Ostra și Broșteni. Pentru tineri și muncitori necalificați, se asigură cazare în cămine de nefamiliști.

Angajații beneficiază de 3 mese la cantină contra-cost, decontarea transportului la angajare, echipament de uzură și protecție conform normativului.

Retribuția se asigură în acord, după cum urmează:

Specialitatea	Retribuție tarifară lunară	Spor special (la sută)	Spor de noapte (la sută)	Spor de progresi- vitate	Ciștig mediu lunar
Muncitori necalificați pentru subteran	1 757 - 2 150	10	15	350	2 400
Mineri	2 626 - 3 060	10	15	650	3 800
Ajutori mineri	2 320 - 2 728	10	15	550	3 550

Informații suplimentare se primesc zilnic verbal și la telefon, la birourile de personal de la Combinatul Minier Gura Humorului și Exploatarea Minieră Leșu Ursului cu sediul în comuna Ostra, județul Suceava.

**ORICE DAR PENTRU COPIL,
UN PRILEJ DE BUCURII**

Alegeți pentru copilul dumneavoastră, din largul sortiment de costume p.n.a., cămăși, bluze, pantaloni (lungi sau scurți), rochițe, compleuri, costume de baie; de tricotațe, șosete, și ciorapi 3/4 sau de lenjerie și îmbrăcăminte pentru noii născuți, ori din bogata sortimentăție de încălțăminte (ghete baby, ghetesoliflex sau sandale), toate acestea remarcându-se prin varietate de culori și modele, comoditate și aspect modern.